

012
B97

Biblioteca
Municipală
B.P. HASDEU

Valentina Butnaru
NICI ILUZII, NICI DEZILUZII

BIOBIBLIOGRAFIE

CHIȘINĂU 2015

Biblioteca Municipală B.P. HASDEU

calea ta spre cunoaștere!

Filia „OVIDIUS”

Valentina Butnaru
NICI ILUZII, NICI DEZILUZII

BIOBIBLIOGRAFIE

Chișinău, 2015

012: 070(448)Butnaru, Valentina = 135.1
070(448)Butnaru, Valentina (01) = 135.1
92.9 Butnaru, Valentina (01) = 135.1

CZU 016:[80/81+929]

V 17

Ediție îngrijită de dr. Mariana Harjevschi

Alcătuitor: Natalia Ghimpu, Liuba Ciobanu

Contribuții: Victoria Cebanu, Viorica Moraru

Redactor bibliografic: Taisia Foiu

Lector: Vlad Pohilă

Picturile de pe copertă: Silvia Ghiaur

Machetare: Valeriu Rusnac

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Valentina Butnaru:

Nici iluzii, nici deziluzii: Biobibliografie / Bibl. Municipală "B. P. Hasdeu", Filiala "Ovidius"; alcăt.: Natalia Ghimpu, Liuba Ciobanu; contribuții: Victoria Cebanu, Viorica Moraru; red. bibliogr.: Taisia Foiu; ed. îngrijită de: Mariana Harjevschi. – Chișinău: S. n., 2015 (Tipogr. "Foxtrot"). – 115 p.

100 ex.

ISBN 978-9975-120-86-9.

016:[80/81+929]

V 17

CUPRINS

Natalia Ghimpu. *Către cititor* 4

LIMBA ROMÂNĂ ESTE DECORAȚIA SUPREMĂ

(articole scrise de Valentina Butnaru)

În loc de argument. După 20 de ani ... (Omagiu decanilor de vârstă) 6

Nu mi-i foame, nu mi-i sete, nu mi-i frig... (interviu)..... 8

Enciclopedia Vorniceni. Suflul localității mele..... 16

Fruntea satului (Memoria trecutului ne asigură prezentul și viitorul) 20

Îmbătrânesc, și tot mi-i dor de tine..... 28

Repere cronologice și învățăminte.....30

Omagii dedicate Valentinei Butnaru 40

Tamara CRISTEI. *Suflul din suflul neamului – Valentina Butnaru, președinta Societății Limba Noastră cea Română* 40

Nicolae MĂTCAȘ. *Nici iluzii, dar nici deziluzii*..... 56

Anatol CIOBANU. *O stea pe bolta cauzei naționale (Valentina Butnaru, la o aniversare)* 59

Albina și Ion DUMBRĂVEANU. *Un fervent promotor și apărător al limbii române*..... 63

BIBLIOGRAFIE

Publicații

Contribuții documentare. Publicistică. Recenzii..... 65

Cronică, note, omagii 77

Interviuri (cu Valentina Butnaru și realizate de ea)..... 84

Valentina Butnaru – redactor, membru al colegiilor de redacție 85

Referințe la activitatea Valentinei Butnaru 87

INDEXURI AUXILIARI

Index de nume 92

Index de titluri (articole ale Valentinei Butnaru)..... 94

FILE DE ALBUM..... 102

Către cititor

*Natalia Ghimpu,
șef oficiu Filiala „Ovidius”*

Prezentul studiu se integrează în colecția de publicații cu statut de biobibliografie a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Studiul constituie rezultatul cooperării eforturilor Filialei „Ovidius” și ale protagonistului, Valentina Butnaru, personalitate marcantă a vieții culturale și publice din Republica Moldova, publicistă, președintă a Societății Limba Noastră cea Română. Biobibliografia conține **254 de surse** bibliografice și reflectă impactul activității publicistice, de cercetare, de redactare, de coordonare, cât și creativitatea Valentinei Butnaru. De asemenea, lucrarea cuprinde interviuri, articole-omagii, referințe despre Valentina Butnaru, precum și materiale despre activitatea Societății Limba Noastră cea Română. Aranjarea informației bibliografice este efectuată în funcție de următoarele criterii: cronologic, alfabetic, de conținut, geografic (sunt reflectate publicațiile, indiferent de locul editării lor), lingvistic (sunt prezentate publicațiile, indiferent de limba originală).

Selectarea materialelor a fost finisată la 31 decembrie 2014.

În prezenta lucrare sunt inserate informații bibliografice asupra următoarelor categorii de documente: articole în periodice și în culegeri; scrieri științifice, cronici, materiale de prezentare și promovare etc.

Descrierile bibliografice ale documentelor sunt efectuate în conformitate cu prevederile standardelor bibliografice în vigoare, păstrând caracterele originale ale limbii documentului – STAS 7.1-2003 *Descrierea bibliografică a documentelor*. Abrevierile corespund STAS-ului 8256-82 *Prescurtările cuvintelor și expresiilor tipice românești și străine din referințele bibliografice*.

Biobibliografia de față inserează maximum de informație despre materialele publicate, indiferent de genul documentelor, conținutul și limba acestora, locul editării, suportul de fixare a acesteia. Structura lucrării este determinată de specificul publicației bibliografice, incluzând articole semnate de personalități notorii din domeniul publicistic, peda-

gogic și științific, Curriculum Vitae, lista publicațiilor Valentinei Butnaru, indici de nume și titluri. Indexul auxiliar de nume facilitează utilizarea biobibliografiei, orientând beneficiarii spre numerele de ordine ale descrierilor bibliografice. Sursele sunt structurate pe compartimente: Lucrări semnate de Valentina Butnaru; Publicistică; Valentina Butnaru – redactor, recenzent, membru al colegiilor de redacție; Interviuri; Referințe despre Valentina Butnaru și activitatea *Societății Limba Noastră cea Română (Valentina Butnaru, președintele Societății Limba Noastră cea Română)*. Descrierile bibliografice ale documentelor sunt structurate conform genului publicației, respectând criteriul cronologic și cel alfabetic. Ele sunt realizate în corespundere cu prevederile standardelor bibliografice în vigoare, fiind păstrate caracterele originale ale documentelor.

Nu lipsește nici compartimentul *Album foto*, care oferă imagini cu membrii familiei, cu personalități din domeniul culturii, locuri și persoane dragi ale Valentinei Butnaru. În procesul de elaborare a Biobibliografiei, au fost utilizate sursele din arhiva Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, a Filialei „Ovidius”, a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, din arhiva personală, oferite de către Valentina Butnaru.

Prezenta Biobibliografie este destinată cercetătorilor, universitarilor, studenților-filologi, precum și tuturor celor interesați de subiect.

Ne exprimăm speranța că volumul va contribui la mediatizarea imaginii Valentinei Butnaru și a activității sale, dar și la promovarea imaginii Societății Limba Noastră cea Română.

LIMBA ROMÂNĂ ESTE DECORAȚIA SUPREMĂ

În loc de argument. După 20 de ani...

(Omagiu decanilor de vârstă)

Valentina BUTNARU,

Președinta Societății Limba Noastră cea Română

Ce s-a întâmplat cu noi în 20 de ani? Suntem alții, suntem aceiași? Vorbim o română mai bună, suntem mai conștienți de identitatea noastră?

Ce s-a întâmplat cu Limba Română în 20 de ani? E mai în drepturile ei, a revenit acasă?

Nimic din toate astea. Atât doar că suntem mai vechi cu 20 de ani, că am reușit să trăim, în 20 de ani, deziluzii peste deziluzii. Că ne-am consumat entuziasmul, optimismul, energia și tinerețea, fiind aruncați, periodic, în urmă, mai în urmă decât punctul din care pornisem inițial. Trebuie să recunoaștem că puțini dintre noi au rezistat și au rămas consecvenți. Am trăit, la propriu, „rinoceriada noastră”, în varianta autohtonă, când ne ciocneam, aproape zilnic, de noi trădări, de plecarea din rândurile noastre a unor oameni care ne-au fost dragi, cu care am crescut împreună, cu care am mers cândva împreună la sala de lectură, sau cu care am stat nopți la discuții, sau la cântat; oameni în care am avut o încredere nemărginită și pe care i-am iubit...

Nu știu ce ne-am fi făcut, dacă, la o altă extremă, n-ar fi existat și persoane de o altă probitate și care, prin verticalitatea lor, nu ne-ar fi demonstrat că se poate și trebuie să rămânem verticali, pentru că, „apa trece, pietrele rămân”... Mulți dintre ei, modești, încrâncenați, taciturni, n-au stat neapărat la vedere, ci au rămas neclintiți să-și facă datoria. Scriitori, lingviști, ziariști, istorici, preoți, medici, bibliotecare, învățătoare – au rămas până astăzi în anonim, considerându-se niște oameni obiș-

nuiți care nu fac nimic deosebit, decât că muncesc și își onorează obligațiile.

În altă ordine de idei, nu se știe unde eram astăzi, poate am fi fost aruncați mult mai departe în urmă decât suntem acum, dacă nu i-am fi avut pe Ion Dumeniuk, pe Nicolae Mătcaș, pe Ion Borșevici, pe Valentin Mândăcanu, pe Anatol Ciobanu, pe Anatol Eremia, pe Alexandru Gromov, pe Silviu Berejan, pe Ion Ungureanu.... Mă opresc la aceste nume, pentru că mi-am propus să scriu aceste rânduri de dragul lor, al decanilor noștri de vârstă, care s-au ridicat în picioare cu 20 de ani în urmă, și care au pus pe altarul luptei pentru Limba Română toate argumentele științifice, munca lor de-o viață, cunoștințele lor, timpul, sănătatea, liniștea, confortul personal; care au lăsat de-o parte proiectele proprii și s-au consacrat marelui proiect de reedificare a coloanei noastre vertebrale: identitatea noastră spulberată și Limba Română rătăcită... Pe atunci, la '89, cu toții – în floarea vârstei și suficient de maturi, formați, instruiți, îndârjiți și demni de urmat. În 20 de ani, Dumeniuk și Berejan au plecat dintre noi, Gromov, Mândăcanu și Borșevici – n-au mai ieșit de mult din casă; Anatol Ciobanu, Anatol Eremia, Nicolae Mătcaș, Ion Ungureanu, – rămân în picioare, la datorie... Pentru noi, ei toți, împreună, formează un zid al apărării noastre și reprezintă simbolul redeșteptării noastre.

Acești oameni minunați au fost urmați de o pleiadă întregă de intelectuali mai tineri, după care au urmat alții și alții, ei rămânând până astăzi în fruntea Coloanei Infinitului Românesc. Fără ei, totul ar fi fost altfel.

31 august 2010
(*nepublicat*)

Nu mi-i foame, nu mi-i sete, nu mi-i frig...

Dragă Valentina Butnaru, ce știi despre limba română în copilărie? Existau pe atunci cărți în grafie latină în satul tău, Vorniceni, Strășeni?

Cu siguranță, existau cărți românești pe la bătrânii din sat, dar erau bine ascunse. N-am ținut în mână cărți cu grafie latină, decât într-un târziu, prin clasa a zecea, când cineva mi-a dăruit „Creanga de aur” de Sadoveanu.

Prin clasa a șaptea, am corespondat cu o fată de vârsta mea din România. Pentru mine a contat mult acea corespondență și faptul că scriam românește (alfabetul îl cunoșteam de la orele de limba engleză, iar ortografia o dibuiam singură)! Îmi amintesc ce emoții aveam când primeam acele plicuri total deosebite de ale noastre, sovietice, sau, de sărbători, cărțile poștale cu marginile dantelate sau măștișoarele cu talismane...

Chiar dacă în casa noastră nu s-au păstărit cărți românești, a existat spiritul școlii românești, al cunoștințelor din școala românească, prin pildele pe care ni le aducea adesea tata, prin poeziile pe care le-am învățat de mici („Abecedarul”, „Fierarul”, „Paștele ne vin”, „Balada lui Ștefan cel Mare”) și prin cântecele patriotice pe care le cântam cu toții, la sărbători („Trei culori”, „Ardealul”, „Sunt tunar”...). La noi în casă, radioul era tot timpul pe unda Radio Iași, astfel încât eram familiarizată cu emisiunile radiofonice românești, fie teatru la microfon, fie cele de muzică românească. Duminicile sau serile, tata căuta Europa Liberă, pentru a asculta slujbe religioase în limba română... Toate aceste nuanțe, acumulate în timp, au dat roade mai bune, poate, decât dacă ni s-ar fi vorbit direct despre românism.

Cum au rezistat părinții și bunicii tăi în perioada deportărilor? Cine dinre ei, unde și de ce a fost deportat?

Pentru familiile părinților mei, Claudia Costin din Vorniceni, și Vasile Puiu din Scoreni, deportările au fost un blestem, pentru că ele le-au trecut, la propriu, și prin casă, și prin suflet... Ambii mei bunici, primarul Vasile Costin din Vorniceni și pădurarul Mihail Puiu din Scoreni,

au făcut câte 10 ani de lagăr la minele de cărbune din Donbass și câte cinci ani fără dreptul de a se stabili în satul natal. Mama avea 21 de ani când a fost deportată împreună cu două surori mai mici, Liuba, de 18 ani, și Elisaveta, de 14 ani. Tata a fost deportat împreună cu bunica mea și cu cei șase frați și surori ai lui. Siberia mi-a marcat părinții pentru toată viața și le-a distrus toate visele... Li s-a întâmplat un singur lucru bun acolo: s-au cunoscut, s-au căsătorit și tot acolo s-au născut fratele și sora mea, Mihail și Maria. Mă gândesc adesea la suferințele mamei și cred că numai credința sinceră în Dumnezeu și educația profund creștinească au ajutat-o să depășească groaznicele încercări pentru o fată cuminte, din gospodari, din Basarabia... Toată viața ei a fost foarte tristă, iar tristețea îi venea de undeva din interior, de departe. Când ne auzea cântând, mama se înviora, se oprea din treburi și ne ruga să continuăm: „Am cântat și eu când eram acasă (până la deportări), dar mi s-a oprit cântecul în gât, parcă nici n-am mai fost tânără...”

Când au revenit din Siberia, în 1956, părinții mei au tras direct la bunicul meu Vasile, care era paznic la via școlii din Călărași. Primul lucru pe care l-a făcut, a fost să cheme pe ascuns un preot, care i-a cununat pe părinții mei și i-a botezat pe frații mei. Presupun că mama abia atunci și-a găsit liniștea. Bunicul meu, Vasile Costin, mi-a rămas în memorie drept un om luminos, frumos și foarte înțelept.

Ce și-au povestit părinții despre deportări? Cum au păstrat limba română în Siberia?

Mama vorbea foarte puțin despre deportări. Avea un fel al ei de a răsfoi fotografiile din Siberia, oftând din greu... Mi se strângea inima când o auzeam. Vorbea puțin, dar tot timpul dădea nume ale celor cu care au stat și cu care s-au înfrățit pentru totdeauna: familia Nicolăescu din Lozova (doi învățători, soț și soție, care nu aveau copii și care au avut grijă de cele trei surori speriate, ca de propriii lor copii), frații Maier, Arcadie și Fiodor, familia Mârzenco din Tătărești, surorile Liza și Maria Diaconu din Strășeni...

Și-au păstrat limba română simplu, firesc, vorbind-o și rugându-se românește. Nu aveau alte mijloace la îndemână – nici cărți, nici ziare, nici măcar biserică... A fost un mare act de curaj din partea lor să reziste. S-au întors acasă vorbind la fel de românește ca înainte de a pleca, împrumtând

doar unele rusisme, cele care denumeau noțiuni mai puțin cunoscute, pentru care nu au găsit echivalente în română (am întâlnit această explicație la Anița Nandriș, în cutremurătoarele ei memorii *Amintiri din viață. 20 de ani în Siberia*). Tata avea tendința să ne povestească mai multe, dar mama avea grijă să-i tempereze pornirile. De multe ori mi-am pus întrebarea, de ce ne-au povestit atât de puțin... Sunt multe lucruri pe care aș vrea să le cunosc și nu mai am pe cine întreba... Într-un târziu, vorbind despre asta cu distinsul român Vasile Vâșcu, el a recunoscut că și mama lui, Domnica, a procedat la fel și că explicația ar fi una: ca să ne cruțe, ca să nu ne înrăim împotriva sistemului și să nu ne nenorocim...

Cât de mult ai așteptat mișcarea de eliberare națională declanșată în 1989? Sau a venit pe neașteptate?

Am așteptat-o, îi simțeam gustul în aer... Deși studiile la Jurnalistică erau exterme de ideologizate, ca și practicile noastre de vară, la ziare și la Radio, existau suficiente semne de rezistență care ne dădeau fiori... În primii ani după absolvirea facultății, am lucrat la Radio Național, în Redacția pentru Copii și Tineret. Eram obligați să facem propagandă sovietică din orice subiect nevinovat. Chiar dacă aveam de oglindit teme de cultură sau probleme ale copiilor și tineretului, nu exista niciun domeniu în care eram lăsați să scriem normal, simplu, omenește. După primii trei ani de activitate obligatorie postuniversitară, am plecat de la Radio în căutarea libertății, deși nu mă aștepta nimeni nicăieri și mă supuneam unui mare risc, să rămân neangajată.

În pofida experiențelor de ideologizare la care am fost supuși, spiritul românesc a pătruns în atmosfera noastră de la facultate și de la cămin, și, pe la anul doi, noi eram deja conectați la muzica românească și la lecturile intrerzise – cărțile în limba română circulau din mână în mână, camuflate în ziare, pentru a fi citite într-o singură noapte. Așa am citit „Delirul” și „Moromeții” lui Marin Preda. Frecventam librăria „Drujba” în speranța de a găsi cărți în română. De regulă, polița cu literatura română era ticsită cu manuale despre creșterea iepurilor de casă sau de apicultură. Totuși, uneori se mai strecura câte un volumaș de poezie sau proză al unor autori total anonimi, sau o carte de bucate, dar pentru mine nu asta conta, cumpăram tot ce găseam în română. Eram conectată la Cenaclul „Flacăra”, la alte emisiuni de muzică, la „Albumul

duminical” cu Iosif Sava, emisiune pe care o puteam viziona doar în duminicile când mergeam la Vorniceni. Fără a ne fi spus cineva anumite lucruri despre identitatea noastră, adevărul răzbătuse singur spre noi, adunat picătură cu picătură din toate aceste surse. Visam la eliberarea națională, știam că va veni. Și, totuși, m-a luat prin surprindere...

Care sunt particularitățile generației tale? E o generație combativă, cu conștiință națională și civică?

Astea sunt particularitățile generației mele – lecturile românești pe ascuns, discuțiile la cămin, muzica românească, ascultată și ea pe ascuns, primele 20 de DEX-uri (aduse de la Cernăuți de colega mea Varvara Buzilă, pentru toată grupa), din care înghițeam cu nesaț... Învățam zilnic câte cinci cuvinte din DEX (le copiam pe o fișă pe care o purtam cu mine toată ziua), mă jucam cu colegii „în cuvinte” – un joc care ne obliga să știm exact sensul neologismelor sau al sinonimelor...

Generația mea și-a trăit rezistența prin cântec și lecturi. Unii dintre noi, ascultau Europa Liberă, mergeau la Biblioteca Națională pentru a asculta muzică de calitate sau pentru a căuta anumite surse... Câțiva colegi de-ai noștri au mers în expediții cu folcloriștii de la Academie (noi, ziariștii, nu aveam asemenea practici) și au revenit cu niște cântece de care nu mai auzisem. Le învățam cu toții împreună, ca pe rugăciuni. Le mai cântăm și astăzi, când ne întâlnim... Da, generația mea, cu excepția activiștilor (care ne cotrobăiau prin camerele de la cămin și care mi-au și sechestrat acel volumaș, „Creanga de aur”), a fost o generație combativă și civică. Din ea fac parte: Val Butnaru, Silvia și Igor Grosu, Nina Neculce, Tamara Severin, Varvara Buzilă, Lucia Bacalu, Ion Diviza, Gheorghe Budeanu, Nicolae Roibu, Sandu Canțâr, Aneta Grosu, Viorica Cucereanu, Lidia și Iurie Reniță, Antonina Sârbu, Valeriu Vasiliță, Mihai Molodoi, Ion Bunduchi... Noi suntem generația Doinei și a lui Ion...

Ce te-a determinat să crezi Societatea Limba Noastră cea Română? Când a fost fondată? Ce obligații ai ca președintă a Societății?

N-a fost alegerea mea. A fost mai curând o misiune, dar și o întâmplare fericită pentru mine să nimeresc în grupul de inițiativă, din care făceau parte intelectuali de frunte: Nicolae Mățaș, Anatol Ciobanu, Anatol Eremia, Ion Holban, Vasile Nedelciuc, Nicolae Negru, Emil Mândăcanu, Claudia Pătrânac, Eugenia Bejan, Andrei Cașencu, Ion

Coștescu, Alexei Palii; regretații Valentin Mândăcanu, Ion Dumeniuk, Dumitru Irimia, Alexandru Gromov, Valentina Hristov, Ion Carmazanu... A fost fondată pe 17 martie 1990, și de atunci nu m-am despărțit de Societate. Ca președintă, am obligația să exercit cele mai diverse munci: de la întocmirea planurilor de activitate și realizarea lor, la elaborarea strategiilor, convocarea ședințelor, organizarea conferințelor (la sediu și în filiale), organizarea festivalurilor și concursurilor și jurizarea lor, reprezentarea Societății cu comunicări la anumite reuniuni (în Basarabia sau în România), atragerea fondurilor și a donațiilor de carte, organizarea ședințelor Cenaclului „Eminescu-2000” de la Biblioteca „Ovidius”. Mai trebuie să urmăresc datoriile Societății pentru plata chiriei și a impozitelor, să-mi susțin colegii, să-i stimulez și să-i promovez, să am grijă de decanii noștri de vârstă care nu mai pot ține pasul cu noi, să organizez vizite la cimitir pentru a comemora colegii plecați dintre noi, să am grijă de delegațiile care vin la Societate, să nu uit să dau telefoane, să notez totul, că întrețin corespondența, să scriu, să citesc, să fiu vigilentă... și în formă bună, oricând...

Ce personalități fac parte din Societatea Limba Noastră cea Română? Cum se înnoiește componența Societății?

Sunt onorată să am alături asemenea colegi ca profesorii, lingviștii, scriitorii, artiștii de calitate, cum sunt părintele Vlad Mihăilă, Anatol Ciobanu, Nicolae Mătcaș, Argentina Cupcea-Josu, Anatol Eremia, Albina Dumbrăveanu, Tamara Cristei, Petru Șarcov, Elena Butucel, Gheorghe Palade, Ion Negrei, Igor Șarov, Oleg Bodrug, Gheorghe Prini, Ion Moldovanu, Zinaida Bolboceanu, Valy Boghean, Vasile Iovu, Petre Neamțu, Vladimir Beșleagă, Natalia Cangea... Mă bucură faptul că-mi sunt nu doar colegi, dar și prieteni. Sunt oameni cu stofă, profesioniști, modești, cu demnitate, de la care nu mă satur să învăț.

Componența Societății se înnoiește cu fiecă acțiune, pentru că orice activitate ne aduce noi adepți care ni se alătură firesc...

Care sunt acțiunile tradiționale ale Societății Limba Noastră cea Română? Ce acțiuni recente a organizat Societatea?

În primul rând, susținerea filialelor, asta însemnând cele mai variate forme de activitate – deplasări cu conferințe sau la invitația organizatorilor, participarea la ședințe ale cenaclurilor prin filiale (Borogani, Me-

reni, Pogănești, Bravicea), susținerea familiilor socialmente vulnerabile. Dar și lansări de carte, susținerea participanților la Concursul „Moștenire” și la alte concursuri, îngrijirea mormintelor personalităților neamului, la Cimitirul Central din Chișinău, și prin sate, redactarea și editarea materialelor despre activitatea Societății.

La sfârșit de mai, am încheiat cea de-a 20-cea ediție a Concursului „Moștenire”. În lunile de vară, o echipă restrânsă a Societății, a lucrat la monografia doamnei Albina Dumbrăveanu, *Crezul meu, Limba Română*, o culegere de articole care oglindesc lupta autoarei pentru Limba Română, în perioada 1990-2013, care este și lupta noastră. Așteptăm tirajul lucrării din zi în zi, ca să-l putem difuza în mediile preuniversitare, universitare și în filiale.

Cum vei sărbători Ziua Limbii Române-2013? E o sărbătoare oficială, dar și personală?

E o sărbătoare oficială pe care îmi permit s-o consider și personală... De regulă, în dimineața zilei de 31 August, mergem la Cimitirul Central, la Ion Dumeniuk. De acolo, la Alexandru Cristea, la Alexe Mateevici și spre alte morminte, pentru a lăsa o lumânare, o floare și gândurile noastre spre colegii și prietenii care ne veghează de Sus și care, recunosc, îmi lipsesc foarte mult: Nicolae Testemițeanu, Pr. Vasile Petrache, Ion Vatamanu, Alexandru Gromov, Vasile Zagorschi, Valeriu Cojocar, Stela Butnaru, Aureliu Busuioc, Vasile Vasilache, nea Glebus Sainciuc... Pe la cine trecem, însemnăm crucile cu sigla autocolantă a Societății noastre.

Faptul că pentru prima dată în acest an va fi sărbătorită Ziua Limbii Române și în România, este un semn al Unirii?

Poate fi considerat și așa. Dar, pentru Unire, avem nevoie de multe alte semne, distinctive și ferme.

Integrarea europeană este pentru tine o dorință, un vis, o obsesie? Ne vom salva doar intrând în UE?

Integrarea europeană este un pas firesc și logic pe care îl aștept ca orice om judicios. În Interbelic, România a fost un stat european prosper. Trebuie să ajungem în punctul din care am deraiat, pentru a ne putea continua calea. Parte din această cale lungă este și redobândirea cetă-

țeniei române de către românii basarabeni, dar și redobândirea unei înalte conștiințe civice.

E un principiu al tău să-ți crești copiii și nepoții acasă?

E un principiu, dar și un noroc de a-i avea pe toți în preajmă, deocamdată. În clipa în care vor face o altă alegere, nu mă voi opune, pentru că nu am acest drept. Dar mă va durea, desigur. Eu sunt de părerea că ceea ce-ți poate oferi pământul tău, nu-ți poate oferi nicio țară din lume, fie ea cea mai bogată. Pentru că nicio țară în lume nu-ți poate oferi sentimentul de Patrie. Asta o știu de la mai mulți compatrioți de-ai noștri stabiliți peste hotare și care, ajunși la o vârstă onorabilă, ar da totul pentru a muri aici, pe acest pământ sărac, sau pentru a fi înmormântați aici. Asta o spune și Nona Stavschi-Stolâpin, stabilită în Germania, asta o spune și Eugen Holban de la Paris. Cine are Patrie, are totul, chiar dacă nu are foarte multe. Cine nu are Patrie, chiar dacă are multe, e prea puțin... Nu le doresc copiilor mei să se stabilească undeva în altă parte și să renunțe la Patrie. Dar nu pot face eu alegerea în locul lor... Copiii mei iubesc acest pământ, România și Limba Română, dar, ca orice tânăr, și-ar dori condiții decente dar civilizate de trai și cât mai multe posibilități de exprimare și de manifestare.

Ce sfaturi le-ai da moldovenilor plecați la munci în alte țări? Cât de mult se vorbește limba română în străinătate?

Dacă ar depinde de mine, i-aș aduce pe toți acasă. Alte sfaturi nu am. Prietenii și rudele mele plecate știu mesajul meu: îi aștept pe toți acasă și le repet asta ori de câte ori am ocazia.

Ce legături are Societatea Limba Noastră cea Română cu Diaspora?

Avem o comunicare foarte bună cu tineri de-ai noștri stabiliți la Londra (Mariana Mândru, Tatiana Sonic, Vasile Opincă) și la Paris (Dorin și Olga Dușceac, Dumitru Vicol), care se sincronizează cu noi în multe acțiuni. De asemenea, cu colega mea de facultate, Maria Tonu, stabilită în Canada, care a editat volumul „Poetul din stele” (dedicat lui Grigore Vieru), în colaborare cu Societatea *Limba Noastră cea Română* din Chișinău.

Cum se simte limba română în Republica Moldova? Care sunt durerile ei? Dar bucuriile?

Limba română în Moldova se simte diferit, ca și moldovenii lui Petru Zadnipru: „la un colț de masă plâng, la alt colț de masă cântă”... Depinde mult de noi ca aceste două colțuri de masă să se apropie cât mai mult și Limba Română să devină, cum e și firesc, stăpână la ea acasă, adică în casa noastră. Până nu se va întâmpa, nu avem prea multe motive de bucurie și nici dreptul la odihnă.

Când e vorba de Limba Română, merg oriunde și nu mi-i foame, nu mi-i sete, nu mi-i frig, nu mi-i somn... Le doresc tuturor concetățenilor noștri să fredoneze cât mai des în gând acest descântec de drag de Limba Română...

*Interviu realizat de Irina NECHIT,
Jurnal de Chișinău, 30 aug. 2013, 18.*

Enciclopedia Vorniceni. Sufletul localității mele...

*Valentina BUTNARU,
Președinta Societății Limba Noastră cea Română*

Este extrem de complicat să scrii despre satul tău. E ca și cum ai vrea să scrii despre mama ta, dar știi bine că niciodată nu vei putea spune tot ce simți.

De ani de zile, ma strădui să înțeleg ce se întâmplă, de fapt, în satul meu, și cu satul meu. Aș vrea să pot să-mi dau seama cum a fost el cu zeci, cu sute de ani în urmă, ce vorbeau oamenii, cum se purtau și ce se întâmplă azi. Ce anume din obiceiurile înaintașilor a fost preluat și adus cu demnitate până în zilele noastre, și care lucruri și deprinderi bune au fost uitate...

Legendele cu care am crescut eu, din păcate, au rămas în trecutul îndepărtat. Cele despre oamenii gospodari, care aveau o anumită dimensiune, o anumită filozofie și o anumită credință, care, toate împreună, vorbeau despre o anumită conduită și îi puneau mult deasupra tuturor. De asemenea, învățasem, în copilăria mea, că deosebirea între un om gospodar, înstărit, și unul sărac – nu consta în faptul că primul avea mai multă mâncare și că se îmbrăca mai luxos.

Poate doar casele le erau ceva mai mari. Dar munceau pământul la fel ca toți ceilalți, mergeau și ei desculți la câmp, mâncau, zilnic, aceeași mămăligă cu ceapă... Deosebirea cea mare dintre ei consta în faptul că numai un gospodar își putea permite luxul să lase niște urme adânci în istoria satului și să rămână în memoria consătenilor. Ei construiau școli, biserici, spitale, poduri, fântâni, troițe, și tocmai acest detaliu îi făcea deosebiți. Și comportamentul lor era total deosebit. Azi, criteriile de apreciere sunt altele, și modelul de gospodar a cam dispărut... Se pare că azi nu mai funcționează și o altă normă, cea care presupunea politetea și respectul celor mici sau a celor mai tineri – pentru cei în etate.

Pe timpuri, și prenumele care se purtau în sat imprimau o anumită demnitate. În fiecare neam, se purtau, cam aceleași nume, din tată în fiu, cum ar fi Ion-Gore-Ion, și cărora li se spunea ca sunt „de-ai lui Ion-Gore”. Sau, „Sava-Vasile-Sava, și li se spunea că sunt „de-ai lui Vasile-Sava”. Numele care se dădeau, aduc pace în suflet doar la auzul lor: Ion,

Gheorghe, Vasile, Mihail, Neculai, Costache, Dumitru, Gore, Petrea, Ștefan, Ana (Anuța, Anica), Maria, Ioana (Onița), Ileana, Sultana, Ștefănică, Catinca (Tinca)... S-au păstrat, totuși, numele vechi, drept carte de vizită a localității: Costin, Luchian, Tofan, Tutunaru, Triboi, Plămădeală, Mămăligă, Luța, Budu, Matei, Zestre, Mocanu.

Legende din Vorniceni

Ion Inculeț: Fruntașul basarabean Ion Inculeț, născut la Răzeni, membru și primul Președinte al Sfatului Țării (la doar 33 de ani!), a ținut moșie la Vorniceni. Consătenii care-l mai țin minte, vorbesc și azi cu mândrie despre el. Dealul unde a avut el moșia, azi face parte din Satul-Nou, iar o stradă îi poartă numele. Ion Inculeț a avut o moșie și la Iași, în comuna Bârnova, unde a și fost înmormântat, în propria lui livadă, înfășurat în Tricolorul Românesc.

Constantin Balaur: Fiul lui Iov Balaur, preot din Nisporeni. Învățător, director la școala din Vorniceni în interbelic. Masacrat cu baionetele de sovietici, pe 15 iunie 1941, într-un beci din Strășeni, apoi – aruncat într-un câmp deschis. Sătenilor li s-a întrezis să ridice cadavrul și să-l înmormânteze. Abia după trei zile, aceștia l-au „furat”, noaptea, din câmp, și l-au adus la Vorniceni. L-a plâns tot satul. Deși avea zeci de răni de baionetă, și a stat aruncat pe câmp trei zile de vară, Constantin Balaur s-a păstrat foarte frumos. Bătrânii satului explică asta simplu: „A fost fecior neprihănit”. Din păcate, mormântul lui a fost nivelat și piatra pe care era o simplă zgârâietură, „Balaur”, a dispărut într-o noapte.

Părintele Gheorghe Gavriliță: Părintele Gheorghe a stat în același beci cu Constantin Balaur, împreună cu bunicul meu, primarul Vasile Costin, și cu alți câțiva gospodari din „fruntea satului”. Știau bine că sovieticii se retrag și că nu-i vor lăsa în viață... Noaptea, au hotărât să evadeze. Beciul era în câmp, și au hotărât să sape un „tunel” pe sub ușă. Au săpat pământul mai întâi cu unghiile, apoi – cu cuțitașele și cu mâinile, până au făcut o trecere pe sub ușă și s-au ascuns în lanurile cu porumb. Doar Balaur n-a vrut să fugă, motivând prin faptul că nu are nicio vină și că, dacă va fi adus în fața judecății, va fi achitat. Dimineața, sovieticii l-au străpuns de viu cu baionetele. Camarazii lui, ascunși în lanuri, i-au auzit strigătele de deznadejde.

Părintelui Gheorghe îi spunea tot satul, de la mic la mare, „nănășelul Gheorghe”. Făcuse școli bune și avea o ținută intelectuală.

Avea o memorie fenomenală. Cunoștea toți copiii din sat, ținea minte cum îi cheamă și de-ai cui sunt... Ținea minte când au fost botezați sau cununați, cine le-au fost nașii de botez sau de cununie... Stătea de vorbă cu fiecare copil întâlnit pe drum, îl întreba ce-i mai fac părinții, cum îi merge la școală, iar pe cei care nu-i dădeau binețe, îi oprea, le spunea pe nume, le spunea și numele părinților și-i muștra că nu-i frumos să nu dai binețe la oameni, că „și popa e tot om”...

Fenomenul Sava Costin: Sava Costin este un tânăr cardiolog, stabilit în Germania. Poartă numele bunicului său, Sava Costin, care s-a prăpădit în Primul Război și n-a mai știut nimeni de el. Nevasta lui, Ștefănică, a rămas cu trei copii pe care i-a ridicat singură: două fete și un băiat, Ionaș, tatăl lui Sava. Surorile lui mai mari, Nătăluța și Ștefănică, în toți cei zece ani de școală, au fost eleve eminente, sărguincioase și foarte cuminiți. Sava, însă, se deosebea de ele prin capacități extraordinare și o memorie de excepție, de se minunau toți profesorii. Astăzi, activează la o clinică din Germania. În Europa, i se spune „Fenomenul Costin”. Nominalizat la Premiul Nobel pentru anul 2009. Membru al Academiei Române, tot din 2009. Membru de Onoare al Academiei de Științe din Moldova (din 2013).

Povești din Vorniceni:

Folclorul satului conține o sumedenie de povești de dragoste – cu vrăji, cu decșantece, cu ghicit prin babe și cu tot tacâmul de telenovelă. Dar, cea mai zguduitoare, mi se pare una despre două prietene, care, în tinerețea lor, cu mai bine de o sută de ani în urmă, erau nedespărțite. Una avea logodnic. A doua era tot singură. Ieșeau la horă doar în trei. Într-o buna zi, prima căzu la pat, și a început a se topi ca o lumânare, fără ca cineva să-i poată găsi leacul. S-a stins încet și nu s-a mai știut ce a avut. La scurt timp, prietena ei s-a măritat, evident, cu logodnicul prietenei... Au trăit până la adânci bătrâneți împreună. Bătrâna s-a îmbolnăvit prima. A zăcut ani de zile, și nici nu se întrema, nici nu murea... După șapte ani de chinuri, s-a spovedit moșneagului, că de fapt ea este vinovată de moartea prietenei. A otrăvit-o cu ceva ce numai babei din sat știu că nu are leac. După ce a recunoscut, s-a liniștit și a murit...

Învățători: Femeia, oricât de deșteaptă ar fi, trebuie să știe să-i poarte respect bărbatului.

Sărbătorile creștine erau respectate cu sfințenie. Dar există sărbători mari, când se face slujbă în biserică și nu se lucrează nimic, și există și

„sărbătoréle”, când femeile fac anumite treburi lăsate pentru aceste zile: își fac drum la rudele apropiate pe care nu le-au văzut de mult, de regulă, la părinți și la surori. Sau merg să-și vadă loturile și viile, ca să știe ce mai au de lucrat, îngrijesc florile, fac ordine în zestre...

Mai exista, cândva, un obicei foarte frumos în sat care aproape ca a dispărut. Sărbătorirea hramului casei, la care era invitată toată mahalaua. La sărbătorile mai mari, gospodarii „se luau cu mahála”. Toate gospodinele pregăteau bucate alese, dar se adunau la cel mai în vârstă. Stăteau puțin la masă, apoi mergeau la altul, din casă în casă, și cinsteau fiecare casă. Atunci se împrăștiau toate neînțelegerile, iar vecinii certați între ei, se împăcau neapărat...

Am crescut cu niște vorbe pline de tâlc, pe care le mai descifrez și azi: „Există oameni și omănași”, „Mori o dată, dar trăiești în fiecare zi”, „E ușor să mori, e mai greu să trăiești”, „Bani și țiganul are, dar cinste n-are”, „Masa este sfântă”, „Lume multă, oameni puțini”...

Din păcate, foarte multe mame din Vorniceni au plecat la munci peste hotare. Ca și în alte sate, au rămas singuri zeci de copii și adolescenți. Ca și în alte sate, acestor copii nu le lipsește nimic, dar poveștile de groază de prima pagină în care au fost implicați adesea, și care au zguduit întreaga Basarabie, n-au servit nimănui drept învățătură. Casele care au rămas singure și neîncălzite ar putea găzdui familii ale sinistraților sau ale celor rămasi fără acoperiș, în alte împrejurări.

Încercările stângace de a scrie monografii despre sat – sponsorizate, „urgente” și la comanda cuiva care-și poate permite să dea cu banul doar pentru ca el să fie personajul principal al cărții, a compromis această minunată campanie de editare a monografiilor despre satele noastre. Face excepție studiul despre istoria Spitalului de Tuberculoză din Vorniceni, semnat de Dinu Poștarencu. Deocamdată, încă nu s-a născut istoricul și cercetătorul demn de a scrie despre Vorniceni. Trebuie să se fi născut în sat și să fi crescut cu legendele lui. Și abia atunci vom citi povestea adevărată a unui superb sat de codru, sat cu doua biserici, dintre care una – seculară, de lemn, sat cu două hramuri și cu tradiții de excepție care merită revalorificate.

Fruntea satului

(Memoria trecutului ne asigură prezentul și viitorul)

Valentina BUTNARU,

Președinta Societății Limba Noastră cea Română

Bunicul meu de pe mamă, Vasile COSTIN din Vorniceni, Strășeni, a fost un țăran harnic și un bun gospodar, „fruntea satului”, cum se spunea pe atunci... Născut în 1895, la 17 ani s-a căsătorit cu bunica mea, o fată din cea mai bogată viță din sat, Maria a lui Ion Gore (însemnând Ion al lui Gore) Luța, pe care tatăl ei n-a vrut s-o dea după bunicul, pentru că-i potrivise altă pereche... Bunica a fugit la Vasile al ei, fapt pentru care „tătcuța m-a bătut de a rupt vătrarul de mine, da eu nu m-am dat”... Împreună, au moștenit pământurile cele mai bune, în fond vilele satului, la care bunicul a muncit cu drag, de multe ori de unul singur, pentru că Dumnezeu i-a dat sașe fete și niciun băiat. Bunica le cosea hainele de mână și le purta pe toate curate și îngrijite. După câțiva ani de căsnicie, bunicul s-a dus „la târg” (la Chișinău), și a venit cu o minune de mașină de cusut de picior, nemțească, *Singer*, pe care o mai păstrez, doar că e ajustată pentru cusut de mână. Având multe fete, bunica le-a învățat pe toate treburile gospodăriei, îndeosebi țesutul și brodatul, astfel încât ele toate munceau să agonisească zestre, mai întâi pentru prima soră, apoi – pentru a doua, apoi pentru următoarele...

Aveau o gospodărie mare și frumoasă, în inima satului, cu un beci în care se întorcea liber carul cu șase boi, beciul plin cu de toate și iarna, și vara; oloiniță la care venea tot satul să facă ulei; aveau căruță cu cai, car cu boi, brișcă, vite și orătânii; aveau câteva mese de lemn, scaune, osloane, oglindă mare, sunduc (ladă pentru zestre) – obiecte de mobilier care valorau mult pe atunci; aveau veselă de porțelan, argintărie, sfeșnice, haine elegante cusute la croitori de clasa întâi... Bunica avea un șal imens de boieroaică, din lână, verde cu negru, în care încăpeam cu toții, și de care erau, cum zicea ea, numai trei în tot satul, al ei fiind „cel mai frumos și cel mai mare”. Cred că asta conta mult pentru ea... Bunicul purta un palton lung, cu guler și cu căciulă de cârlan, cizme de crom lustruite, baston... Avea o ținută impecabilă, și impunea mare respect.

„Când merg pe drum și mă întâlnesc cu un om, – zicea el, – și eu, și el știm bine cine trebuie să se închine primul... Când trebuie să salut, eu mă închin de departe, dar dacă știu că trebuie să fiu eu salutat și văd că omul n-are de gând s-o facă, îl salut eu, când ajungem unul în dreptul altuia... Dacă dai binețe, nu-ți cade limba...”

Bunicii mei, împreună cu toate fiicele, munceau împreună din zori până în noapte. Maică-mea ne povestea că nu ține minte s-o fi prins vreodată răsăritul soarelui în pat, de aceea, cât am fost copii, ne lăsa să dormim cât vrem noi, dacă nu era zi de școală...

În 1940, autoritățile românești l-au făcut pe bunicul Vasile primar al satului Vorniceni. Era un bun gospodar, îngrijit, punctual și foarte bine organizat, vorbea puțin și cu socoteală. Era respectat de tot satul. Deși avea doar o soră și un frate, avea mulți veri, Costinii fiind un neam mare de gospodari. Împreună cu rudele de pe linia bunicii, erau neamuri cu o jumătate de sat. Bunicii mei au cununat zeci de perechi de tineri, și au botezat copiii din cealaltă jumătate de sat... Când am crescut mare, mi-am dat seama că mai multă lume din sat îi ziceau bunicăi „nănășica Maria”, decât „mătușa Maria”...

Aveau o casă mare și frumoasă, în care bunicul aducea adesea oaspeți înalți, între care – Ion Inculeț, Președintele Sfatului Țării, care avea moșie la Vorniceni, și pe care l-a luat de cumătru la primul lui nepot, Ionaș. Nu era risipitor, mânca puțin și bea foarte puțin, dar îi placea mult sfatul și vorba bună... Când avea musafiri, masa se aranja în camera mare, iluminată de 12 sau mai multe lămpi de gaz, agățate sus, pe perimetrul tavanului. Ce vorbeau ei, nu voi afla niciodată... N-a fost primar decât câteva luni...

Pe 13 iunie 1941, rușii au ridicat, la propriu, fruntea satelor basarabene, asta însemnând preoți, primari, învățători, doctori, ingineri, gospodari... Bunicul meu a fost condamnat la 10 ani de muncă silnică, la scos cărbune, în minele din Donbass, și cinci ani – fără dreptul de a se stabili în sat. Avea doar 46 de ani... Bunica a rămas singură, cu cinci fete de măritat, doar prima dintre cele șase fiind deja la casa ei. În câțiva ani, a mai măritat două. În 1949, când a venit al doilea val al deportărilor (ridicarea familiilor celor deportați în primul val), în liste era trecut numele ei, cu cele trei fete nemăritate. Mama mea, Claudia, avea 21 de ani,

o altă soră, Liuba – 18, și sora mai mică, Lisaveta – 14... Bunica, împreună cu alți frați ai ei, și cu alți gospodari din sat care erau în liste, au umblat fugari prin pădure săptămâni în șir, crezând că dacă nu vor fi acasă, familiile lor nu vor fi deportate. Nu s-a uitat nimeni la acest detaliu. Pe 5 spre 6 iulie, duminică spre luni, pe la miezul nopții, satul s-a umplut de camioane, și de multă gălăgie. Ca și alte case ale gospodarilor, casa bunicii a fost înconjurată de un grup mare de musafiri nepoții – doi soldați ruși înarmați, însoțiți de câțiva activiști comsomoliști din sat și de la raion, între care – o responsabilă de la Chișinău, vorba mamei, „cu căsâncă roșie” (broboada de comsomolistă). Le-au scos afară pe toate trei, împreună cu un nepoțel de un anișor care dormea cu ele, și le-au somat să ducă copilul acasă, dacă nu vor să fie luat și el, și să-și pregătească urgent hainele și produsele de drum. Au lăsat santinele înarmate să le supravegheze ca să nu fugă, și au plecat la alte case... Mama și surorile ei erau atât de speriate, încât au refuzat să-și ia merinde de drum... Au sărit rudele și le-au băgat cu forța câte ceva de-ale gurii și ceva haine, dar ele aruncau totul din camion, crezând că astfel nu vor fi duse... În zori, soldații le-au îmbrâncit cu patul armei și le-au forțat să urce în camion... Același lucru se întâmpla și în alte gospodării. Se lumina de ziuă, și în tot satul se auzeau bocete, strigăte de disperare, și câini lătrând, exact ca la Anița Nandriș, în *Amintiri din viață. 20 de ani în Siberia*. Li s-a spus să-și ia grija că mai vin înapoi, pentru că vor fi duși pe viață...

Camioanele i-au dus la gara Strășeni, unde au fost imbarcate în trenul cu numărul 43, compus din 60 de vagoane. La ora șase seara, trenul a pornit spre Chișinău. În Gara Chișinău, au stat trei zile, până s-au adunat vagoanele pline cu lume din alte raioane. Au mers 45 de zile cu trenul și 45 de zile cu vaporul. Peste trei luni, când au ajuns în regiunea Tiumen, au nimerit direct în iarnă, ele fiind mai curând desculțe decât încălțate, și mai mult dezbrăcate decât îmbrăcate... Maică-mea zicea că nu ținea minte ce au mâncat în aceste 90 de zile, pentru că au plâns întruna...

Șapte ani au lucrat la tăiat pădure, în rând cu bărbații. Timp în care mama l-a cunoscut pe tata, Vasile Puiu, fiu de pădurar din Scoreni, același raion, Strășeni. Bunicul meu de pe tată, Mihail Puiu, era și el condamnat la 10 ani de lagăr, și își ispășea pedeapsa la minele de cărbune. Bunica Catinca a fost deportată cu șapte copii. Tata era al doilea în fami-

lie și era cap de gospodărie. Când a cerut-o pe mama în căsătorie, ea i-a răspuns că merge după el numai dacă o ia „cu tot cu fete”, adică cu surorile mai mici, fiindu-i teamă să le lase singure printre străini... Astfel, la cele opt suflete din familia Puiu, s-au mai adăugat trei surori din familia Costin. 11 suflete într-o singura baracă de câțiva metri! Acolo s-a născut, în 1953, fratele meu, Mihail, și în 1954, sora mea, Maria...

Dupa moartea lui Stalin, au început a fi eliberați, pe rând... Eliberați, dar nu și reabilitați. Părinții mei s-au întors în 1956 și s-au stabilit la Vorniceni, unde au cumpărat o căsuță mică la marginea satului, împreună cu bunicii de pe mamă. Peste doi ani, m-am născut eu.

N-am înțeles mare lucru din viața lor, pentru că nu ni se povestea nimic, decât aluziv, sau se dădeau anumite detalii rupte din context, mai mult în șoaptă. Doar fraza „când eram în Siberia”, răsună prea des, și devenise un refren care, încetul cu încetul, prindea mesaj.

Duminica, tata pleca la biserică, iar mama rămânea cu gospodăria și cu grija noastră. După ce le puneam pe toate la cale, scotea pozele, le răsfoia și plângea. Uneori, ne spunea câte ceva, dar nu înțelegeam prea multe. În majoritatea fotografiilor, vedeam doar pădure, copaci imenși doborâți, și grupuri de oameni necunoscuți, îmbrăcați în salopete și încălțați cu toții în cizme lungi și urâte, sau în păsle. Erau îmbrăcați la fel, și femei, și bărbați. Cu timpul, am prins a înțelege ce însemna „Siberia”, și am început a recunoaște acele fețe. Unele poze, îmi arătau altfel de oameni – bărbați tineri și frumoși, în haine de sărbătoare, la costum și cu cămăși albe, și femei foarte frumoase, cu părul aranjat, în rochii elegante, în pantofi, cu șosete albe, cu berete cu panglică... Am aflat că erau aceleași persoane, duminica... Îmi erau foarte dragi pozele de duminică, dar erau mult mai puține.

Am mers la facultate, fără a ști prea multe despre ce s-a întâmplat cu familia mea, cu rudele mele, și cu neamul meu de basarabeni. În casă s-a vorbit prea puțin despre asta, la școală – deloc, și la facultate – nici atât. Istoria pe care o făcusem la școală și la facultate, ne învăța cu totul altceva... Nu știu ce s-a întâmplat în anii de facultate, dar am început a citi, pe ascuns, cărți românești, deși oficial învățam – citeam și scriam – cu alfabet chirilic. Pe la anul doi, am început a scrie în jurnalul meu românesc, ascultam Savoy, Foennix, Roșu și Negru, Tudor Gheorghe: *Po-*

dul de piatră s-a dărâmat, / A venit apa și l-a luat, / Vom face altul, pe râu în jos, / Altul mai trainic, și mai frumos...

Simțeam că se întâmpla ceva cu mine și cu unii dintre colegii mei, dar nu puteam înțelege ce anume. Cumpăram cărți românești de la Odesa, Cernăuți, Moscova, Kiev, Tbilisi, de oriunde, doar nu de la Chișinău. Peste tot, în fostele republici unionale, exista o rețea de librării de carte străină, „Drujba”, unde puteai găsi și literatură română. Peste tot, numai nu și la Chișinău. La Chișinău, cărților românești li se dădea foc, prin curțile dosite ale Bibliotecii „Nadejda Krupskaia” (consoarta lui Lenin), astăzi – Biblioteca Națională. O colegă de-a noastră a mers la Cernăuți și a cumpărat 20 de DEX-uri, ediția anului 1980, pentru toată grupa. Era pentru prima dată când țineam un dicționar românesc în mână. Îl citeam ca pe un roman și învățam cu nesaț cuvinte românești, zilnic, în competiție cu alți colegi... În timpul liber, dar și la ore – ne jucam „în cuvinte” – cine știa mai multe, cine cunoștea sinonime și neologisme, era învingător.

Împrumutam unii de la alții cărți românești camuflate în învelitori de ziar, pe care urma să le citim într-o noapte. Așa am citit „Moromeții”, așa am citit „Delirul”. Au fost cele mai importante cărți în viața mea. N-o să uit niciodată senzația febrilă pe care mi-au dat-o acele nopți de lectură care nu se pot compara cu nimic. De atunci, am înțeles încotro trebuie să merg. Deși făcusem Ziaristica, și am lucrat primii ani la Radio (una dintre cele mai ideologizate instituții publice, deopotrivă cu Casa Presei, cu editurile și cu studioul „Moldova-Film”), apoi – la o revistă de medicină, în 1989, avântul național m-a prins în postura de liber profesionist, cu trei fete mici (de fapt, eram în concediu de maternitate, dar eram liberă!).

La timpul potrivit, am fost la locul potrivit, și am stat la baza fondării Societății *Limba Noastră cea Română*, pe 17 martie 1990, împreună cu zeci de colegi, – intelectuali, oameni de cultură, profesori, pensionari, dar și alături de sute de români basarabeni care au aderat cu mult entuziasm la prima societate ce avea drept scop apărarea Limbii Române... De atunci, am trecut zilnic prin îndoieli, și mă tot întreb dacă e bine ceea ce fac sau nu, dar nu m-am retras nici pentru o clipă... Dimpotrivă, viața

mea și a familiei mele s-a împletit foarte strâns cu soarta Limbii Române. Dilema și nelămurirea mea este legată de cu totul alte îndoieli...

M-am pomenit între două mentalități – una pro-românească, firească, și una pro-rusească, de împotrivire. La mijloc, stau pro-moldovenii... M-am pomenit într-o societate schilodă, mutilată și mutantă, divizată în două, în trei, în patru, pe toate principiile posibile și imposibile: politic, etnic, lingvistic, religios, economic, pe deosebirile între sexe, pe culori, pe simboluri, pe slogane...

Adesea, nu mă regăsesc nicăieri, și realizez că nu am o țară...

Mă întreb tot mai des, de ce au fost sacrificați bunicii și părinții mei? De ce mamei mele i s-au furat cei mai frumoși ani și a fost umilită, la vârsta când umilința nu se uită niciodată? Toate actele celor deportați au fost arse, și oamenii au devenit doar „liste”... Trebuiau exterminați, pentru că aveau conștiință, pentru că erau gospodari, și pentru că erau români. Li s-a luat totul într-o noapte – și statutul de cetățean român, și averea, dar și dreptul la tinerețe. Când ne auzea cântând, mama se opera din lucru, se așeza, și ne ruga să mai cântăm: „Am cântat și eu când eram acasă, dar mi s-a oprit cântecul în gât, parcă nici n-am mai fost tânără...”

În 1990, când părinții mei au fost reabilitați, li s-au restituit 3.000 de cupoane de care puteai să cumperi o nimica toată (comparați cu gospodăria bunicului pe care am descris-o mai sus). Mama ne-a împărțit „banii” în trei părți egale, cu o detașare totală: *Luați-i, și comparați copiilor bomboane, că de altceva nu vă ajunge. Aici e toată gospodăria tatei... Eu n-am nevoie de ei, eu aștept, de 40 de ani, hârtia asta (actul de reabilitare), să simt că sunt om și că pot merge prin satul meu cu capul sus, că n-am greșit nimănui cu nimic...* Onoarea și demnitatea au contat enorm, atât pentru mama, cât și pentru bunicul meu.

După 1990, am depus și eu cererea pentru redobândirea cetățeniei române, dar pentru că mi-a fost imposibil să adun actele rătăcite prin Siberia, ale părinților și ale bunicilor mei, după câțiva ani de umilință, am renunțat. În 2002, am reluat de la capăt. De astă dată, n-am renunțat. După șase ani, numele noastre (ale tuturor membrilor familiei mele – soțul și cele trei fiice), au apărut în *Monitorul Oficial al României*. Rămâna să așteptăm ca numele noastre să fie publicate a doua oară. Peste

o lună, au apărut toate, doar al meu lipsea. Mi-a luat trei luni ca să aflu ce s-a întâmplat. Dintr-o greșeală tehnică, numele de domnișoară, „Pu-
iu”, apăruse ortografiat altfel. Nu fusese greșeala mea și, totuși, m-a costat un an de corespondență cu instanțele și de așteptări. În sfârșit, am depus Jurământul! Incredibil, asta se întâmpla în data de 6 iulie 2010, adică exact peste 61 de ani din ziua în care părinții mei au fost duși din casele lor, noaptea, și au rămas fără cetățenie. S-ar părea că mi s-a făcut dreptate, în sfârșit... Nu știu dacă asta se cheamă dreptate, după 61 de ani, și cu asemenea eforturi și umilințe, dar ziua de 6 iulie a căpătat și o altă semnificație pentru mine, decât cea de doliu...

Și, totuși, mă simt adesea o intrusă, oriunde m-aș afla. Atmosfera românească care a existat aici până în '40, când a venit urgia deportărilor, a dispărut pentru totdeauna.

La Chișinău, adesea nu mă simt acasă. În timpul evenimentelor din 7 aprilie, și încă mult timp după, m-am simțit, împreună cu toată familia, izolată total de restul lumii, vulnerabili și expuși unui mare pericol. Soțul meu, Val Butnaru, cu echipa sa de la ziarul „Jurnal de Chișinău”, și-au riscat viața la propriu și au transmis direct, pe site-ul ziarului, și prin televiziunea pe internet care era abia în etapa de experiment, minut cu minut, despre evenimentele din Centrul Chișinăului. Astfel, adevărul despre 7 aprilie s-a răspândit în diaspora românească și în cea basarabeană, tinerii de peste tot s-au solidarizat cu Chișinăul și au ieșit la proteste, sensibilizând organisme internaționale... Dar, în toată această perioadă, n-am prea auzit telefoanele prietenilor și ale colegilor... După ce s-au limpezit apele, și s-a instalat puțină liniște, în schimb, am tot auzit vorbe: „Noi v-am susținut, citeam doar știrile din „Jurnal de Chișinău”, urmăream site-ul vostru și reportajele de pe Jurnal TV...”, sau: „V-am admirat, și am ținut pumnii pentru voi...” Or, în acele clipe, nu era suficient să ții pumnii stând ascuns și așteptând să vezi ce-o să se întâmple cu alții. Dar cu unii se întâmplau lucruri dramatice, era o adevărată vânătoare de oameni, de te temeai să ieși din casă ziua în amiază mare. Puțini ziariști și-au permis să oglindească evenimentele obiectiv, ci au așteptat cuminți să se facă pace pentru ca să se solidarizeze rapid cu AIE și să se identifice cu Victoria, pentru care n-au mișcat un deget, nici măcar în gând...

Nici la București, nici în altă parte în România, adesea nu mă simt acasă. Din păcate, nu o dată mi s-a spus „rusoaica din Chișinău”, sau am fost întrebată de unde știu să vorbesc românește... Oricum am fi, noi, basarabeni, dar merităm mai mult respect și înțelegere pentru istoria noastră dramatică traversată fără voia noastră.

În 22 de ani, de când sunt nedezipită de Societatea Limba Noastră cea Română, dintre care – de 15 ani – sunt președintă a Societății, am tot sperat că, o societate ca a noastră, ar trebui să fie permanent în vizorul Ambasadei României la Chișinău, dar și în vizorul Guvernului Român, și să fie susținută permanent în toate proiectele, ca unic ONG din Basarabia care a anunțat în titulatura sa Limba Româna, iar în Statut – protecția pe orice cale a Limbii Române... Asta face Ambasada Rusă de la Chișinău pentru cetățenii lor și-i susține în toate, necondiționat... Cei care se identifică ca români la Chișinău, sunt adesea bătuți din mai multe părți, dar cel mai nedrept e când ești bătut de ai tăi... Cu mici excepții, tocmai cei care trebuie să ne sprijine și să ne ajute, ne tratează cu totală neîncredere, extrem de formal, lăsându-ne să ne zbatem singuri într-un deșeu de nepătruns... Cu mici excepții. Unii diplomați și-au riscat cariera, dar s-au implicat personal în activitățile Societății noastre, au mers cu noi prin școli și prin biblioteci, am dus împreună mii de exemplare de carte românească, între care – sute de DEX-uri și alte dicționare, necesare în Basarabia ca lumina zilei, dar, cel mai important, – ducând mesajul românesc și încrederea că Statul Român nu ne-a abandonat... Cele câteva nume merită să fie scrise în Istoria Societății *Limba Noastră cea Română*: Victor Bârsan, Dumitru Cheregi, Romeo Săndulescu... Din păcate, am ajuns să mă întreb tot mai des: unde este casa mea? Dacă uneori mi-i vitreg Chișinăul, iar alteori – Bucureștiul, poate locul meu nu este aici, poate este în Siberia, și părinții mei ar fi trebuit să rămână acolo pe veci, așa cum le-a hărăzit Stalin? Dar asta ar însemna că ei s-au sacrificat inutil? Știu bine că nu-i așa. Și mai știu că am o datorie sacră față de ei – să le las copiilor mei averea moștenită de la ei – onoarea și demnitatea de român.

Îmbătrânesc, și tot mi-i dor de tine...

Valentina BUTNARU,
Președinta Societății Limba Noastră cea Română,
Membru al Juriului
Festivalului Crizantema de Argint

Romanța poate aduna și ține împreună oameni de diferite vârste, îi poate învăța să comunice între ei într-un limbaj aparte, îi poate face dependenți de această comunicare, îi poate aduce pe toți la aceeași STARE...

Un festival de romanțe poate asigura continuitatea între generații, o bună comunicare între vechi și nou, între tineri și vârstnici, între valori de ieri și valori de azi. O știu din proprie experiență. În 1996, Direcția Cultură Criuleni, în colaborare cu Societatea *Limba Noastră cea Română*, a lansat un festival de romanțe la Jevreni, *Petale de trandafir...* Totul a pornit de la o romanță interpretată într-un cerc restrâns, la o bibliotecă. Claudia Șerșun, pe atunci Șefa Direcției Cultură Criuleni, a fredonat romanța „Mândruțo, ieși în prag diseară”, culeasă de ea de la moș Grigore Guzun din Jevreni. Primele două ediții ale Festivalului s-au desfășurat chiar la Jevreni, duminica. După ce ieșeau de la biserică, sătenii veneau, cu mic cu mare, la festival... A fost o adevărată poveste. Un festival de romanțe într-un sat basarabean! Cine ar fi crezut că e posibil așa ceva! Doar că următoarele ediții au fost transferate, din comoditate, la Criuleni. Odată cu asta, a dispărut parfumul inedit de la început, cu timpul a dispărut și originalitatea. Dar nu asta contează, contează faptul că festivalul există și că a ajuns la ediția a XV-cea...

Festivalul de romanțe *Crizantema de Argint*, pe care îl urmăresc de la primele ediții, mi-a adus multe bucurii și revelații: am descoperit voci superbe, romanțe noi și vechi, tinere foarte talentate de care cine știe dacă am fi auzit vreodată... Am cunoscut o atmosferă deosebită, pe care n-o bănuiam la Chișinău. Am descoperit un spectator de o fidelitate nebanuită, oameni de toate vârstele și cu cele mai diverse preocupări, care au urmărit toate edițiile... Pe mulți dintre ei nu-i vezi decât la serile cu romanțe.

Festivalul de romanțe de la Chișinău, în doar 20 de ani, și-a justificat existența. Debutanții primelor ediții sunt astăzi nume de referință, și la Chișinău, dar și la Târgoviște, capitala romanței românești.

De două decenii încoace, savurez acest spectacol continuu, și totuși, aștept să se întâmple ceva magistral: să aud romanțe vechi culese de prin satele noastre, să aud pe cineva de la Jevreni interperetând tremurător „Mândruțo, ieși în prag diseară...”, să aud pe cineva care a copilărit la Chișinău, în interbelic, interperetând romanța citadină „Ce frumoasă-i luna mai, zorile s-aprind...” Sau s-o aud pe doamna Argentina Cupcea-Josu, interpretând romanțe pe care le cânta în tinerețe în duet cu cumnata sa, Ala Cupcea (soția lui Valeriu Cupcea). Studente fiind, au scos împreună un disc cu romanțe pentru care aș da un regat să-l țin în mână și să-l ascult. Astăzi, rar cine mai cântă „Îmbătrânesc, și tot mi-i dor de tine”, sau „De ce nu-mi vii, sub salcia ce plânge”. Argentina Cupcea-Josu, împreună cu câteva doamne venerabile (Mariana Melega, Rima Moroșanu-Negrescu, Mila Batâr), care sunt prietene de mai bine de 60 de ani, din primul an de facultate, se întâlnesc, uneori, duminica, „la mămăligă cu romanțe”, răstoarnă o mămăliguță și ascultă, la un pick-up vechi, discuri cu romanțe, tangouri și valsuri. Ascultă și plâng, cântă, dansează și râd. Din când în când, doamna Argentina se ridică în picioare, cu mâna dreaptă în sus, și, într-o liniște desăvârșită, cântă sfâșietor:

„Îmbătrânesc, și tot mi-i dor de tine,

Îmbătrânesc, și anii râd de mine...

Dar... Mă simt mai tânără ca niciodată,

Chiar dacă-mi număr anii care zboară...”

Este starea pe care o poate aduce doar romanța. O stare sfâșietor de frumoasă. O stare a omului care nu știe să îmbătrânească, o stare cu râs și cu lacrimi... O anume STARE...

P.S.: Ideea unui festival de romanțe într-o localitate rurală nu mă părăsește și sunt convinsă că se va realiza, pentru că acum a o știu mai aproape ca niciodată. Și mai sunt convinsă că va avea genericul „Mândruțo, ieși în prag diseară”. Între timp, Festivalul *Crizantema de Argint* va aduna, strop cu strop, talente și romanțe din tot spațiul românesc, pentru a le lansa în lumea largă.

Colac Tudor. Aureola romanței, Chișinău, 2012.

Repere cronologice și învățăminte

Biografia mea este una ordinară ca tabel cronologic: m-am născut, am mers la școală, am cochetat cu scrisul... Am mers la facultate, am început a citi și a scrie altfel decât la școală. Am absolvit facultatea. M-am căsătorit cu Val Butnaru, colegul meu de grupă. Am mers la serviciu la Radio. Am continuat să citesc și să scriu. Presupun că scriam cu o anumită doză de naivitate, dar scriam. S-au născut fetele noastre, mai întâi Dumitrița, în 1981, apoi gemenele Corina și Mirabela, în 1987. Nu prea îmi rămânea timp pentru lecturi. Citeam noaptea. Când mai apucam să scriu câte ceva, tot noaptea scriam. Am construit o casă, cu eforturi proprii și cu ajutorul colegilor de grupă. În tot acest timp, am citit și am scris... Desigur, mai mult nopțile. Cu anii, mi-am consacrat nopțile cititului și scrisului. Dacă n-o făceam, nu cred că reușeam prea multe în viață.

1958-1975. M-am născut la Vorniceni, la 3 septembrie 1958. Nașterea mea a fost ca o „răzbunare” a mamei și a tatei, după frații mei mai mari, Mihail și Maria, care s-au născut în frigurile din Siberia... Eu sunt vorniceneancă get-beget și chiar sunt mândră de asta, de parcă aș avea vreun merit...

Părinții ne-au iubit foarte mult și ne-au oferit mai mult decât își puteau permite, doar ca noi să învățăm. Școala din Vorniceni era una dintre cele mai bune din raionul Călărași și asta a contat mult pentru mine, pentru că mi-am dezvoltat cât am putut de mult spiritul competitiv, participând la toate olimpiadele, concursurile, competițiile, – fie personal, fie în grup, fie cu clasa. M-am obișnuit cu victoriile, dar erau meritate.

În anii de școală, am citit mult. Aveam trei biblioteci în sat (școlară, pentru copii și publică) și eram abonată la toate. Știam exact pe ce raft stau cărțile care mă interesează. Eram prietenă cu toate bibliotecarele și astfel aveam acces la tot fondul de carte din Vorniceni. Desigur, nu era un fond extrem de valoros, dar consider că acele lecturi m-au ajutat să mă formez și să-mi capăt deprinderile de a lucra cu cartea.

Acasă, am crescut cu cultul neamului, al oamenilor gospodari, al bunicului meu, Vasile Costin, care și-a petrecut 15 ani din viață departe de casă, prigonit, pentru simplul fapt că a fost un bun gospodar și primar, o scurtă perioadă de timp. M-am născut într-o familie de deportați

și acest fapt mi-a marcat copilăria, dar amintirile mele din copilărie sunt luminoase și pline de învățăminte. În familia noastră a dominat respectul pentru credință, onoare, muncă cinstită.

1975-1980. Am absolvit școala în 1975 și am mers la Facultatea de Jurnalism. Cei cinci ani de facultate au fost senini, inspirați și plini de evenimente, dar și marcați de multe lecturi, de discuții, de cântec, de mers la teatru. O viață plină! În anii de facultate am învățat să cunosc oamenii și să-i deosebesc după valoarea lor. Viața într-un cămin studențesc oferă multiple oportunități în acest sens. De asemenea, am învățat să deosebesc cărțile de valoare, scriitorii de valoare, cântecele autentice. Pe la anul doi, am început a citi cărți românești care nu se știe prin ce minune răzbăteau la noi, „pentru o noapte”... Multe dintre prietenii de la facultate țin până astăzi. Un semn bun, cred eu...

Pe de altă parte, sistemul de învățământ era strict ideologizat, mai cu seamă la o facultate care pregătea viitoare cadre ideologice, noi, însă, nu credeam același lucru. Ne vedeam oameni de creație și atât! Acest mit s-a pulverizat în chiar primele zile de activitate de muncă.

1980-1989. Am absolvit facultatea în 1980 și am fost repartizată la Radio Național, Redacția emisiunilor pentru copii și tineret (1980-1983: inițial – pe post de redactor inferior, apoi de redactor). A fost o experiență pe cât de interesantă și utilă, pe atât de dură. Brusc, mă transformasem într-un „lucrător al frontului ideologic” și trebuia să învăț a face propagandă. Deși trecusem câteva practici la Radio, munca mea nu se măsura deloc cu ceea ce învățasem la practică. Trebuia să redactez texte ideologizate, sau cum se glumea în redacție, „începuturi de emisiuni”, ceea ce însemna să formulez politic niște legături cu restul emisiunii. Am înțeles rapid că nu asta îmi doresc. Am activat exact trei ani, cât eram obligată de legislația în vigoare, pe urmă am plecat, fără a avea un loc de muncă în altă parte, ceea ce presupunea un mare risc pentru acele timpuri. La Radio am cunoscut niște colegi minunați cu care puteam vorbi despre literatură și făceam schimb de cărți în română, pe care aveam grijă să le camuflăm... Am cunoscut, însă, și altfel de oameni – lași, ticăloși, mărunți, lingușitori, ipocriți, superficiali, turnători...

În perioada **1983-1984** – am activat la Agenția de reclamă *Moldbitreclama* (pe post de corector), unde se pregăteau materiale de

reclamă în sfera prestării serviciilor. M-am ales cu două câștiguri din asta: remunerarea salarială și lecturile: citeam zile întregi, dacă uitam cartea acasă, ziua era pierdută... În același an (1983), am prins și niște Cursuri de perfecționare a specialiștilor (la Institutul de Perfecționare), unde am cunoscut altfel de oameni și altfel de profesori, care spuneau lucrurile altfel, deși pe unii dintre ei i-am avut profesori și la facultate...

După un an, m-am angajat la Revista *Ocotirea sănătății* (1984-1989, mai întâi corector, apoi traducător și redactor). A fost o experiență unică care m-a ajutat să mă apropii de lumea medicinei, de care eram fascinată încă din copilărie. Am aflat mai multe din istoria medicinei, am cunoscut nume notorii și personalități, am învățat terminologia medicală care era sub orice nivel pe atunci. Mai târziu, peste aceste cunoștințe s-au suprapus de minune altele – conferințele în cadrul Seminarului Asociației de Psihanaliză și Psihosomatică (preș. – dr. hab. Ion Moldovanu), și cele de la Universitatea Populară pentru cunoștințe în medicina la domiciliu ASPASIA (cond. – dr. hab. Minodora Mazur).

Când am ales Jurnalismul, n-am presupus că activitatea mea va ține de un domeniu total nou... A venit anul 1988, cu aerul proaspăt, cu semnele promițătoare ale schimbării, care m-au găsit total pregătită pentru o schimbare radicală! Am răspuns imediat Apelului de a mă implica în lansarea unui proiect care a reorientat total cursul vieții mele profesionale și sociale – Societatea *Limba Noastră cea Română*.

1989 – prezent. Din 1989, viața mea a devenit indispensabilă de Societatea *Limba Noastră cea Română* (SLNR). Inițial, pe post de secretar responsabil (1990-1993), apoi – vicepreședinte (1993-1997), iar din 1997 – președinte, traiectoria mea este strâns legată de tot ce s-a întâmplat la Societate, timp de 25 de ani...

Activitatea la SLNR m-a motivat să învăț multe lucruri noi, să-mi asum angajamente și să le onorez, să am libertatea dar și responsabilitatea de a lua decizii... Totodată, mi-a asigurat și libertatea de a scrie – aveam subiecte suficiente, proaspete, pentru că viața la Societate mi le oferea cu prisosință. Am cunoscut oameni ieșiți din comun, de o verticalitate admirabilă. Am bătut drumul satelor și școlilor noastre, dar am parcurs și zeci de itinerarii prin frumoasa Românie, astfel încât mi-am cunoscut țara și istoria așa cum niciun manual nu m-ar fi învățat...

Am asociat cele mai diverse activități de care nu m-aș fi crezut în stare mai înainte...

Alte activități

Începutul anilor '90, marcați, pe de o parte, de mișcarea națională și de revenirea basarabenilor la condiția de conștiință națională, pe de altă parte, de o realitate dură – lipsa literaturii în limba română, a dicționarelor, a manualelor școlare, lipsa de informație și de cunoștințe elementare... Acest gol trebuia supliniți cu ceva. Implicarea scriitorilor, a oamenilor de cultură în iluminarea maselor dornice de a-și cunoaște identitatea a constituit una dintre cele mai eficiente și temeinice campanii de promovare a adevărului istoric. Echipe ale SLNR, constituite din istorici, filologi, cercetători, profesori universitari, scriitori și-au asumat această povară a culturalizării. Zeci de deplasări prin sate, întâlniri cu elevii și profesorii lor – și-au lăsat o amprentă benefică asupra activității Societății noastre. Volens-nolens, am învățat o meserie nouă – cea de organizator și de moderator de conferințe, seminare, cenacluri...

În perioada **1993-1995** – m-am regăsit în postura de organizator și moderator al *Cursurilor pentru redactori și traducători* (la sediul Societății *Limba Noastră cea Română*, str. M.Kogălniceanu,52). *Seminarele de marți* presupuneau să am grijă de mai multe componente: teme, lectori, ascultători. Trebuia să-i caut pe toți și să-i conving să vină... Totul era absolut nou... Primii lectori – profesorii universitari și scriitorii Anatol Ciobanu, Alexandru Gromov, Anatol Eremia, Gheorghe Palade, Pavel Parasca, Ion Conțescu, Vlad Pohilă, Valentin Mândăcanu, Ion Negrei, Iurie Colesnic – au bătătorit un drum neumblat... Acele seminare au fost extrem de utile, în primul rând pentru mine. Luam notițe conștiincios, în rând cu toată lumea, deși uneori ascultam aceeași conferință a treia, a cincea sau a zecea oară...

Printr-un fericit concurs de împrejurări, în 1992, a luat naștere Ghidul Radiofonic, *pastila radiofonică zilnică de cultivare a limbii*, un produs comun al SLNR și Radio Național, care a ținut 10 ani...

Ulterior, activitățile s-au diversificat și s-au completat: prezentatoare a emisiunii matinale *Telematinal* (TVM, 1994); secretar responsabil al

volumului *Enciclopedia Chișinău* (ed. Museum, 1996); coordonator și moderator al Universității de spiritualitate românească a SLNR (conferințe lunare în probleme de istorie, literatură și cultură generală – 1997-1999, cu atragerea unor mari personalități din România); coordonator și moderator al unui ciclu de conferințe săptămânale de cultivare a limbii, redactare, traducere și cultură generală, la Ministerul Mediului și Ecologiei (*Conferințele de joi*, 1999-2000); autor, redactor și prezentator al unui ciclu de emisiuni radiofonice, *Ecologie umană*, la Radio Antena-C – 2001; membru permanent al Juriului Conferinței Universitare a studenților ziaristi *Presa națională – promoare a revirimentului cultural din Basarabia* – 2000-2010; membru al Consiliului Coordonator al Centrului Național de Terminologie; președinte și moderator al Cenaclului „Eminescu – 2000” (Cenaclul Societății *Limba Noastră cea Română* și al Bibliotecii „Ovidius”); cofondator și coorganizator al Festivalului de romanețe *Petale de trandafir*, în colaborare cu alte instituții de cultură din Criuleni și Chișinău (Jevreni, Criuleni) – 10 ediții (1996 – 2006); membru al Juriului Festivalului de Romanețe *Crizantema de Argint* (edițiile XVIII-XX).

1991-2007 – Organizator, coordonator și participantă cu comunicări la conferințele de filologie *Limba Română – Azi*, Iași-Chișinău (10 ediții);

1997-2006 – Participantă cu comunicări la Adunările Generale Anuale ale Asociațiunii ASTRA (Blaj, Sibiu, Năsăud, Făgăraș, Constanța, Săcele – Brașov, Sovata, Dej).

- Organizator și moderator de conferințe ale Societății *Limba Noastră cea Română*, prin filialele Societății (școli, licee, biblioteci, primării și alte instituții de stat), conferințe de cultură generală tematice (compartimente: istorie, literatură, lingvistică, teologie, ecologie, medicină și educație, arhitectură, drept), simpozioane, lansări de carte, dicționare, enciclopedii;
- Coordonator de programe în taberele de creație, organizate de Societatea *Limba Noastră cea Română*, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor, Ministerul Educației, săptămânalul JURNAL de Chișinău, cu Asociațiunea ASTRA (Tabăra *Pasărea Albastră* – 2 ediții, Tabăra de Cultură și Civilizație *Acasă la noi* – 6 ediții, Tabăra de creație pentru copii dotați – *Liceul Viitorului*);

- Însoțitor și conducător de grup în tabere și pe itinerarii turistice (Tighina, Molovata Nouă, Suceava, Iași, Vaslui, Bistrița Năsăud, Brașov, Cluj, Sibiu);
- Experiințe și colaborări pedagogice: membru al Senatului părinților Liceului „Mircea Eliade” (1991-1994) și al Senatului Liceului „Spiru Haret” (1994-2006); președintele Asociației părinților „Prim-Plan” (2000-2001), președintele Comitetului Părintesc al Liceului „Spiru Haret” (1994-2005); colaborator cu rubrici permanente pe teme de educație în revistele liceale *Vlăstarul* și *Convorbiri didactice*, susținerea unei rubrici permanente despre educația în familie în paginile revistei pentru copii și adolescenți NOI (*Cei șapte ani de-acasă*).

NOTĂ*

În perioada **1990-2014**, coordonarea, deopotrivă cu alte activități ale SLNR, a unui un șir de acțiuni de voluntariat și filantropice – ajutoare în familiile socialmente vulnerabile, ale voluntarilor căzuți în războiul de pe Nistru și la orfelinat; deplasări prin sate – cu donații de carte și de manuale, cu cadouri la sărbătorile de Crăciun, de Paști, de Ziua Copiilor;

Susținerea și stimularea participanților la concursurile școlare și la olimpiadele republicane (la Limba, Literatura și Istoria Românilor): „Moștenire”, „La izvoarele înțelepciunii”, „Vreau să știu” (în colaborare cu Redacția emisiuni pentru copii Radio Național), „Sufletul localității mele” (în colaborare cu revista NOI);

Îngrijirea unei fântâni ca loc de popas (la kilometrul 40 pe Șoseaua Balcani), supranumit *Popasul Eminescu* (începând cu anul 1997);

Activități de comemorare a înaintașilor: îngrijirea mormintelor-monumente istorice sau ale personalităților neamului; seri comemorative, Te Deumuri și pelerinaje la case-muzeu, complexe comemorative, locuri de veci (la cimitirele Bellu, Cernica, Eterniatea sau la mânăstiri).

* În aceeași perioadă (**1990 – prezent**), la diferite etape: corespondent netitular, autor de rubrici permanente și membru al colegiilor de redacție, la diverse publicații din Basarabia și din România: *Ocotirea Sănătății*, *Literatura și arta*, *Lanternă magică*, *Viața satului*, *Femeia*

Moldovei, Făclia, Limba Română, Flux, NOI, JURNAL de Chișinău, VIP Magazin, Foaia Poporului (Sibiu), Revista Română (Iași), ASTRA Blăjeană (Blaj), Plaiuri săcelene (Săcele – Brașov), Răsunetul (Bistrița), Repere culturale (Orăștie), Măine (buletin trimestrial al Asociației de Caritate și Asistență Socială „Acasă”), publicațiile Liceului „Spiru Haret” – Vlăstarul și Convorbiri didactice; Argonauții (publicație a liceenilor din Nisporeni).

1996 – 2013 – Coordonator și redactor de monografii și reviste de specialitate; coordonator al *Enciclopediei Chișinău* (1997); al *Enciclopediei Călăuza familiei* (2012); coordonator și redactor al monografiei *Crezul meu – Limba Română* (autor – Albina Dumbrăveanu, 2013); redactor al cărților: *Călătoria lui Radu în Țara Poveștilor* (autori Ina Moldoveanu și Ana Brăiescu, Pontos, 2010); *Arta împletitului din pănușe de porumb* (autor Natalia Cangea, 2010); *Enigme* (volum de poezii, autor Daniel Racoviță, 2008); *Aripi frânte* (autor Alexandra Hanganu, 2013); *Nucul – arborele neamului, Calitatea și disciplina în construcții – impact asupra mediului*; redactor-șef al revistei *Buletinul Constructorului*, redactor al Almanahului anual AMTAP, redactor al unor teze de doctor (medicină, drept, arte).

Rubrici îngrijite: *Notițe subiective (Flux și Jurnal de Chișinău), Cei șapte ani de-acasă* (revista NOI), *Leții de la oameni* (revista MĂINE), Pagina anuală de Blajini *In Memoriam (JURNAL de Chișinău, 2008-2015)*, *Pofta de viață (JURNAL de Chișinău, Natura)*, *Sufletul localității mele (Natura)*, *Artiștii de lângă noi (VIP Magazin)*.

Epilog

Traectoria mea a fost marcată de mai multe evenimente fericite care mă motivează să fiu recunoscătoare pentru experiențele care m-au ajutat să-mi identific căutările, principiile, prioritățile.

Modelele de demnitate, din familie, din realitatea imediată și din trecutul nostru îndepărtat: părinții mei blajini, bunicii mei, unchii și mătușile, nașii de botez..., dar și Ion Dumeniuk, Nicolae Mățaș, Valentin Mândăcanu, Dumitru Matcovschi, Vasile Vâșcu, Eugen Holban, Elena

Alistar, Vasile Stroescu, Onisifor Ghibu, Spiru Haret, Nicolae Iorga ... De la fiecare am învățat câte ceva și învăț în continuare.

Modelele de mari prietenii și devotament pe care le admir, încerc să le dezleg și să învăț lecția. Prietenii legendare (Alexandru Gromov – Vasile Zagorschi; Argentina Cupcea-Josu – Mariana Melega – Rima Negrescu; Petre Neamțu – Vasile Iovu, Simion Duja; Raisa Pagoni – Niusea Bucătaru – Veronica Proca; Lidia Marin – Anișoara Curcudel), care au durat sau durează de câteva decenii...

Am respirat același aer și am stat aproape de **MARI PERSONALITĂȚI** ale neamului românesc care mi-au oferit cu generozitate din cunoștințele și învățăturile lor: Ion Dumeniuk, Nicolae Mătcaș, Anatol Ciobanu, Alexandru Gromov, Valentin Mândăcanu, Argentina Cupcea-Josu, Aureliu Busuioc, Vasile Vasilache, Glebus Sainciuc, Vladimir Beșleagă, Dumitru Irimia (Iași), Cassian Spiridon (Iași), Gavril Istrate (Iași), Eugen Holban (Paris), Dumitru Acu (Sibiu), Ioan Seni (Năsăud), George Vasile Rațiu (Bistrița), Valeria Peter Predescu (Bistrița), Sever Ursa (Măieru, Năsăud). Preoții Gheorghe Gavriliță (nașul meu de botez), Petru Buburuz, Vasile Petrache, Vlad Mihăilă, Pavel Borșevschi, Ioan Cosoi, părintele Antonie (teologul Anatol Telembici)... Mitropolitul Antonie Plămădeală, arhimandritul Teofil Pârâian...

Am respirat **cântecul românesc** și am stat aproape de el și de purtătorii lui, ori de câte ori am avut această ocazie.

Am fost răsfățată de o **comunicare bună și calitativă** în familie.

Cu trecerea anilor, am agonisit **prieteni** care mi-au devenit o altă familie.

Sunt conștientă de **obligățiile** ce-mi revin, îmi asum **misiunea** care m-a ales și nu aștept recompense...

Mă rog să rămân devotată Crezului meu – Limba Română, Neamul Românesc și Dreapta Credință a Mamei mele.

Drept care semnez – Valentina Butnaru, 5 aprilie 2015.

Distincții și mențiuni

1996 – Medalia „Mihai Eminescu” nr. 00014 din 29.08.1996 (Ordin semnat de Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur);

2001 – Ordinul Național al României „Pentru Merit” în grad de Comandor (Decret nr. 567 din 01.XII.2000), semnat de Președintele României, Emil Constantinescu.

1997 – Diploma de membru de onoare a Despărțământului Năsăud ASTRA;

1998 – Diploma revistei „Limba Română” și a Casei Limbii Române, pentru colaborare fructuoasă și contribuție permanentă la promovarea Limbii Române;

1999 – Diplomă aniversară a mun. Orăștie, cu prilejul aniversării a 775 de ani de atestare documentară a municipiului Orăștie (Primar – Iosif Blaga);

2000 – Diploma de Excelență a Ambasadei României în Republica Moldova, pentru promovarea culturii și spiritualității românești (Ambasador – Victor Bârsan);

2001 – Diploma Ministerului Mediului și Amenajării Teritoriului, pentru angajare plenară în organizarea conferințelor de cultivare a limbii române și instituirea Universității de Spiritualitate Românească în cadrul MMAT (Ministru – ing. Ion Răileanu);

2002 – Diploma de lector al Universității Populare ASPASIA (preș. – dr. hab. M. Mazur);

Diploma de onoare a municipiului Săcele-Brașov, pentru sinceritate și devotament în păstrarea unității și identității spirituale românești (Primar – Petre Gh. Mutu);

2004 – Diploma de onoare a Despărțământului ASTRA „Mihail Kogălniceanu” Iași;

Diploma de onoare a Despărțământului ASTRA „Frații Popcea”, Săcele-Brașov;

Diploma de merit pentru 10 ani de colaborare cu Despărțământul ASTRA Năsăud;

2005 – Diploma de excelență a Bibliotecii publice „Ovidius” (pentru coordonarea cenaclului „Eminescu – 2000”);

Diploma jubiliară a Asociațiunii Transilvane pentru Literatura română și cultura poporului român, cu prilejul Centenarului Casei Naționale a ASTREI și al Muzeului Asociațiunii (Sibiu);

2010 – Diploma jubiliară a Filialei 43 Orăștie, la împlinirea a 20 de ani de la înființarea Societății Limba Noastră cea Română;

Diploma jubiliară a Societății Limba Noastră cea Română, cu ocazia aniversării a XX-a;

Diploma de excelență a Bibliotecii Municipale ”B.P. Hasdeu” (Filiala „Ovidus”), pentru merite deosebite în consolidarea rolului bibliotecii în comunitate și cooperarea eficientă în dezvoltarea proiectelor, programelor și serviciilor prestate de bibliotecă;

2011 – Diploma jubiliară „Asociațiunea ASTRA – 150 de ani (1861-2011)” a Asociațiunii Transilvane pentru „Literatura română și cultura poporului român” (Sibiu);

2012 – Diploma de excelență a Primăriei Municipiului Chișinău, pentru prestație și implicare deosebită în promovarea românei ca segment al culturii naționale, cu ocazia aniversării a XX-a de la inițierea Festivalului-concurs de creație și interpretare a românei românești „Crizantema de Argint”;

Diploma Academiei Libere a revistei Convorbiri Literare la categoria „Spiru Haret joacă teatru”;

Diploma de onoare a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” *Cel mai bun partener.*

2014 – Diploma de onoare a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, pentru merite deosebite în promovarea valorilor culturale și contribuția acordată la organizarea activităților în bibliotecă.

Omagii dedicate Valentinei Butnaru

Suflet din sufletul neamului – Valentina Butnaru, președinta Societății Limba Noastră cea Română

*„Atunci... n-am greșit alegând să votez pentru
Societatea Limba Noastră cea Română și
să mă identific cu ea pentru totdeauna...”*

*Tamara CRISTEI, doctor conferențiar,
Facultatea de Litere, USM*

Este binecunoscută metafora din titlul acestui text (o confesiune făcută mie însămi, în nenumărate rânduri, pentru a-mi susține examenul de conștiință în fața examinatorului suprem, Bunul Dumnezeu), metaforă ce aparține poetului care ne-a demonstrat prin opera sa că una dintre condițiile *sine qua non* ale existenței fiecărui individ (mai cu seamă a oamenilor de creație) este capacitatea de a fi și a viețui, în primul rând, prin spiritualitatea poporului care l-a născut sau în mijlocul căruia locuiește și se afirmă. Tot atât de cunoscut este și adevărul că un neam viețuiește plenar doar prin limba sa (altfel, de ce Marele Divin l-ar mai fi înzestrat cu geniul creării limbii materne?!), de aceea bogăția de valori pe care le deține se poate transmite, în fond, prin limba acestui neam, tezaur inedit, inconfundabil și credibil canal de comunicare, totodată. Pentru noi, moștenitorii și vorbitorii acestei limbi, ea este opera cea mai de preț care ne demonstrează identitatea de neam și relevă faptul că suntem un popor creator prin datul nostru existențial. De aceea „avem o datorie sfântă, fiiască”, după cum afirma Alecu Russo, „ostașul propășirii” multpătimitului popor român basarabean: să fim străjerii ei curajoși și să o slujim cu devotament și cu credință, ca pe unica „stăpână” existentă ce ne asigură libertatea gândirii și simțirii, libertatea de facto.

Pentru a ne convinge de acest adevăr, este suficient să cuprindem cu ochii minții travaliul poporului român basarabean pe parcursul rezisten-

ței și apărării valorilor sale în fața istoriei nefaste. După ce Imperiul Rus și-a îndreptat interesul politic în zona Mării Negre, a început planul criminal de deznaționalizare a populației din această parte istorică de țară, trecută prin trei războaie de cotoșire (1788-1789; 1812; 1941-1945). În toate cazurile, autoritățile străine au atacat, în primul rând, forța de rezistență care asigură dănuirea neamului: limba, atacând, astfel, substanța spirituală dătătoare de viață și condiția *sine ira* a perpetuării lui în timp. Evident că, odată lipsit de acest „testemoniu” (Mihai Eminescu), poporul își pierde identitatea, iar fără identitate ești ca și inexistent. Așadar, nici nu se compară robia socială cu cea politică și spirituală, căci, dacă ai permis străinului să-ți distrugă coloana vertebrală, dănuirea spirituală prin limbă, ai pierdut șansele de a-ți recăpăta demnitatea și dreptul la lumina vieții în adevăr. Doar redeşteptarea memoriei și a conștiinței de neam pot servi drept sol fertil pentru renașterea și progresul unei națiuni.

Limba română, în perimetrul Basarabiei, a fost și rămâne, pe parcursul secolelor de după ocupația rusă, până la început de mileniu trei, pe lângă testemoniul de noblețe, și pilonul de rezistență al conștiinței naționale, seva regeneratoare a poporului nostru în toate momentele de răstrieșe, prin care îi este predestinat să treacă sau, mai curând, impus de forțele malefice ale răscroitorilor de istorie. Evenimentele anilor 1940-1945 și 1989-1992, au reluat, ca trase la indigo, politica imperială țaristă în raport cu Basarabia, pământ românesc, transformat din pașalâc turcesc în scenă de desfășurare a acțiunilor politico-militare ale Rusiei sovietice. După cel de-al doilea flagel mondial (1945), profitând de biruința tuturor popoarelor care au făcut front comun împotriva nazismului, și însușindu-și acest final în sensul „marii victorii a Rusiei sovietice asupra capitalismului mondial”, acest sistem politic a pornit într-o „ofensivă” totală; aplicând în continuare experiența militară a războiului, a făcut din oamenii gospodari și din reprezentanții intelectualității de elită „dușmani ai poporului” nou, sovietic, impunând așa-zisa democrație proletară a puterii. În baza ei, se devaloriza tot ce a creat omenirea, națiunile ocupate de regimul sovietic după împărțirea zonelor de influență până la sistemul politic sovietic; promovându-se forțat falsa idee de creare a unui viitor strălucit pentru toate componentele Uniunii Sovietice în

formula „vestitului comunism”, al cărui scop era „nivelarea”, anularea, de jure și de facto, a tuturor culturilor minorităților naționale și formarea unui singur popor, cel sovietic, și a unei culturi hegemonice – cea ruso-sovietică. În traducere ideologico-politică, aceasta însemna spălarea memoriei istorice a reprezentanților minorităților naționale din imperiul sovietic. Cazul basarabenilor impunea un dublu sacrilegiu, întrucât se truca adevărul științific cu privire la originea și devenirea națiunii române și a limbii sale, ca dovadă a existenței în timp a spiritualității și a identității valorice a acestui neam. Astfel, în manualele școlare și în falsele tratate scrise la comanda imperială, istoria poporului din ținut începea, în principiu, cu secolul al XVIII-lea, odată cu războaiele ruso-turce, chipurile eliberatoare, dar, de fapt – pentru dominație în zona de influență a Mării Neagre, urmate de instaurarea așa-zisului protectorat politic al Rusiei (în adevăr de ocupație), și nu cu istoria strămoșilor noștri daci, popor vrednic și liber, din care ne tragem toți românii. Acest fapt însemna inocularea ideii de „frate mai mic”, neputincios și incapabil, sortit pentru totdeauna să-l urmeze și să-l asculte pe „fratele mai mare” care i-a adus „libertatea” și-i asigură „bunăstarea vieții”. În același timp, basarabenilor li se imputau mizeria și regresul, de parcă țăranii din satele rusești erau într-o condiție mai bună, iar nouă ni s-a adus pe tîpsie progresul! De aici, de presupus scenariul groaznic ce ni se pregătea: urma să devenim un alt popor decât frații de peste Prut, să ne recunoaștem ca națiune intrusă, fără identitate, căci așa-i mai lesne de supus și de manipulat. Iar limba trebuia să fie „cea moldovenească”, frumosul și înțeleptul nostru subdialect moldovenesc fiind manipulat și impus să-și asume denumirea de limbă a unui „nou popor sovietic, cel moldovenesc”. Mai mult, „noua limbă moldovenească” trebuia să nu se identifice istoric și spiritual cu cea română, ci să fie cu totul alta, artificială, în care dominante să fie cuvintele de origine slavă!, dar și alte nerozii de felul acesta, promovate în cursurile universitare și orientate să ne anuleze adevărata identitate. Pentru ilustrarea acestui fenomen, este destul să ne referim la manualele de gramatică și de literatură moldovenească din acea perioadă și să ne convingem de „binele” dorit de „eliberatorii” de conștiința umană și de neam ai poporului nostru, doar ca să ne uităm definitiv originea, pământul, părinții, să ne dezicem de patria-mamă istorică și să acceptăm

să fim copiii unei „mame vitrege”, căreia să-i aducem mereu mulțumiri și închinăciuni pentru... înrobire. Fenomenul a fost propriu și altor minorități naționale din imperiul sovietic, fiind calificat de scriitorul kirgiz Cinghiz Aitmatov drept „mancurtism” (romanul „O zi mai lungă decât veacul”).

Fără îndoială că în asemenea condiții de seră, lesne îți pierzi **verticalitatea și demnitatea**, iar fără aceste două substanțe definitorii ale spiritului activ, gânditor și creator un popor nu poate să-și hotărască soarta, să-și proiecteze ferm acțiunile eficiente în scopul prosperării economice și cultural-spirituale. Acest aspect l-au luat în calcul autorii ideologiei sovietice și l-au pus la baza politicii de subjugare, creând un efect optic fals: sărăcind definitiv poporul, prin devastarea proprietăților individuale și crearea așa-numitelor gospodării colective, puteai promova orice politică, camuflând adevărul. Prin declanșarea artificială a foametei ce a dus la decimarea locuitorilor băștinași ai acestui pământ (fapt mărturisit de nenumărați basarabeni supraviețuitori) și aducerea de „ajutoare” umane și alimentare în scopul așa-numitei salvări, impunând, astfel, insistent, prin toate modalitățile de propagandă, falsul mit al umanismului sistemului politic sovietic. Acest adevăr l-a înțeles perfect majoritatea locuitorilor basarabeni de atunci; mie mi l-au explicat bunicul și uncheșii mei, care au făcut propriile analize, conform logicii unor oameni conștienți de ce li se întâmpla: *În anii aceia, foamea a fost făcută atât de gravă. Nu-i vorbă, a fost acolo, o bucată de secetă, dar noi adunasem puțină roadă, ne-am pus de o parte și pentru semănat și aveam să ieșim cu toții vii din această greutate, că au fost timpuri și mai rele, dacă nu ne măturau podurile caselor și nu ne dă râmau sobele și alte ascunzișuri, lăsându-ne să murim de foame... Pe urmă, am văzut, după Bălți, „munții” din roada noastră cum fumegau, aprinzându-se, iar bieții oameni se prăpădeau... Cea mai mare jale era pentru pierderea copiilor, că ei, îngerașii, nu aveau nicio vină și trebuiau să trăiască, să ne continue... Unii, însă, n-au înțeles politica de mutilare a conștiinței basarabenilor, care a fost cu bătaie lungă, urmările ei ideologice fiind vizibile și astăzi, când avem o societate divizată artificial pe o sumedenie anarhică de criterii ce n-au nimerit în comun cu fenomenul obiectiv al legităților. Astăzi, fiecare*

dintre membrii societății noastre (mai ales tinerii) au posibilități nelimitate să se documenteze, să cunoască adevărul științific netrucat, deși foarte dureros sau inconvenabil. Deținerea acestuia, însă, garantează fortificarea personalității și a potențialului ei activ, creator, întrucât este foarte important ca tinerii înșiși să participe conștient la formarea lor, în funcție de rolul social pe care și-l asumă: cel de executor fără voce (în schimbul unei sume de bani mizere sau nemeritat de mare!) ori cel de elaborator de idei noi, care să producă satisfacție profesională și să schimbe o nedreptate, o stare de umilință, fiind un făuritor al unor produse care să-i confere valoare umană. Alegerea adecvată spiritului epocii de azi este evidentă, doar că, în foarte multe cazuri, tinerii care trebuie să construiască societatea de mâine, întemeiată pe adevăr, nu pe minciună și fals, pe ritm dinamic, productiv-creativ, și nu pe „mersul în urma căruței”, fac o alegere voit greșită, fie mai comodă, fie mai profitabilă. Cu mult regret, urmărim cum o bună parte din tână generație este manipulată în scopuri politice murdare și, în felul acesta, însușesc deprinderile de a trișa cu ușurință și fără remușcări de conștiință, chiar dacă își dau seama de realitate. Acele forțe ar trebui să investească, mai curând, în instruirea modernă a tineretului în țară, pentru ca acesta să rămână aici, devenind competitiv la cota europeană și mondială, să participe motivat la procesul de asigurare și implementare a programelor de prosperare a poporului nostru. Motivarea, precum și prosperarea, se produc mai întâi la nivel de conștiință și de spirit, de demnitate umană, de identitate de neam; având în vedere temelia angajării plene a fiecărui individ în tot ce face și a necesității a ceea ce face, și importanța propriei personalități ca verigă trainică a liantului social ce asigură vitalitatea și viitorul societății și al țării. În acest complex și complicat proces s-au inclus, doar în baza ofertei generoase și absolut dezinteresate, membrii Societății *Limba Noastră cea Română*, chiar din primul moment al existenței acestui for, perseverând neconținut, în special datorită liderului ei, doamna Valentina Butnaru, filolog și ziarist consacrat.

Deținând o viziune programatică foarte clară și cunoscând în exclusivitate situația din țară la capitolul nivelul de cultură și de informare a populației (atât a celei minore, cât și a celei mature), membrii fondatori ai *Societății*, în majoritate savanți și profesori din diverse domenii, au avut

perspicacitatea să înțeleagă prioritățile stringente ale românilor basarabeni în calea lor de a-și cunoaște identitatea și a se constitui ca societate cu adevărat democratică, revendicându-și, în primul rând, valorile spirituale create și teaurizate ca fundament rezistent în procesul de reîntronare a adevărului științific cu privire la istoria devenirii lui ca națiune modernă și a contribuției la crearea civilizației europene, parte din care suntem, ceea ce este un pilon valoric foarte important în cultivarea conștiinței de neam ca factor mobilizator și antrenant în activități productive și creative. De aceea, fondatorii *Societății* au fost investiți atunci cu forța geniului divin când, în discuția întemeiată științific despre denumirea firească a acestui for, au convenit să se formuleze titulatura completă ca sugestie a obiectivelor și finalităților activității: Societatea *Limba Noastră cea Română* (SLNR). Majoritatea lor erau universitari sau membri ai uniunilor de creație, și aici este indicat să invocăm numele savanților și ale personalităților culturale aflate în primul rând pe „baricadele apărării limbii române” și, prin ea, a demnității și a valorii poporului basarabean: *Valentin Mândăcanu, Ion Dumeniuk, Nicolae Mătcaș, Anatol Ciobanu, Alexandru Gromov, Anatol Eremia, Ion Holban, Albina Dumbrăveanu, Vasile Nedelciuc, Nicolae Negru, Emil Mândăcanu, Claudia Caranfil, Vladimir Beșleagă, Pavel Parasca, Ion Conțescu...*

Privind evenimentele derulate printr-o optică retrospectivă, mă cuprinde un dor mistuitor de acel entuziasm motivațional pe care-l invocam mai sus, de acea angajare necondiționată, dar pleneră, a fiecărui membru al *Societății* și, mai ales, a tinerilor, în efortul de a contribui la întronarea la loc de cinste, meritat din plin, a limbii acestui popor făuritor, pașnic și creativ – **Limba română**, ce înglobează toate dialectele și subdialectele vorbitorilor ei din perimetrul vechii Dacii. Persistă viu în memorie spațiul încăpător al Sălii de festivități a Institutului Pedagogic „Ion Creangă”, când mă aflu în fața unei scene sobre, dar cu un fascinant logo al SLNR ce prefigura semnele simbolice relevante ale tricolorului istoric, ale soarelui vital și ale zborului ascensional, semne ale valorii noastre spirituale, siglă realizată prin contribuția unei fiice devotate neamului și îndrăgostite de limba română cu care s-a identificat totalmente, Valentina Butnaru, animată de ideea întemeierii unui astfel de

for și aleasă atunci secretar responsabil al *Societății*, mâna dreaptă a președintelui ales, Nicolae Dabija. De fapt, toate sarcinile de organizare a bunului mers al activității SLNR, de identificare a unei echipe eficiente și de fondare a filialelor, și le-a asumat Valentina Butnaru, publicistul onest care, în scurt timp, a devenit, pe bună dreptate, Președintă a Societății *Limba Noastră cea Română*, fiind și conceputorul activității de perspectivă a *Societății*, și inițiatoarea nenumăratelor evenimente culturale, interesante și originale, foarte necesare întreținerii focarului efervescent al limbii române în Basarabia.

Fiiică a unor oameni simpli și devotați acestui plai, pentru care munca era, concomitent, o condiție inerentă și o mare bucurie a vieții, basarabeni care au păstrat neîntinată icoana strămoșilor și limba română, și chiar și în condițiile „Siberiei de gheață” n-au încetat să se roage pentru mult pătimitul meleag și pentru năpăstuiții lui locuitori, Valentina Butnaru și-a asumat activitatea complexă în cadrul SLNR, ca pe o chemare a sufletului și a conștiinței de neam. Din atmosfera familiei, din starea de spirit a părinților, care au știut să tacă elocvent în acele momente de oroare politică, pentru a-și proteja copiii, precum și de la alții ca ei (Anița Nandriș-Cudla, de exemplu), doamna Valentina Butnaru a inspirat aerul dătător de viață al credinței și al valorilor spirituale ale neamului nostru, care i-au întărit forțele, ca, deopotrivă cu educarea cu drag a minunatelor sale fiice, să „crească” și să edifice cu multă consacrare și *Societatea* pe care a acceptat-o ca pe o familie și cu care s-a identificat *pentru totdeauna*. Poate de aceea, atunci, la acel memorabil eveniment (17 martie 1990), întregu-i chip radia de lumina acestor viitoare activități, căci în sala instituției domina spiritul modern al schimbărilor calitative ce-l nutreau delegații la Congresul inaugural al *Societății*: oameni de știință, profesori universitari și școlari, personalități culturale și reprezentanți ai conducerii de atunci, studenți, printre care: *Nicolae Mățaș, Silviu Berejan, Ion Ungureanu, Grigore Vieru, Anatol Ciobanu, Ion Dumeniuk, Anatol Eremia, Albina Dumbrăveanu, Alexandru Gromov, Alexei Palii, Valentina Hristov, Claudia Pătrânac, Nadejda și Gheorghe Pruteanu* și mulți alții. Academicianului *Silviu Berejan* îi și aparține ideea de a completa inscripția titulară: *Societatea Limba Noastră*, de

pe sigla inițială (după inspirata formulă a poeziei lui Alexei Mateevici citită la Congresul învățătorilor din 23-25 mai 1917, când s-a apărut dreptul la existență a limbii române în școlile Basarabiei), cu determinativul *cea Română*, potrivit deja formulei poetului – „lacrimă a Basarabiei”, Grigore Vieru, care a citit la Congres (aidoma lui Alexe Mateevici: istoria se repetă!) inspiratul poem *Limba noastră cea română*. Sala a ovaționat în semn de totală susținere. Așadar, însăși denumirea *Societății* era o evidentă revenire la denumirea corectă a limbii literare vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, limbă moștenită de la strămoșii noștri geniali, pentru că ne-au creat o limbă atât de armonioasă, muzicală și cu un potențial incomensurabil de exprimare. Astăzi, însă, mai auzim băi-guieli intelectuale în spiritul falsului pragmatism de tipul: „nu-i atât de important cum o numim, limbă română sau limbă moldovenească, pentru noi este important s-o vorbim corect”, ori: „din punct de vedere politic avem o limbă... moldovenească, iar din punct de vedere științific, o altă limbă, ... română”; limba noastră, biata! fiind, de fapt, în toate condițiile, una și aceeași, atât la ea acasă cât și în palmaresul limbilor moderne de pe mapamond, căci anume rostirea portivită normelor corecte în vigoare a limbii edifică și denumirea corectă a limbii literare: **limba română**. Nu în zadar însuși Mateevici a subliniat decisiv în unul din articolele sale: *N-avem două limbi și două literaturi în Basarabia, ci numai una: limba și literatura română*. Deosebit de gravă, în planul formării tinerei generații ca reprezentanți de bază ai viitoarei societăți a statului nostru, este intenția unor manageri ai instituțiilor școlare de a camufla termenul științific al limbii și literaturii române ca disciplină școlară, uitând că elevii se educă și-și formează convingerile despre viață în baza fundamentelor științifice ale disciplinelor predate și, în acest sens, în cazul fizicii, biologiei, chimiei, matematicii se respectă principiile pedagogice, iar în cazul istoriei, limbii și literaturii române – se admit erori în spiritul politicii de grup și ocupaționale. Curioasă și periculoasă tactică, acceptată de către unii demnitari și destinată să mențină și astăzi în ignoranță basarabienii și să inspire în continuare divizarea ostilă a societății. Ba, unora, sub umbrela modernizării curriculumului școlar, activitate din care și-au făcut sursă de venit profitabil, le-a venit ideea „ingenioasă”

de a propune în cadrul forului academic al instituției-portdrapel al Societății *Limba Noastră cea Română*, Universitatea Pedagogică „Ion Creangă”, ideea schimbării denumirii disciplinei școlare *Limba și literatura română*, prin denumirea de *Comunicare*, de parcă celelalte discipline nu se realizează prin comunicare?! Adevărul se ascunde într-un tertip care e orientat să-i absolve pe unii guvernanți de „problematicul” (pentru necunoscători și mancurți) glotonim *română*, după tipicul procedării cu disciplina *Istoria românilor*, devenită doar *Istorie*, pur și simplu, căci, în intenția lor, unor descendenți ai acestui neam, nu le este necesar să-și spună pe nume. De aceea, absolvenții școlilor cu predare în limba rusă „nu știu” ce limbă a statului învață și manevrează abil, ascunzându-și ignoranța, iar unii dintre elevii școlilor naționale nu cunosc adevărul științific despre valoarea limbii strămoșilor lor.

Am punctat aceste momente, devenite istorice, pentru a releva cadrul complex, anevoios și complicat, în care, pe parcursul unui sfert de veac, le-a fost dat să-și desfășoare activitatea membrii SLNR, în special profesorilor școlari și universitari, care, în orice situație, trebuie să-și exercite onest atribuțiile profesionale. Membrii Societății și numeroșii ei susținătorii au luat în calcul moștenirea tristă și au pornit cu mult elan să răspândească lumina limbii române. Animatorul ei neobosit, Valentina Butnaru, elaborând, pe parcursul celor 18 ani de când este liderul Societății, planuri de perspectivă și proiecte anuale, care să concentreze activitatea pe două direcții: cea de instruire în materie științifică și cea de desfășurare a unor activități eficiente de culturalizare. Astfel, unul dintre obiectivele-cheie l-a constituit **promovarea adevărului științific despre cultura noastră, limba, tradițiile autentice, istoria adevărată** prin conferințe, simpozioane, colocvii științifice, cu participarea atât a savanților și oamenilor de cultură consacrați: *Ion Dumeniuk, Nicolae Mătcaș, Pavel Parasca, Ion Conțescu, Valentin Mândăcanu, Nicolae Corlăteanu, Silviu Berejan, Alexandru Moșanu, Anatol Ciobanu, Dumitru Irimia (Iași), Mioara Avram (București), Eugen Holban (Paris), Dumitru Acu (Sibiu), Anatol Eremia, Albina Dumbrăveanu, Gheorghe Palade, Ion Negrei, Ion Holban; scriitorii Grigore Vieru, Alexandru Gromov, Vladimir Beșleagă, Argentina Cupcea-Josu, Vasile Vasilache, Ion Hadârcă* ș.a., cât

și a profesorilor, studenților și elevilor. Unele dintre ele au devenit tradiționale, de amploare republicană și națională, cum ar fi cele zece ediții ale conferințelor anuale: *Limba Română – Azi*, Iași-Chișinău (1990 – 2008). Ctitorii acestor conferințe au fost regretații savanți lingviști *Ion Dumeniuk* și *Dumitru Irimia*, un eminescolog de prestigiu, urmat de o echipă deosebită de remarcabili lingviști de la Universitatea „A. I. Cuza” din Iași, apărători ai limbii române și prieteni devotați ai basarabenilor, care au pus umărul la edificarea legislației lingvistice pe teritoriul Republicii Moldova. În organizarea acestei acțiuni importante, cea mai angajată se făcea președinta SLNR, care și-a dat tot concursul, uneori peste posibilitățile de care dispunea, la desfășurarea cu succes a lucrărilor acestui for lingvistic și cultural, prin sentimentul responsabilității față de valoarea națională (dar și internațională) a evenimentului ce trebuia să aibă o desfășurare echitabilă, în funcție de contribuția științifică a cercetătorilor din ambele țări participante: câte două zile la Iași și Chișinău, cu intenția de a soluționa probleme stringente ale politicii lingvistice din spațiul basarabean. Materialele difuzate prin intermediul acestui for, la care au participat activ și membrii Societății, au fost, fără îndoială, de o importanță deosebită în acel context politico-lingvistic și, prin ținuta lor științifică, își păstrează și astăzi valoarea lor lingvistică, culturală.

Dar nu ne-am putut imagina că toate aceste mari eforturi de voluntariat și slujire cu credință adevărului vital pentru prosperarea țării și a poporului ei vor fi aproape zadarnice, din cauza indiferenței inexplicabile a autorităților, care au găsit de cuviință să se „sfătuiască” la nesfârșit cu poporul pe care nu s-au străduit să-l lumineze, chiar și după ce instanța cea mai abilitată din republică, institutele de profil ale Academiei de Științe, și-a făcut publică decizia științifică în ce privește denumirea corectă a limbii de stat a țării și a națiunii ce o reprezintă poporul ei. Ba mai mult, au permis ca falsurile să se înghesuie în unele manuale școlare și să fie promovate prin mass-media, ceea ce i-a descurajat profund pe mulți profesori școlari și a nedumerit tineretul studios. În aceste condiții ale „politicii struțului”, pavăză și scut adevărului, un sprijin sigur profesorilor și oamenilor simpli din sate le-a fost SLNR, prin consecvența acțiunilor de culturalizare pe care le-a întreprins.

De aceea, **al doilea obiectiv major proiectat constă în rezonanța atmosferei spirituale din spațiul basarabean și vizează conceptualizarea și monitorizarea unor activități de autentică valoare culturală, instructive și formative totodată:** concursuri tematice, festivaluri, lansări de carte, asigurarea cu loturi de carte a bibliotecilor școlare și alte proiecte culturale, în special destinate profesorilor și elevilor din spațiul rural. Astăzi profesorii și elevii își amintesc de caravanele de carte românească, organizate de SLNR, care poposeau în școlile și casele de cultură din sate, aducând cel mai nobil mesaj de la frații noștri de peste Prut și de la adevărații savanți din republică, de lecțiile de cultivare a limbii române în baza lucrării lingvistului-patriot Valentin Mândâcanu, *Veșmântul firesc al ființei noastre*, precum și de explicarea istoriei neamului în baza documentelor autentice, la care și-au dat concursul, lucrând cot la cot, profesori universitari și școlari. Șirul acestor activități, organizate prin concursul neobositei președintă a SLNR, care știe să-și antreneze eficient colaboratorii, fiecare la momentul și la locul potrivit, cu abilitățile pe care le deține, este destul de impunător.

Mai mult, doamna Valentina Butnaru a reușit să construiască o rețea de colaborări cu alte societăți de cultură și civilizație din România și din diasporele de pe întreg mapamondul și să asigure funcționalitatea lor eficientă și onorabilă pentru limba română, speciale fiind relațiile cu despărțămintele ASTRA, cu personalitățile diriguitoare ale acestora: *Președintele, prof. univ. dr. Dumitru Acu și frunțașii ASTREI, profesorii Dumitru Borțan, Ioan Seni, Sever Ursa, Ligia Dănilă, Mihaela Gârlea, Emilia Feier, Liviu Dârjan*, prieteni fideli ai noștri, patrioți și oameni dintr-o bucată. Grație inventivității și consecvenței în politicile culturale promovate de președinta Valentina Butnaru, aceste colaborări s-au materializat în sprijinul multor acțiuni deosebite, organizate în localitățile rurale din Basarabia, în scopul conștientizării identității de neam, în baza uniității culturale: înfrățirea satelor de pe ambele maluri ale Prutului, prin lansarea Caravanei *Sate gemene*; organizarea dialogurilor intelectuale, la Chișinău și, prin filialele Societății, cu personalități și oameni de cultură de bună-credință din România (București, Cluj, Sibiu, Năsăud, Bistrița, Săcele, Brașov, Dej, Făgăraș, Beclean, Oraștie, Bârlad, Iași, Ipo-

tești), care, împreună cu membrii *Societății*, au contribuit realmente la renașterea spiritualității românești în Basarabia.

Așadar, pe parcursul activității *Societății SLNR*, doamna Valentina Butnaru a fost mereu alături de profesorii și elevii din multe școli ale republicii și le-a ajutat să se unească și să se instruiască reciproc, în cadrul unor filiale locale ale *Societății*, organizate, în principiu, de profesori de limba română, furnizându-le materiale-program, mediindu-le relații de colaborare cu oameni de cultură și, mai ales, incluzând atât profesorii, cât și elevii în proiecte comune cu societăți similare din România, în echipele taberelor culturale de vară, în excursii culturale în zonele de importanță spirituală deosebită. În cadrul acestora, elevii au învățat pe viu multe teme importante din patrimoniul culturii și spiritualității românești, care constituie ființa noastră în aspirația ei spre cerurile existenței eterne. De asemenea, au elaborat și au creat și ei în spiritul valorilor noastre naționale, precum a edictat poetul-rapsod al neamului și al limbii, *Dumitru Matcovschi*: „sfântă ni-i casa cu focul ei veșnic din vatră..., sfântă ni-i casa din leagăn de dor ce coboară” și care „crește feciori și fecioare”, cheazășia nemuririi neamului și a valorilor create de el!

Un astfel de obiectiv: formarea tinerilor studioși bine instruiți științific, adevărați patrioți, apărători ai limbii și ai istoriei neamului nostru, și l-a propus și omul de cultură, filozoful *Eugen Holban*, stabilit la Paris, ctitorul *Diasporei românești din Franța* și președintele *Alianței pentru Sprijinirea Basarabiei*, întemeietorul, împreună cu istoricul *Pavel Parasca*, *Concursului Național la Istoria românilor și Literatura română, Mostenire*. Valentina Butnaru sprijină și contribuie la buna desfășurare a concursului respectiv, ajuns anul acesta, 2014, la a XXI-a ediție. Diplomanții acestui concurs au finalizat studii serioase și au devenit specialiști de marcă în diferite domenii, unii duntre ei oferindu-și benevolente serviciile la organizarea următoarelor ediții ale *Moștenirii*, care le-a certificat potențialul intelectual și cultural. Activitățile *SLNR* se manifestă și prin susținerea participanților la alte concursuri și acțiuni ce au tangențe cu procesul de punere în valoare a limbii române; prin îngrijirea mormintelor personalităților neamului (de la *Cimitirul Central din Chișinău* sau de prin satele republicii), prin redactarea și editarea mate-

rialelor despre campaniile și acțiunile SLNR sau promovarea unor lucrări ale tinerilor talentați. Astfel, SLNR din Chișinău a oferit tot sprijinul Mariei Tonu, președinta *Comunității românilor basarabeni din Ontario* (Canada), la editarea volumului *Poetul din stele*, dedicat rapsodului neamului nostru, *Grigore Vieru*.

Cele zece ediții ale Festivalului de romanețe *Petale de trandafir* de la Criuleni au căpătat amploare prin promovarea tinerilor talentați din sate, care au lansat piese autentice și inedite, îmbogățind cultura muzicală la nivel național, iar tinerii interpreți având șansa să guste din forța afirmării lor pe cale spirituală. De asemenea, patronarea *Fântânii* și a *Popasului Eminescu*, ca semne elocvente ale moralității noastre creștin-ortodoxe, reprezintă un moment de reabilitare culturală și comunicare spiritual-creștină cu orice călător al acestui meleag. Toate aceste manifestări pe care am reușit să le trec în revistă, de rezonanță sau mai puțin, au fost calificate întotdeauna de Valentina Butnaru drept experiențe „frumoase care ne-au ajutat să dezvăluim oameni deosebiți, oameni-lumină care știu să ardă pentru alții fără a aștepta vreo recompensă”, așa cum lucrează și se dăruie întotdeauna dumnezei.

Cu elan deosebit orientează președinta Valentina Butnaru activitatea Societății întru susținerea filialelor, deoarece acest fapt înseamnă vivacitatea și prosperarea limbii române, antrenând membrii SLNR în cele mai variate forme: conferințe în deplasări, planificate sau la invitația expresă a organizatorilor din școlile republicii, participarea la ședințele cenaclurilor din filiale (Borogani, Mereni, Pogănești, Zolonceni, Bravicea, Tătărești), ajutorarea permanentă a familiilor socialmente vulnerabile.

Sărbători aparte ale Societății au fost și sunt lansările de carte, mai ales că Societatea promovează cărțile ce pun în lumină, precum am mai menționat, adevărurile științifice, făcând dreptate acestui neam mult încercat de intențiile de acaparare ale imperiilor învecinate, cum este, în primul rând, lucrarea antologică a doamnei *Albina Dumbrăveanu*, *Crezul meu, Limba Română*, o culegere de articole care oglindesc lupta anevoioasă ce s-a dus, în perioada 1990-2013, pentru întoarcerea drepturilor la existență a Limbii Române la ea acasă și la funcția ei legică de limbă de stat, care a fost și este crezul și menirea noastră dintotdeauna. Valentina

Butnaru, împreună cu Eugenia Chiosa, semnează acest volum în calitate de coordonatori și redactori.

Cea mai semnificativă, de rezonanță și de valoare implicare a SLNR și personal a doamnei președintă ține de îndrumarea tineretului studios și de cooptarea acestuia la marea lucrare de valorificare a limbii române ca factor catalizator al promovării și asigurării în timp a permanenței spiritualității românești. Îmi amintesc deseori cu câtă abnegație au dorit grupe întregi de studenți de la Facultatea de Litere a USM și de la alte facultăți să completeze aripa tânără a Societății, tineri îndrăgostiți de limba română, dornici de a contribui la prosperarea ei. În felul acesta, SLNR își fortifică în permanență rândurile. Mulți dintre ei și-au continuat studiile în instituțiile din străinătate și s-au stabilit fie în România (*Nadia Odagiu, Doina Odagiu, Lucia Basarab, Ecaterina Răileanu, Mădălina și Cătălina Ghiaur*), fie la Londra (*Mariana Mândru, Tatiana Sonic, Alex Sonic, Vasile Opincă*), fie la Paris (*Dorin și Olga Dușceac, Dumitru Vicol, Natalia Cazacu*), fie la René (*Ina Moldoveanu*). Președintele Societății continuă să colaboreze cu ei planificând diverse acțiuni cu implicarea directă a acestor tineri dornici de a-și ajuta compatrioții să se alinieze națiunilor europene.

Prosperitatea Basarabiei trece, însă, prin inima Limbii române, inima neamului care ne întretine viața, și acest adevăr ar trebui să-l înțeleagă toți locuitorii ei, precum și toți românii, de aceea ne este permanentă lupta pentru menținerea ființei naționale, de aceea Societatea *Limba Noastră cea Română* n-a putut fi decât una combativă, iar prin activitatea ei multilaterală, Societatea este alături de alte asociații culturale și istorice naționale, președinta Valentina Butnaru, împreună cu membrii Consilului, semnând numeroase acte, avertismente și apeluri către liderii și organele de vârf ale republicii, cu privire la stringenta soluționare corectă și echitabilă a unor probleme fundamentale ce țin de adevărul istoric și științific al existenței noastre ca neam.

Acest fapt ne face pe noi, membrii SLNR, să-i adresăm un meritat *Vivat, crescat, floreat!* președintei Societății, filologului și ziaristului Valentina Butnaru, care reprezintă *spiritus vivendi* al Societății noastre dragi și care-și face în permanență un examen de conștiință prin articolele sale de

publicistică în care abordează teme stringente ce țin de viața culturală și științifică, de morala modernă, texte ce te angajează la lectură, te fac să te privești prin ele și să-ți vezi limpede neajunsurile, dar ceea ce este mai important, să înțelegi ce ai de făcut imediat pentru a fi o individualitate și o personalitate totodată, pentru a-ți dobândi însemnul demnității.

Cu atât mai mult cu cât la ora de bilanț al unui segment important din activitatea efervescentă și multilaterală a Valentinei Butnaru, publicist, autor de eseuri, sinteze, rapoarte și referate la diverse colocvii, simpozioane și conferințe cu tematică lingvistică și culturală etc., ea este cea care se întreabă și, împeună cu dumneaei, ne întrebăm cu toții, oameni de bună credință și fii credincioși ai acestui popor ziditor de case pașnice și mănăstiri – „loc de-nchinăciune și de rugăciune” întru perpetuarea unui neam de valoare: *Ce s-a întâmplat cu noi în acest aproape un sfert de veac? Suntem alții, suntem aceiași? Vorbim o română mai bună, suntem mai conștienți de identitatea noastră? Ce s-a întâmplat cu Limba Română în acești peste 25 de ani? E mai în drepturile ei, a revenit definitiv acasă?* Sunt întrebări care ne domină, pentru că răspunsul la ele ține, de fapt, de altă dominantă: ce s-a întâmplat cu mentalitatea noastră, cu destinul asectui popor, cu viața lui, în definitiv, cu țara noastră, cu noi toți? Răspunsul aflat în urma acestei reflecții este unul pe potriva curajului Dumneaei molcom, dar hotărât și deloc satisfăcător, ci unul dureros chiar. Și omul, intelectualul onest Valentina Butnaru, președinta Societății, îl formulează răspicat, având toată susținerea membrilor ei: *Nimic din toate astea. Atât doar că suntem alții, mai vechi cu 25 de ani, că am reușit să trăim, în acești ani, deziluzii peste deziluzii. Că ne-am consumat entuziasmul, optimismul, energia și tinerețea, fiind aruncați, periodic, în urmă, mai în urmă decât punctul din care pornisem inițial.* (...) Nu este dificil de înțeles cine sunt cei care impun obstacole artificiale, acoperindu-se cu justificări neîntemeiate că se face totul pentru binele societății întregi sau, după cum i-au numit poeții contemporani martiri, *Ion Vatamanu și Dumitru Matcovschi*: aceștia sunt „impostorii”, despre care ostașul adevăratei propășiri a neamului românesc, basarabeanul Alecu Russo, a afirmat că anume ei se „îndeasă la putere” atunci când „poporul plânge” și nu pun umărul pentru a ușura greutatea acestuia, „nu pun la dobândă”, ci se „înghesuie ca la paradă” să culeagă dobânda.

Cea care s-a străduit și a pus mereu la dobânda limbii române și a progresului mentalității neamului a fost Societatea *Limba Noastră cea Română*, fără a urmări altceva decât înzestrarea elevilor, a tineretului studios și a profesorilor cu bibliotecile necesare, să caute și să le ofere posibilități de instruire extracurriculară permanentă, astfel ca să acumuleze deprinderi de a se afirma în viață. Pentru că a crește și a forma o tânără generație, cunoscătoare și competentă, este o datorie cetățenească a societății întregi și primul obiectiv major al unei guvernări care se îngrijeste pe cât de prezentul neamului, pe atât și de viitorul lui. Dar... pe linia permanenței acestui deziderat a rămas fidelă doar Societatea *Limba Noastră cea Română*, cu liderul ei consecvent Valentina Butnaru, care și-a asumat această muncă „ca pe o misiune”.

Majoritatea activităților realizate de Societate au semnătura de autor a președintei Valentina Butnaru, deși niciodată în rapoartele sale anuale n-a evidențiat acest lucru, o făceam noi, în discuții, dar toate absolut au fost inițiate la chemarea sufletului românesc mărinimos pe care îl deține și pe care îl admir cu toată sinceritatea, dorindu-i izvor nesecat și forțe inepuizabile. Grație nobleței Dumisale, Societatea *Limba Noastră cea Română* a devenit o adevărată familie de personalități culturale, de „oameni-lumină care știu să ardă pentru alții fără a aștepta vreo recompensă”, care lucrează cât pot, dăruiesc peste poate și cred în veșnicia limbii române, pentru a cărei dăinuire se consacră total, astfel ca într-un „gând-descântec de drag de Limba Română” care îi aparține: *Când e vorba de Limba Română, merg oriunde și nu mi-i foame, nu mi-i sete, nu mi-i frig, nu mi-i somn...* Este un gând-ofrandă adresat tuturor concetățenilor. Sper din tot sufletul să nu cadă pe piatră seacă, ci în solul fertil al sufletelor pline de credință, demnitate și mărinimie.

*Cu mult drag de Societatea Limba Noastră cea Română și de distinsa
președintă Valentina Butnaru,*

Dr. conf. Tamara Cristei
Martie-aprilie 2014

Nici iluzii, dar nici deziluzii

Nicolae MĂTCAȘ,

Dr., prof. univ., Universitatea de Stat din Moldova
și Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” din Chișinău

Acum aproape un sfert de veac, pe când, în Sala de festivități a Pedagogicului „Ion Creangă”, în prezența unor distinse personalități, colaboratori științifici, scriitori, medici, oameni de cultură, cadre didactice, studenți, își ținea lucrările Congresul de constituire a Societății *Limba Noastră*, poetul durerilor noastre Grigore Vieru dădu glas cutremurătoarei pentru vremurile de atunci poezii *Limba noastră cea română*. În aplauzele frenetice continui ale sălii, își croiește drum spre scenă acad. Silviu Berejan și, întorcându-se spre sigla Societății, care înfrumusețea fundalul scenei, propune să o completăm cu cuvintele maestrului: *Limba Noastră cea Română*. Un nou val de aplauze zguduie sala.

Mi se lăuda deunăzi cineva că este pentru prima oară când avem în calitate de viceministru al Apărării o femeie. Nu e adevărat, i-am spus: noi demult avem un ministru al Apărării Naționale o femeie. În Oastea Limbii Române a lui Grigore Vieru acest ministru al Apărării Limbii Materne este Valentina Butnaru. Nu degeaba un simpatizant a numit-o „general al limbii române” (în locul lui, aș fi avansat-o de la gradul de comandor, pe care-l deține de iure și de facto, direct la cel de „mareșal”).

Formal, pe rol de vioara a doua după președinte, de fapt Valentina Butnaru a fost, iar după plecarea acestuia, a rămas inspiratorul și perseverentul promotor al tuturor acțiunilor de trezire a conștiinței unității de limbă, istorie și neam a româniilor basarabeni (conferințe, mese rotunde, întâlniri cu scriitori, istorici, lingviști, cu elevi, serate tematice, festivaluri, recitaluri, comemorarea înaintașilor, relații cu asociațiile și instituțiile culturale din Țară, donații de carte românească pentru biblioteci etc.), pe care le-a întreprins pe parcursul timpului sus-numita Societate.

Sociabilă, respectuoasă, competentă, principială, perseverentă, neștăpănită în momente de răscruce, dedată plenar cauzei nobile pe care și-a asumat-o conștient, are o capacitate sui-generis de a se apropia de oa-

meni, indiferent de vârsta, notorietatea, caracterul acestora, de „a-i mobiliza la muncă” în numele cauzei. Nu e de mirare că n-au putut să-i refuze niciodată solicitările personalității de caracter precum acad. Nicolae Corlăteanu, Silviu Berejan, Alexandru Moșanu, prof. Anatol Ciobanu, Ion Dumeniuk, Dumitru Irimia, Anatol Eremia, Albina Dumbrăveanu, Gheorghe Palade, Ion Negrei, scriitorii Grigore Vieru, Alexandru Gromov, Argentina Cupcea-Josu, Vladimir Beșleagă. Face minuni cu bibliotecarele din orașe și sate în ceea ce privește educarea copiilor în spiritul dragostei de Neam și de Țară, întreține relații de colaborare cu despărțămintele „Astrei”, cu alte societăți de cultură și civilizație românească din Țară și din lume (în 2012, împreună cu dna Maria Tonu, președintele Comunității românilor basarabeni din Ontario, au editat, în Canada, un florilegiu de scrieri consacrate lui Grigore Vieru, „Poetul din stele”). Cum toată viața noastră în Basarabia nu e decât o luptă permanentă pentru menținerea ființei naționale, Societatea combativă *Limba Noastră cea Română* este, prin președintele ei, alături de alte asociații culturale și istorice naționale, semnatara multor avertismente și apeluri privind probleme fundamentale, ce țin de existența noastră ca neam, către imperturbabila și obtuza conducere a republicii.

Valentina Butnaru este un publicist cu pană ascuțită și suflet de poet, un mare și, în același timp, extrem de modest patriot, aderent la Consiliul Unirii. Articolele Domniei Sale te emoționează prin sinceritate, pasiune, coparticiparea la aspectele abordate, te fac să te cutremuri când îți dai seama cât de indiferenți suntem față de valorile perene ale națiunii noastre, dar și ale umanității și cât de implacabil se scurge timpul când trecem prin viață ca Vodă prin lobodă. Îndrăgostită de artă și de tot ce e sublim, scrie cu dragoste și pasiune despre oamenii dragi și faptele lor nobile, fie aceștia părinții noștri sau ai prietenilor de lângă noi, colegii sau eminescologul Dumitru Irimia cu jurnalele sale nepublicate, mult pătimita, dar neînvinsa Anița Nandriș-Cudla, renumitul cenaclu „Flacăra” al lui Adrian Păunescu din anii ‘80, cu care am crescut și noi, „Folclor”-ul lui Petre Neamțu, Rapsodia vieneză a lui Victor Copacinschi, colegii ziariști pe care i-am pierdut în ultimul an...

La 20 de ani de activitate a Societății pe care cu devotament o conduce, îndurerată, ca și mulți dintre noi, de plecarea unor oameni devo-

tați ideii de românism, dragi și apropiați sufletelor noastre, de pierderile și ratările pe care le-am suferit în luptă din cauza mai marilor noștri, optimista, curajoasa și plina de speranță Valentina Butnaru se lăsa furată de umbra unei ușoare nostalgii, ba chiar afirmă că ne-am fi consumat entuziasmul, energia și speranța. Nu, dragă Valentina, nu ni le-am consumat. Și chiar dacă nici pentru mine ziua de 31 August nu e una de sărbătoare, căci lupta pentru limbă și neam continuă, cum îi plăcea să spună lui Ion Dumeniuk, încrederea în izbândă nu avem voie să ne-o pierdem. Căci ne întrebă ce mai facem pentru propășirea neamului, din mormintele de lângă noi și de departe, de sus, din ceruri, bunicul dimitale, Vasile Costin, mama, Claudia Costin, înaintașul consătean Ion Inculeț, Anița Nandriș, Ion Dumeniuk, Nicolae Corlăteanu, Silviu Berejan, Eugen Coșeriu, Dumitru Irimia, Elena Vasilache, Nicolae Costin, Ion Vatamanu, Leonida Lari, Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi, Lidia Istrati, Vasile Vasilache, Valentin Mândăcanu, Aureliu Busuioc, Alexandru Gromov, Anatol Codru, Anatol Ciocanu, Gheorghe Vodă, Mihail Dolgan, Gheorghe Ghimpu, Ion și Doina Aldea-Teodorovici, Vadim Pirogan, Glebus Sainciuc, Valentina Hristov, Ada Mihailovschi, Constantin Bobeică, Victor Bucătaru...

La mulți și fericiți ani, dragă Valentina! Nu ne dăm bătuți. Să ne în-sușim Lecția de la cei plecați și să ne trăim viața pe cont propriu. Lupta continuă.

Jurnal de Chișinău, 2 sept., 2013, 19.

O stea pe bolta cauzei naționale

(Valentina Butnaru, la o aniversare)

Anatol CIOBANU,

Membbru-cor. al AȘM, prof. univ.,
Universitatea de Stat din Moldova

Nu sunt pe deplin de acord cu adagiul francez *Comparaison n'est pas raison*, pentru că în viață totul se compară, în special oamenii. Firește, după meritele lor. Doamna Valentina Butnaru a fost printre primele femei care s-au ridicat pe baricadele Mișcării pentru Eliberare Națională (1988-1991). Devenind președintă a Societății *Limba Noastră cea Română*, omagiata, chiar din primele zile, a derulat o activitate ferventă după principiul *Facta, non verba* – Fapte, nu vorbe.

Vom trece în revistă doar câteva acțiuni organizate cu brio de către președinta Societății sus numite.

Primus: Având calitatea de *spiritus rector*, de om ce știe a coagula pe cei din jur, de a căpăta stima și prețuirea lor, doamna Valentina Butnaru a adunat o echipă de oameni competenți, cu spirit patriotic, în care intrau profesori universitari și de liceu, savanți, ziariști, scriitori, artiști etc. Dintre aceștia menționăm pe cei mai activi: Argentina Cupcea-Josu, Alexandru Gromov, Anatol Eremia, Valentin Mândăcanu, Emil Mândăcanu, Ion Holban, Tamara Golenco, Sofia Bolduratu, Alexei Palii, Pavel Parasca, Gheorghe Palade, Eugenia Bejan, Iurie Colesnic, Vlad Pohilă, Andrei Crijanovschi, Anatol Ciobanu...

Secundus: Sistematic, face navete de lucru în școlile (de toate gradele) din sate, centre raionale, orașe și orășele, unde activiștii Societății *Limba Noastră cea Română* demonstrează în mod explicit unele probleme cardinale: a) identitatea lingvistică moldo-română, b) necesitatea revenirii la alfabetul latin și c) recunoașterea sintagmei „limba română, ca limbă oficială (de stat) în Republica Moldova”.

Tertius: Doamna Valentina Butnaru a reușit să-i convingă pe mai mulți profesori universitari de peste Prut să patroneze unele licee din Republica Moldova, deplasându-se pe teren, pentru a oferi consultații

profesorilor de limba și literatura română, pentru a ține conferințe teoretico-metodice la disciplina în cauză, sau pentru a stabili relații interpersonale cu cadrele didactice basarabene.

Quartus: Împreună cu echipa sa, omagiata a luat parte la excelența asigurare anuală a conferințelor științifice cu genericul *Limba Română – Azi*. Fondatorii Conferinței au fost regertații lingviști Dumitru Irimia (Iași) și Ion Dumeniuk (Chișinău) care au reușit să atragă profesori filologi de la Universitatea de Stat din Republica Moldova și de la Facultatea de Litere a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, dar și nume notorii de la București și Cluj (Mioara Avram, Gabriela Pană-Dindelegan, Mircea Frânculescu... ș.a.). S-au ținut 10 ediții, după formula două zile la Chișinău – două zile la Iași, cu dezbaterile unor probleme stringente ca: politicile lingvistice în diferite țări, rolul nefast al așa-zisului bilingvism moldo-rus promovată în Republica Moldova; cultivarea (corectitudinea) limbii la toate nivelurile ei: fonetic, lexical, gramatical, stilistic etc. Importanța acestor conferințe este greu de subestimat: materialele lor au intrat în patrimoniul nostru lingvistic și cultural.

Quintus: Stabilind relații amabile cu o serie de asociații culturale, biblioteci liceale și universitare de peste Prut, Valentina Butnaru obține de la acestea mii de exemplare de carte (manuale, programe, culegeri, monografii, volume de carte rară etc.), transportându-le la Chișinău și apoi difuzându-le bibliotecilor liceale, universitare și de patrimoniu din RM. Profesorii și elevii basarabeni au obținut acces direct la neprețuitul tezaur, în special terminologic, referitor la diferite obiecte de studiu. Nu mai vorbim de faptul că tineretul studios din Republica Moldova s-a putut delecta și cu aspectul ideatic, stilistic, lingvistic al izvoarelor scrise într-o impecabilă limbă română.

Să trecem acum la unele particularități mai personale (mai specifice) ale omagiatei noastre.

Valentina Butnaru este o doamnă în sensul major al cuvântului: inteligentă, sociabilă, înțeleaptă, cu o ținută demnă și cu gusturi rafinate. Marele arhitect al României moderne, Mihail Kogălniceanu, parcă având-o în vedere pe basarabeanca noastră, scria: „Femeia este o ființă drăgăstoasă, frumoasă, făcută din flori”.

Mai mult decât atât, omagiata și-a elaborat un stil propriu (*sui generis*) prin felul de a se îmbrăca, de a-și alege vestimentația potrivită și de a o pune asortat și adecvat pe silueta-i grațioasă.

Doamna Butnaru e înzestrată cu un mod profund de gândire și exprimare, ceea ce-i ajută să predisună ușor conlocutorul său, stabilind relațiile scontate. E vorba, în ultimă instanță, de stil, iar, după cum se știe, *Le style c'est l'homme même – Stilul este omul* (Georges Buffon).

Ca ziaristă, omagiata noastră respectă cu rigurozitate convingerea vestitului retor și pedagog latin Marcus Quintilianus (anii 30-100) că trebuie să scriem *non multa, sed multum* – nu multe, ci mult, adică consistent.

Schițele, notele, reflecțiile pe care le publică sărbătorita noastră sunt adevărate bijuterii de cognitivitate și afectivitate. Aceste pagini „respiră” prin ceea ce numeau vechii latini *copia verborum* – maniera proprie de îmbinare a acestora, de formare a sintagmelor și propozițiilor.

Ca familistă, Valentina Butnaru s-a dovedit a fi o doamnă de toată lauda. Dumneaei a reușit să crească și să educe, într-un mod cu totul deosebit, fiicele pe care i le-a trimis Sfântul Dumnezeu, și să-și menajeze impecabil soțul, Val Butnaru, personalitate excepțională: scriitor de mână întâi, dramaturg de valoare inestimabilă, ziarist și director de presă, analist politic etc., etc.

Ca om de mare anvergură culturală, Val Butnaru dispune de trei laturi distincte: 1) omniprezența în viața publică, politică, de cultură, reacționând prompt, argumentat și constructiv la neregulile ce abundă în toate sferile realității noastre; 2) receptarea cu insistență și constant a preceptului horatian *Carpe Diem* – prinde ziua, nu lăsa pe mâine ceea ce poți face azi; 3) calitatea de a fi *Semper in motu* (Seneca) – mereu în mișcare, în acțiune, cu permanenta doleanță de a promova ideea națională.

Notă: Este cunoscut faptul că unii mânăuitori de condei își obligau soțiile să le citească atent manuscrisele în prima lor variantă, analizându-le sub aspect ideatic și stilistic. Muncă dificilă, dar și foarte delicată, deoarece, după cum spunea Quintus Horatius (63–8 î.Hr.), oamenii de creație, în special scriitorii (poetii) sunt foarte surescitabili. Ca „jertfe” ale capriciilor scriitoricești pot servi: Fany Rebreanu (soția lui Liviu Re-

breanu), Anna Dostoievski (soția lui Feodor Dostoievski), Sofia Tolstoi (soția lui Lev Tolstoi) etc. În această ordine de idei, e cu totul exclus măcar să bănuim că ilustrul om de creație Val Butnaru ar fi un „Zyramus” în viața de familie. Și aceasta pentru că, fără o unitate mutuală, partenerii nu pot obține succese răsunătoare. O înțelepciune milenară glăsuiește: *Ubi concordia, ibi victoria / Unde-i armonie, acolo e izbândă*. Fapt ce nu cere comentarii.

Dar să revenim la omagiata noastră. Deși anii trec și noi ne trecem, vorba regretatului poet Petru Zadnipru, doamna Valentina Butnaru arată minunat, ea continuă să-și păstreze toate atuurile din anii de primă tinerețe, demonstrând în continuare măgulitoarea opinie a bărbaților francezi: *La femme n'a pas d'âge et n'a pas de défauts / Femeia nu are vârstă și nu comite greșeli*.

În încheiere, nu putem ocoli două reflecții ce se referă direct la săr-bătorita noastră: *Femeia este un curcubeu deasupra familiei* (dicton armean) și *Femeia românilor este îngerul păzitor al românilor* (B.P. Hasdeu).

Raliindu-mă *ex toto corde* la cele citate mai sus, îi doresc doamnei Valentina Butnaru multă și durabilă sănătate, fericire familială, realizarea tuturor dorințelor supreme, noroc și voie bună!

Jurnal de Chișinău, 2 sept., 2013, 20.

Un fervent promotor și apărător al limbii române

*Dr. Albina DUMBRĂVEANU,
Dr., prof. univ. Ion DUMBRĂVEANU,
Universitatea de Stat din Moldova*

Valentina Butnaru, președinta Societății *Limba Noastră cea Română*, s-a născut la 3 septembrie 1958 în satul Vorniceni (Strășeni), într-un frumos și pitoresc sat de codru, cu vechi tradiții, cu oameni primitivi și cu suflet mare. Denumirea satului Vorniceni este legată de numele lui Ion Inuleț, președinte al Sfatului Țării și al Republicii Democratice Moldovenești, care a ținut moșie la Vorniceni.

Am cunoscut-o pe dna Valentina Butnaru în timpul desfășurării celui de-al II-lea Congres al Societății, când am devenit membru al Societății. Mai târziu, pe la sfârșitul anilor '90, când eram în funcția de director al Centrului Național de Terminologie (CNT), am convenit cu dumneaei asupra unor activități în comun, legate de implementarea limbii române literare în viața cotidiană a basarabenilor. Am participat activ la seminarele numite, unele „de marți”, altele „de joi”. Seminarele și colocviile erau susținute de savanți, scriitori, profesori universitari ș.a. Menționăm aici pe Valentin Mândăcanu, Alexandru Gromov, Anatol Ciobanu, Dumitru Irimia (Iași), Anatol Eremia, Vlad Pohilă și mulți alții. Această echipă, destul de numeroasă, a fost constituită și mereu încurajată de inimoasa și distinsa doamnă Valentina Butnaru. Dumneaei organiza și dirija cu o deosebită seriozitate aceste extraordinar de frumoase și utile întruniri pentru cei care erau dornici să învețe limba română exemplară, să cunoască mai bine cultura, adevărul istoric și tradițiile noastre strămoșești. La asemenea seminare sau colocvii, întruniri sau șezători, cum le mai numeam noi într-un limbaj mai popular, am participat cu diversă tematică de studiere a limbii române, a terminologiei de specialitate, a onomasticii naționale, a scrierii corecte în acte a numelor de persoană și a numelor de localități, a întocmirii unor documente ordinare și oficiale. De obicei, aceste întruniri se terminau cu donații de carte și de dicționare terminologice de specialitate din partea Societății și a CNT.

La Biblioteca „Ovidius” de la Telecentru (directoare – doamna Elena Butucel, de asemenea o pasionată apărătoare a limbii române, a istoriei și a culturii naționale), adesea am luat parte la lansări de carte, la ședințele cenaclurilor, la șezătorile cu diferită tematică, la aniversările unor personalități ș.a.m.d., toate organizate și dirijate de omagiata noastră, mereu activă, plină de energie și entuziasm.

Încântătoare, plină de grație, feminitate și noblețe sufletească, distinsa doamnă Valentina Butnaru, te fascinează și prin graiul și vorba-i dulce, te impresionează prin cunoștințele și vasta-i erudiție în mai multe domenii ce țin de istoria și tradițiile seculare ale poporului român, dar și de durerile și soarta vitregă a românilor basarabeni. Dacă cineva ne-ar întreba ce o caracterizează mai mult pe omagiata noastră, i-am răspunde succint, în câteva cuvinte, care reprezintă chintesența acestei personalități basarabene – dragostea de neam, de limbă și de adevăr.

În acest ajun de aniversare, îi urăm multă sănătate și noi realizări întru prosperarea idealurilor noastre comune, dragoste în familie și de la cei dragi sufletului și inimii sale generoase și iubitoare de oameni.

Să rămâi mereu alături de problemele și destinul limbii române, și să ne fii un adevărat „general” și scut al limbii române. Să nu uităm nicicând cuvintele acad. Nicolae Corlăteanu: „EU CRED, CRED SINCER ÎN IZBÂNDA LIMBII ROMÂNE ȘI A NEAMULUI ROMÂNESC!”

Jurnal de Chișinău, 2 sept., 2013, 21.

BIBLIOGRAFIE

PUBLICAȚII

Contribuții documentare. Publicistică. Recenzii

1988

1. **De ce nu știi englește?** : [rec. la art. lui Valeriu Reniță. De ce am plecat de la universitate?, *Orizontul*, 1988, nr. 1] / Valentina Costin // *Orizontul*. – 1988. – Nr 6. – P. 62-63.
2. **Suntem internaționaliști** : [comunicarea cu lumea de dincolo de frontiere] / Valentina Butnaru // *Literatura și Arta*. – 1988. – 25 aug. – P. 2.
3. **Почему не владеем английским** : [рец. на ст. Валерия Реница. Почему я ушел из университета?, *Горизонт*, 1988, №1] / Валентина Костин // *Горизонт*. – 1988. – Nr 6. – С. 62-63.

1990

4. **Congresul de constituire a Societății Limba Noastră cea Română**. Chișinău, 17 mar., 1990 / Valentina Butnaru // *Revistă de lingvistică și știință literară*. – 1990. – Nr 4. – P. 97-99.

1995

5. **Ea a fost cu noi** : [Soc. Limba Noastră cea Română a împlinit cinci ani din ziua înființării] / Valentina Butnaru // *Flux*. – 1995. – 25 aug. – P. 12-15.
6. **For al unirii spirituale a românilor** : [notițe despre Congr. al III-lea al Spiritualității Românești, 1995, 17-19 noiem. 1995, Băile Herculane, România] / Valentina Butnaru // *Limba Română*. – 1995. – Nr 6. – P. 20.
7. **Mai bine 10 cărți bune decât 100 proaste** : am alfabetizat poporul, să ne alfabetizăm intelectualii! : [despre calitatea cărților donate] / Valentina Butnaru // *Flux*. – 1995. – 6 iun. – P. 7.

8. **Referendumul a început? Unde ești tu, Țepeș Doamne?** : [reflecții asupra exilării poporului român în Siberia] / Valentina Butnaru // Flux. – 1995. – 14 iul. – P. 12.
9. **Serbăm sau respectăm limba română? Oare unde au „chicat” ei?** : [trebuie să repunem limba română în drepturile ei, apoi să serbăm] / Valentina Butnaru // Flux. – 1995. – 21 iul. – P. 12.
10. **Spune-mi cu cine comunică** : suntem deschiși pentru cei care vor să comunice, cât și pentru cei care vor să comunice ceva : [misiunea SLNR în stimularea bunei comunicări] / Valentina Butnaru // Flux. – 1995. – 23 iun. – P. 12.
11. **Un vot pentru Limba română**: să vorbim clar și răspicat, nu pe șoptite : [propuneri pentru studierea limbii române] / Valentina Butnaru // Flux. – 1995. – 30 mai. – P. 12.
12. **Veniți la barul „Tom și Gerry” din Sângera** : [familia Zlati din Sângera a mai adoptat doi copii] / Valentina Butnaru // Flux. – 1995. – 8 sept. – P. 4.

1996

13. **Cărarea spre cimitir (II)** : [probleme vizând situația cimitirelor din Chișinău] / Valentina Butnaru // Flux. – 1996. – 7 iun. – P. 12.
14. **Cărarea spre cimitir (III)** : [probleme vizând ordinea în cimitirele noastre] / Valentina Butnaru // Flux. – 1996. – 21 iun. – P. 12.
15. **Ce recompensă i se cuvine unui om exilat?** : [problemele nesoluționate ale familiilor deportaților] / Valentina Butnaru // Flux. – 1996. – 6 iul. – P. 4.
16. **Drumul spre Jevreni** : [primul Festival de romane la Jevreni, Criuleni] / Valentina Butnaru // Flux. – 1996. – 21 oct. – P. 10.
17. **Fruntea satului nu merită uitată...** : [cea mai bună lecție de demnitate ne-au dat-o gospodarii de cândva ai satelor] / Valentina Butnaru // Flux. – 1996. – 6 ian. – P. 4.
18. **Orice medic trebuie să fie și un psihanalist** : [primul Simp. Intern. de Psihanaliză] / Valentina Butnaru // Flux. – 1996. – 14 iun. – P. 4.

19. **Rugăciunile bunelului.** Tristețile bătrânilor : [adevărul despre viața de exil în Siberia] / Valentina Butnaru // Flux. – 1996. – 23 aug. – P. 12.
20. **Societatea Limba Noastră cea Română** la o aniversare : conf. șt. Iași – Chișinău, 1995 / Valentina Butnaru // Flux. – 1996. – 30 aug. – P. 14.

1997

21. **Cărarea spre cimitir (I)** : [clăcile la Cimitirul Central din Chișinău] / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1997. – 7 mar. – P. 12.
22. **Cărarea spre cimitir (III)** : cu bâta peste față : [îngrijirea mormintelor în cimitirele din Chișinău] / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1997. – 4 febr. – P. 12.
23. **Concursul național de limbă și literatură română „Mihai Eminescu”** / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1997. – 4 apr. – P. 2.
24. **Crimă și credință** : [o dramă a localnicilor din Vorniceni, Strășeni] / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1997. – 25 apr. – P. 10.
25. **Despre avere și iertare** : [moștenirea spirituală și cultivarea respectului față de părinți] / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1997. – 1 aug. – P. 10.
26. **Nimic nu-i întâmplător, toate-s rânduiei** : [orice întâmplare din viața noastră poate deveni o lecție] / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1997. – 11 iul. – P. 5.
27. **Să mergem la părinți ca la biserică...** : [drumul spre casa părintească trebuie să fie un cult] / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1997. – 7 febr. – P. 19.
28. **Se caută ctitori** : [readucerea tradițiilor de Duminica Mare] / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1997. – 23 mai. – P. 2.
29. **Societatea Limba Noastră cea Română** : [Congr. III al Soc. Limba Noastră cea Română] / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1997. – 11 iul. – P. 5.

1998

30. **Bunătatea va salva lumea...** : [casele de copii tip familie și problemele cu care se confruntă] / Valentina Butnaru // Flux : cotid. naț. – 1998. – 7 febr. – P. 5.
31. **Cerșim cu toții.** Organizațiile obștești nu pot substitui statul : [contribuțiile aduse de organizațiile nonguvernamentale familiilor socialmente vulnerabile] / Valentina Butnaru // Flux : cotid. naț. – 1998. – 23 febr. – P. 12.
32. **Cuvânt introductiv** / Valentina Butnaru // Eremia Anatol. Sate gemene cu denumiri identice. Identitatea toponimică românească / Anatol Eremia, Lilia Stegărescu. – Chișinău, 1998. – P. 7-9.

1999

33. **Ceapă și usturoi pentru condamnați** : (detalii din viața deținuților de la penitenciarul Rusca) / Valentina Butnaru // Flux. – 1999. – 9 apr. – P. 10.
34. **De la biblioteca personală – la biblioteca de patrimoniu:** raport prez. la conf. „Limba Română – Azi”. – Ed. a V-a, Iași-Chișinău, 1998 / Valentina Butnaru // Limba Română. – 1999. – Nr 6. – P. 61-62.
35. **Mecanismele vunderkinzilor basarabeni** : [rezultatele Concursului „Moștenire”, ed. a VI-a] / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1999. – 21 mai. – P. 12.
36. **1.400 de colaci – e mult sau puțin?** : [problemele bisericii „Sfinții Trei Ierarhi” din Chișinău] / Valentina Butnaru // Flux. – 1999. – 19 febr. – P. 12.

2000–2003

37. **Râul Prut separă, dar și unește două teritorii de români** / Valentina Butnaru // Dezvoltarea durabilă a teritoriilor riverane Prutului : materialele Conf. Intern., 9-10 noiem., 2000, Chișinău. – Chișinău, 2000. – P. 23-26.
38. **De la biblioteca personală – la biblioteca de patrimoniu** / Valentina Butnaru // Probleme actuale de lingvistică română. – Chișinău, 2001. – P. 402-406.

39. **Veghetor al neamului** : [omagiu prof. univ. Valeriu Rusu] / Valentina Butnaru // Probleme actuale de lingvistică : omagiu prof. univ. Valeriu Rusu. – Chișinău, 2002. – P. 128.
40. **Limba română la ea acasă...** sau Despre Dicționarul rus-slavon / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2003. – 29 apr. – P. 12.

2004

41. **Basarabia în enciclopedia „Astrei”** / Valentina Butnaru // Enciclopedia Română 1904-2004. Transilvania, Ser. Nouă, Sibiu. – 2004. – Nr 9/10. – Anul XXXIII (CIX). – P. 71-73.
42. **Casa cu povești** : [omagiu Bibliotecii Naț. pentru Copii „Ion Creangă” la 60 de ani] / Valentina Butnaru // O fereastră deschisă spre lume: Biblioteca Naț. pentru Copii „Ion Creangă” – 60 ani. – Chișinău, 2004. – P. 25.
43. **De la ce ești oprit – ți-i mai drag** : [limba română trebuie vorbită zilnic, oriunde ne aflăm] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2004. – 13 aug. – P. 12.
44. **Dragobetele** : [obiceiuri și tradiții ale poporului român] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2004. – 10 mai. – P. 12.
45. **Frați români** – Mesaj de salut / Valentina Butnaru // Gârlea Mihaela. A 96-a Adunare Generală ASTRA / Gârlea Mihaela, Mihaela Judele, Viorica Pop. – Făgăraș, 2000 – Sibiu, 2004. – P. 128-129.
46. **În octombrie ne-am amintit...** : [omagiul lui Ion Dumeniuk, lingvist, publicist, profesor universitar] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2004. – 26 oct. – P. 11.
47. **Lecturi în familie** : [bunele tradiții se cultivă în familie] / Valentina Butnaru // Convorbiri didactice : rev. șt.- metodică a Liceului „Spiru Haret”. – 2004. – Nr 1. – P. 27-28.
48. **Reinterpretarea lui Eminescu** : [ședința Cenaclului „Eminescu – 2000”, în deplasare la Centrul Academic Eminescu] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2004. – 23 ian. – P. 16.
49. **Reverberațiile sărbătorilor...** : [importanța sărbătorilor creștine la români] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău : ed. naț. – 2004. – 25 oct. – P. 11.

50. **Vin Dragobetele** : Notițe subiective : [renașterea unei vechi tradiții românești] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău : ed. naț. – 2004. – 3 ian. – P. 10.
51. **Un omagiu Profesorului Dumitru Irimia** / Valentina Butnaru // Analele șt. Studia linguistica et philologica in honori. Dumitru Irimia. Lingvistica. Sect. a 3-a. Ser. nouă, 2003-2004, Iași. – Iași, 2004. – Tom XLIX–L. – P. 63-71.
52. **Uniți în cuget** : [unirea Basarabiei și memoria părinților] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău : ed. naț. – 2004. – 3 ian. – P. 10.

2005

53. **Dacă aștepți contribuții originale...** / Valentina Butnaru // Glasul națiunii. – 2005. – 16 iun. (Nr 21). – P. 11. – Rec. la cartea: Radu, Daria. Romanița cerului : Serbări pentru pici : [note] / Daria Radu, Nina Straliuc. – Chișinău: Grafema – Libris, 2005. – P. 156.
54. **De azi înainte, am de toate** : [lecția Alexandru Gromov] / Valentina Butnaru // Măine : bul. trim. al Asoc. de Caritate și Asigurarea Socială „Acasă”. – 2005. – Apr.-Iun. (Nr 19). – P. 19.
55. **Sub semnul Marii Uniri și a Nașterii Domnului** / Valentina Butnaru // Revista Română : rev. a românilor de pretutindeni. – 2005. – Nr 1. – P. 12.
56. **60 de ani de învățământ superior în Republica Moldova**: [60 de ani de la înființarea Univ. de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2005. – 7 oct. – P. 9.
57. **Vârsta romanțelor** : [lecția Argentina Cupcea] / Valentina Butnaru // Măine : bul. trim. al Asoc. de Caritate și Asigurarea Socială „Acasă”. – 2005. – Iul.-Dec. (Nr 20/21). – P. 26.

2006

58. **Arta lecturii** : [lectura în viața copiilor și adolescenților] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2006. – Nr 4. – P. 19.
59. **Busuioc la naștere, busuioc la moarte...** : [lecția Nicolae Testemițanu] / Valentina Butnaru // Măine : bul. trim. al Asoc. de Caritate și Asigurare Socială „Acasă”. – 2006. – Iul.-Sept. (Nr 25). – P. 25.

60. **Centrul de limbi moderne** – Quo vadis? te ajută să fii european / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2006. – 20 sept. – P. 17.
61. **Comunicarea armonioasă** : [sugestii pentru tineri în problemele comunicării] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2006. – Nr 2. – P. 19.
62. **Corespondența** : [cei șapte ani de-acasă: corespondența] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2006. – Nr 3. – P. 20.
63. **Despre Dragobete** / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2006. – 14 febr. – P. 11.
64. **Hora Unirii** : [medalion Sfatul Țării : să ne cinstim eroii] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2006. – 28 mar. – P. 5.
65. **Limba română este decorația supremă** : [lecția Eugen Holban] / Valentina Butnaru // Măine : bul. trim. al Asoc. de Caritate și Asoc. Socială „Acasă”. – 2006. – Ian.-Mar. (Nr 22). – P. 22-23.
66. **Limba română fără frontiere**. Notițe subiective : [conferințele Iași-Chișinău] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2006. – 21 noiem. – P. 10.
67. **Manierele alese azi** : [despre regulile de conduită a copiilor] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2006. – Nr 1. – P. 19.
68. **Mă simt împlinit...** : [lecția Viorel Prisăcaru] / Valentina Butnaru // Măine : bul. trim. al Asoc. de Caritate și Asigurare Socială „Acasă”. – 2006. – Apr.-Iun. Nr (23/24). – P. 28-29.
69. **Noi și rudele noastre** : [cei șapte ani de-acasă – respectul pentru rude și familie] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2006. – Nr 9. – P. 19.
70. **Odă Aniței Nandriș** / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2006. – 21 iul. – P. 15. – Rec. la cartea : Nandriș-Cudla Anița. Amintiri din viață. 20 de ani în Siberia. – București, 2006. – 85 p.
71. **Părinți și copii** : [cei șapte ani de-acasă: relațiile părinți- copii] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2006. – Nr 8. – P. 19.

72. **Televizorul, computerul și telefonul** : [înfluența tehnologiilor informaționale asupra dezvoltării copilului] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2006. – Nr 6. – P. 21.
73. **Tradiții și sărbători de familie** : [cei șapte ani de-acasă...] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2006. – Nr 12. – P. 21.
74. **Vestimentația** : [cei șapte ani de-acasă – cultivarea gustului în vestimentație] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2006. – Nr 5. – P. 21.

2007

75. **Avem nevoie de dragoste** : [cei șapte ani de-acasă: copiii au nevoie de dragostea părinților] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2007. – Nr 2. – P. 18.
76. **Dăruind, ne dăruim** : [cei șapte ani de-acasă: cultivarea generozității la copiii noștri] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2007. – Nr 4. – P. 18.
77. **Despre demnitate** : [cei șapte ani de-acasă: sentimentul demnității ne poate schimba viața] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2007. – Nr 10. – P. 20.
78. **Despre singurătate** : [cei șapte ani de-acasă: uneori singurătatea poate fi o binecuvântare] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2007. – Nr 7. – P. 19.
79. **Dor de mamă** : [respectul pentru Ziua Unirii se cultivă din familie] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2007. – 6 apr. – P. 10.
80. **Egoism și egocentrism** : [cei șapte ani de-acasă: dacă nu oferim dragoste, creștem copii egoiști] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2007. – Nr 8. – P. 17.
81. **Falsa imagine** : [cei șapte ani de-acasă: este ușor să produci impresie, este mai greu să te impui] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2007. – Nr 11. – P. 19.
82. **Farmecul comunicării** : Notițe subiective / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2007. – 11 mai. – P. 7.

83. **Floriile** : [cei șapte ani de-acasă: adaptarea Floriilor la viața modernă] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2007. – Nr 3. – P. 18.
84. **Importanța prieteniei** : [importanța prieteniei pentru stabilitatea psihică și socială a copilului] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2007. – Nr 9. – P. 17.
85. **La masă** : [cei șapte ani de-acasă: bunele maniere la masă] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2007. – Nr 6. – P. 19.
86. **Limbajul actual al politicianilor și al funcționarilor publici de la Chișinău** / Valentina Butnaru // Limba Română – Azi: lucrările Conf. Naț. de Filologie „Limba Română – Azi”. – Ed. a X-a, Iași-Chișinău, 3-7 noiem., 2006. – Iași, 2007. – P. 261-269.
87. **Mama** : [despre rolul și importanța mamei în educația copilului] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2007. – 20 apr. – P. 15.
88. **Noi și profesorii noștri** : [cei șapte ani de-acasă: relația copiilor cu profesorii lor] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2007. – Nr 1. – P. 18.
89. **Odă Aniței Nandriș** / Valentina Butnaru // Convorbiri literare. – Iași. – 2007. – Nr 8 (40). – P. 85-87. – Rec. la cartea : Nandriș-Cudla Anița. Amintiri din viață. 20 de ani în Siberia. – București, 2006. – 85 p.
90. **Povestea „Acasă la noi”** : [notițe despre Tabăra de Cultură și Civilizație „Acasă la noi”] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2007. – 3 aug. – P. 10.

2008

91. **Aniversarea și onomastica** : [cei șapte ani de-acasă: diferența dintre *aniversare* și *onomastică*] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2008. – Nr 4. – P. 21.
92. **Copii adulți – părinți adulți** : [cei șapte ani de-acasă: schimbarea relațiilor între părinți și copiii lor maturi] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2008. – Nr 12. – P. 13.

93. **Daniel între poezie și grafică** : [rec.] / Valentina Butnaru // Raco-viță Daniel. Enigme în negru-alb / îndrumători : Tatiana Comendant, Valentina Butnaru. – Chișinău, 2008. – P. 252-253.
94. **Eticheta nu are „pauze”** : [cei șapte ani de-acasă: respectăm Codul bunelor maniere în orice împrejurări] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2008. – Nr 3. – P. 21.
95. **Jurnalul intim** : [cei șapte ani de-acasă: cultivarea deprinderilor de a scrie zilnic] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2008. – Nr 5. – P. 21.
96. **Ne grăbim** : [despre importanța fiecărei clipe trăite] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2008. – 21 mar. – P. 15.
97. **Tineretea nu e o vârstă, ci intensitatea trăirilor** : [cei șapte ani de-acasă: experiențele din tinerețe în formarea personalității] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2008. – Nr 1. – P. 3.

2009

98. **Busuioc la naștere, busuioc la moarte...** : [notițe despre Nicolae Testemițanu] / Valentina Butnaru // Învățămintele lui Nicolae Testemițanu: Analele șt. Zilele Universității, 13-15 oct. – Ed. a XI-a. – Chișinău, 2009. – Vol. 1. – P. 22-24.
99. **Busuioc la naștere, busuioc la moarte.** Lecția Nicolae Testemițanu / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 19 iun. – P. 16.
100. **Cuconada : petrecerea în pijamale** : [cei șapte ani de-acasă: micile petreceri între fete] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2009. – Nr 4. – P. 24.
101. **Deprinderile suntem noi** : [cei șapte ani de-acasă: despre deprinderi la copii] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2009. – Nr 6. – P. 22.
102. **Despre deprinderi** : [cei șapte ani de-acasă: noi suntem deprinderile noastre] / Valentina Butnaru // Noi : rev. pentru copii și adolescenți. – 2009. – Nr 4. – P. 19.

103. **După 20 de ani... Suntem alții, suntem aceiași?** : [în 20 de ani, unii dintre noi au trăit mari deziluzii] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 4 sept. – P. 7.
104. **Formula longevității** : [longevitatea – un noroc sau un stil de viață?] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 19 iun. – P. 12.
105. **Leția Valentin Arvinte** : [un model de om și profesor] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 12 mai. – P. 16.
106. **Lumina Invierii la Chișinău** : [Învierea Domnului în viața noastră] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 21 mar. – P. 12 ; Versiune electronică: <http://www.moldova.org/lumina-invierii-la-chisinau-197381-rom/>. – Accesat : 31.12.2014.
107. **Marina. Jurnal din cărucior** : [strigătul de disperare al unei tinere care are nevoie de sprijin] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 1 febr. – P. 18.
108. **Nu doar campanie electorală** : [există și alte valori, nu doar luptă politică] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 24 febr. – P. 14.
109. **O grea încercare...** : [demonstrarea națională și coloana vertebrală – mai presus de toate...] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 10 mar. – P. 10. – (Notițe subiective) ; Versiune electronică: <http://www.moldova.org/notite-subiective-o-grea-incercare-197380-rom/>. – Accesat : 31.12.2014.
110. **Răbdărica** : [lecțiile mamei nu se uită, ele ne întăresc] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 24 apr. – P. 2

2010

111. **Mesaj din Chișinău: Cu toată dragostea** / Valentina Butnaru // Răsunetul (Bistrița). – 2010. – 29 oct. – P. 7.
112. **[Recenzie]** / Valentina Butnaru // Moldoveanu Ina. Călătoria lui Radu în Țara Poveștilor / Ina Moldoveanu, Ana Brăiescu ; pict. : Tatiana Varvariuc. – Chișinău : Pontos, 2010. – 134 p.
113. **Smerenie și modestie** : [despre părintele Vlad Mihăilă, preot la Biserica „Sfânta Teodora de la Sihla” la 60 de ani de la naștere] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2010. – 22 oct. – P. 18.

2011

114. **De azi înainte, am de toate** (lecția Alexandru Gromov) : [meditații despre o personalitate fără seamăn] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2011. – 15 iul. – P. 10.
115. **Dor de mamă** / Valentina Butnaru // Confluente literare. – 2011. – 24 febr. (Nr 55) ; Versiune electronică : http://confluente.ro/Dor_de_mama.html. – Accesat : 31.12.2014.
116. **Viața trece oricum** : [contează ce alegem să facem, zilnic, clipă de clipă] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2011. – 4 febr. – P. 11.

2012

117. **Magicienii de lângă noi...** : [meseriile care ne fac viața mai frumoasă] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2012. – 14 ian. – P. 19.
118. **Părinții prietenilor mei... In Memoriam** / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2012. – 7 ian. – P. 4 ; Versiune electronică: <http://www.stiri.md/ro/article/445670/valentina-butnaru-priinii-prietenilor-mei/> ; <http://cms4.jurnal.md/ro/import/2013/5/17/valentina-butnaru-parin-ii-prietenilor-mei-1150796/> . – Accesat : 31.12.2014.
119. **Ziua Limbii Române după 20 de ani** : [respectăm limba română sau doar o sărbătorim?] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2012. – 21 ian. – P. 19.

2013

120. **Constanta Moștenire** : [Eugen Holban – ctitorul Concursului „Moștenire”] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2013. – 7 iun. – P. 15.
121. **Cu „Folclor”, poți ieși din tristețe, din depresie sau din boală. Vezi cine spune asta!** : [activitatea formației „Folclor”] / Valentina Butnaru // Magazin Apropos. – 2013. – 23 oct. – P. 6-8.
122. **24 de ani cu limba română în gând și fapte** : [apelul filialelor Soc. Limba Noastră cea Română – la 24 de ani] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2013. – 4 apr. – P. 18.

123. **Eveniment inedit – B.P. Hasdeu în 16 volume** : [pe marginea operelor scrierilor lui B.P. Hasdeu, Editura „Știința”, 1993-2013] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2013. – 17 dec. – P. 20.
124. **Quo vadis – Limba Română?** : [concluzii de Ziua Limbii Române] / Valentina Butnaru // Florile dalbe. – 2013. – 5 sept. (Nr 25). – P. 2-3.
125. **Te salut, generație în blugi!** : [prez. volumului „Maluri de Prut”, de Adrian Păunescu] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2013. – 18 iul. – P. 15.

2014

126. **De dragul celor Blajini...** : [editorial de Paștele Blajinilor] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2014. – 25 apr. – P. 2.
127. **Dor de română** : [regrete pentru un Festival de române întrerupt] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2014. – 21 febr. – P. 15.
128. **O plecăciune pentru dascăli** : [modele de dascăli – Eugen Holban, Nicolae Mătcaș, Anatol Ciobanu, Anatol Eremia, Vladimir Beșleagă etc.] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2014. – 18 iul. – P. 18.

CRONICĂ, NOTE, OMAGII

1985

129. **Miercurea și vinerea, după ora șase** : [teatrul folcloric de pe lângă Palatul Republicii al pionierilor] / Valentina Costin // Orizontul. – 1985. – Nr 9. – P. 58.
130. **По средам и пятницам после шести** : [о фольклор. театре при Респ. Дворце пионеров и школьников] / Валентина Костин // Горизонт. – 1985. – Nr 9. – С. 58.

1987

131. **Nicolai Tihonovici Starostenco** : [dr. în șt. medicale – 90 ani de la naștere] / Valentina Butnaru // Ocrotirea sănătății. – 1987. – Nr 4. – P. 62.

132. **Николай Тихонович Старостенко** : [д-р. мед. наук – 90 лет со дня рождения] / Валентина Бутнару // *Здравоохранение*. – 1987. – Nr 4. – С. 62.

1994

133. **Clopotarii din Răciula, raionul Călărași** : [despre ansamblul etno-folcloric „Struguraș”] / Valentina Butnaru // *Făclia*. – 1994. – 24 iul. – P. 3.

1995

134. **Acasă, ca în exil... șansa supraviețuirii** : [Nina Boișteanu în calitate de profesor și bibliotecar în Cetatea Albă (Belgorod-Dnestrovsk)] / Valentina Butnaru // *Flux*. – 1995. – 17 noiem. – P. 12.
135. **Ce știm despre noi? Toți suntem trecători pe pământ** : [activitatea cercet. Maria Ișaeu] / Valentina Butnaru // *Flux*. – 1995. – 16 iun. – P. 12.
136. **Consultate pentru memoria lui Eminescu: copiii români la școala de duminică** : [reflecții pe marginea activității Asoc. Culturale „Eminescu” la Odesa] / Valentina Butnaru // *Flux*. – 1995. – 7 iul. – P. 12.
137. **Este o pomană să crești un copil orfan: noi credem în bunul Dumnezeu** : [despre familia Zlati din or. Sângera] / Valentina Butnaru // *Flux*. – 1995. – 28 iul. – P. 12.
138. **Numele basarabeanului Dumitru Bogos scris cu litere de aur...** : [fostul primar al Chișinăului Dumitru Bogos : 1931-1933] / Valentina Butnaru // *Flux*. – 1995. – 11 aug. – P. 11.
139. **Reversul unei călătorii la Bălăurești** : [în memoriam Maria Drăgan, interpretă basarabeană de muzică populară] / Valentina Butnaru // *Flux*. – 1995. – 30 iun. – P. 12.
140. **Toader Strătan a fost profesor la Universitatea Tehnică** : [necrolog] / Valentina Butnaru // *Flux*. – 1995. – 11 aug. – P. 12.

1996

141. **Omul-ripostă** : [lingvistul, profesorul universitar Ion Dumeniuk ar fi împlinit 60 de ani] / Valentina Butnaru // *Flux*. – 1996. – 10 mai. – P. 5.

1997

142. **Anul Maria Drăgan** : [comemorarea interpretei basarabene de muzică populară Maria Drăgan (1947-1986)] / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1997. – 31 ian. – P. 12.
143. **Plină lumea de basarabeni** : [Dumitru Irimia, lingvist și filolog român, eminescolog, prof. univ., un mare susținător al basarabenilor] / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1997. – 13 mai. – P. 12.
144. **Timpul și mediul impun metode de lucru netradiționale** / Valentina Butnaru : [raportul Valentinei Butnaru, vicepreședinte a Soc. Limba Noastră cea Română la Congr. III al SLNR] // Țara. – 1997. – 25 noiem. – P. 3.
145. **31 august – Ziua Limbii Române, Ziua Scrisului Latin, Ziua Bilanțului?** : [despre criticul literar, traducătoarea, publicista Argentina Cupcea-Josu și scriitorul, publicistul, traducătorul Alexandru Gromov] / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1997. – 29 aug. – P. 12.
146. **Zilnic învățăm să murim...** : [despre Nicolae Testemițanu, dr. hab., prof. univ. la 70 de ani] / Valentina Butnaru // Flux : magazin săpt. – 1997. – 8 aug. – P. 12.

1998-2000

147. **Dacă-i merităm, ce facem noi pentru ei?** : [despre Ala Menșicov și Petru Vutcărău – un cuplu – actriță și regizor la Teatrul „Eugen Ionescu”] / Valentina Butnaru // Flux : magazin săpt. – 1998. – 17 noiem. – P. 6.
148. **Mie-mi cântă cobza la ureche...** : [reflecții despre regizorul Tudor Tătaru] / Valentina Butnaru // Flux : magazin săpt. – 1999. – 29 ian. – P. 12.
149. **Spiru Haret aparține tuturor românilor** / Valentina Butnaru // Vlăstarul: publ. Liceului „Spiru Haret”. – 2000. – Mar. (Nr 2). – P. 2.

2004

150. **15 ani împreună. Cuvânt către colegi** / Valentina Butnaru // Foiaia Poporului : rev. a Asoc. transilvănene pentru lit. română. – 2004. – Nr 71/72. – P. 11, 13.

151. **Deceniul „Ovidius”** : [15 ani de activitate a Bibliotecii „Ovidius”] / Valentina Butnaru // BiblioPolis : bul. bibliotecarilor Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. – 2004. – 13 oct. – Nr 1 (12). – P. 10.
152. **Nobili basarabeni în a patra generație : dublul drum al lui Alexei Stârcea** : [comemorarea compozitorului Alexei Stârcea la Filarmonica Națională] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2004. – 23 febr. – P. 4.

2006

153. **Oameni și omănași** : [dezvăluiri despre Teodor Popovici, chirurg-stomatolog] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2006. – 3 noiem. – P. 5.

2007

154. **De la sine am învățat** : [cuvânt despre coleg : Radion Cucereanu, publicist, prof. univ., la 80 de ani] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2007. – 24 aug. – P. 2.
155. **Profesorul ieșean Dumitru Irimia la Chișinău** : [lingvist, prof. univ.] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2007. – 25 sept. – P. 5.

2008

156. **În memoria celor blajini** / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2008. – 2 mai. – P. 5.
157. **Laurii Anei Bejan urmează să mai vină...** : [Ana Bejan, pedagog, om de cultură] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2008. – 8 iul. – P. 4.

2009

158. **Artistul după spectacol** (dedicație lui Vasile Iovu) / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 2 mar. – P. 15.
159. **Decanii de vârstă** : [omagiul decanilor de vârstă, mari conștiințe naționale care au mers în fruntea coloanei redeşeptării] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 25 aug. – P. 12.
160. **Lecția Nicolae Testemițanu** : [omagiul doctorului, ex-ministru al Sănătății] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 19 iun. – P. 16.

161. **Mi-i dor de Liviu Vasilică** : [in memoriam Liviu Vasilică, interpret de folclor românesc] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 17 noiem. – P. 12.
162. **Rămas bun, dragă profesore Dumitru Irimia** : [in memoriam] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 17 noiem. – P. 14.
163. **Rânduiala** : [rânduiala lucrurilor și tradițiilor în viața noastră] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 28 apr. – P. 15.
164. **SIRA** : [portr. unei românce curajoase, trecută prin calvarul deportărilor] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 2 iul. – P. 18.
165. **Tot mai puțini rămân dincoace, pentru unii dintre noi** : [in memoriam ziaristul Ion Năstase] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 9 oct. – P. 16.
166. **Valeria (Peter Predescu)** : [in memoriam Valeria Peter Predescu, interpretă de folclor românesc transilvănean] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 2 mar. – P. 12.

2010

167. **Ajunul la Zolonceni** : [despre familia Nataliei Cangea – meșter popular] / Valentina Butnaru // Natura: publ. de ecologie, turism și cultură. – 2010. – Nr 12. – P. 7.
168. **Candelă pentru Sava Cujbă** : [in memoriam Sava Cujbă, colegii de facultate] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2010. – 27 ian. – P. 12.
169. **Cojocarul** : [in memoriam Valeriu Cojocarul] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2010. – 4 oct. – P. 10.
170. **Numai tu...** : [omagiul lui Simion Ghimpu, scriitor și poet] / Valentina Butnaru // Ghimpu Simion. Destin între destine. Roman în dialoguri. Publicistică. Discursuri. Recenzii. – Chișinău, 2010. – P. 145-146.
171. **Pogănești** : [un sat din r-nul Hâncești cu vechi tradiții românești] / Valentina Butnaru // Natura. – 2010. – Nr 10. – P. 7.
172. **Sensul dimensiunii** : [modelul Isidor Roșca din Mereni] / Valentina Butnaru // Natura. – 2010. – Nr 8. – P. 6.

173. **Smerenie și modestie** : [despre Părintele Vlad Mihăilă de la Biserica „Sfânta Teodora de la Sihla” din Chișinău] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2010. – 22 oct. – P. 18.
174. **Vorniceni** : [omagiu satului natal și familiei] / Valentina Butnaru // Natura. – 2010. – Nr 11. – P. 6.

2011

175. **Chișinăul meu... în „epoca stagnării”** / Valentina Butnaru // VIP Magazin. – 2011. – Nr 90 (Oct.). – P. 60-61 – (anii '80).
176. **Farmecul Frăției Folclor** : [41 de ani de activitate a Orchestrei de muzică populară „Folclor”] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2011. – 16 dec. – P. 19.
177. **In memoriam Valentina Nasonova** : [medic reumatolog de talie mondială] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2011. – 15 febr. – P. 12.
178. **Minodora Mazur – în competiție continuă** : [omagiu pentru prof. univ.] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2011. – 14 oct. – P. 17.
179. **Moștenitorul dinastiei Holban** : [despre Eugen Holban, președinte al Asoc. „Alianța pentru spijinirea Basarabiei”] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2011. – 23 dec. – P. 17.
180. **Simbolul Vasile Vâșcu** / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2011. – 29 apr. – P. 2. – (Notițe subiective).

2012

181. **Anița Nandriș : model de rezistență și sacrificiu** / Valentina Butnaru // La liberté de la creation au feminin. In honorem Ana Guțu. – Chișinău, 2012. – P. 238-288.
182. **Marina nu mai este** : [in memoriam Marina Țenu, profesoară în s. Pogănești, Hâncești] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2012. – 21 mar. – P. 12.
183. **Mesaj din Chișinău: Cu toată dragostea** / Valentina Butnaru // Asoc. Astra Rediviva (1990-2010) : realități și obiective astriste naționale și europene în context intern. : ses. intern. de comunic., 8-10 oct. 2010, Năsăud. – Sibiu, 2012. – P. 75-77.

184. **Pod de crizanteme** : Chișinău-Criuleni-Soroca / Valentina Butnaru // Tudor Colac. Aureola Romanței : (festivalul „Crizantema de Argint” la 20 de ani). – Chișinău, 2012. – P. 206-207.
185. **Trompeta de aur, amintiri de necrezut** : [despre creația lui Gavriil Gronic, trompetist] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2012. – 12 oct. – P. 19.

2013

186. **Același crez...** : [reflecții despre Albina Dumbrăveanu, doctor în filologie] / Valentina Butnaru // Dumbrăveanu Albina. Crezul meu, Limba română : studiu biobibliogr. – Chișinău, 2013. – P. 23-25.
187. **Marele doctor de la Răzeni, amintiri de necrezut** : [despre Grigore Bivol, doctor în șt. medicale, prof. univ.] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2013. – 22 noiem. – P. 15 ; Versiune electronică : <http://www.jc.md/marele-doctor-de-la-razeni/>. – Accesat : 31.12.2014.
188. **O carte ca eveniment** : [pref.] / Valentina Butnaru // Hanganu Alexandra. Aripa Frânte. – Chișinău, 2013. – P. 3.
189. **Părinții prietenilor mei...** : [omagiul adus părinților care s-au stins din viață] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2013. – 17 mai. – P. 15.
190. **Respect continuu...** : [in memoriam Eugenia Bivol, un doctor cu vocație] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2013. – 11 oct. – P. 11.
191. **Sezonul „Folclor”** : [omagiul lui Petre Neamțu, director artistic și prim-dirijor al Orchestrei de muzica populara „Folclor”] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2013. – 25 oct. – P. 13.

2014

192. **Haretismul – o politică demnă de urmat** : [marele înaintaș Spiru Haret și valorificarea moștenirii lui] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2014. – 25 febr. – P. 20.
193. **Învățătorul învățătorilor** : [despre lansarea cărții „Calvarul Limbii române din Basarabia” de Nicolae Matcaș] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2014. – 2 mai. – P. 9.

194. **Lecția Ghidirim** : [despre lansarea volumului „Un destin împlinit” consacrat aniversării a 75-a a acad. Gheorghe Ghidirim] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2014. – 2 mai. – P. 19.
195. **Om al datoriei și al misiunii** : [despre Aurel Grosu, dr. habilitat în medicină, prof. univ.] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2014. – 7 febr. – P. 15.
196. **Start Concursului Moștenire** : [Asoc. Alianța pentru Sprijinirea Basarabiei cu sediul la Paris lansează ediția a XXII-a a Concursului Moștenire, pentru liceenii din Republica Moldova și Ucraina] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2014.– 12 dec.– P.11.
197. **Vasile Ghiaur** : [renumit inginer de proiectare a drumurilor și podurilor] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2014. – 14 ian. – P. 21. – P. 3.

Interviuri cu Valentina Butnaru și realizate de ea

198. **Rusu, Vitalie. Vitalie Rusu : Vreau să fiu și eu curajos** : [interviu cu Vitalie Rusu, actor la Teatrul muzical-dramatic „A. Pușkin” din Chișinău] / pentru confirmare : Valentina Costin // Orizontul. – 1985. – Nr 5. – P. 66-68.
199. **Русу, Виталие. Виталие Русу : Я хочу быть смелым** : [интервью с актером Кишин. муз.-драм. театра им. „А.С. Пушкина”] / записала : Валентина Костин // Горизонт. – 1985. – Nr 5. – P. 66-68.
200. **O personalitate artistică trebuie să aibă simțul realului** : [interviu cu interpreta de muzică ușoară Olga Ciolacu] / pentru confirmare : Valentina Costin // Femeia Moldovei. – 1987. – Nr 8. – P. 12-13.
201. **Toți vin la Societate dintr-un dor de limbă română** și sunt frumoși prin faptul că vor să schimbe lumea : [de vorbă cu Valentina Butnaru, președinta Soc. Limba Noastră cea Română] / pentru confirmare : Alexandru Gromov // Noi. – 1998. – Nr 5. – P. 6-7.
202. **La Chișinău nimeni nu e interesat să susțină un proiect de dezvoltare a limbii române** : [interviu cu Valentina Butnaru, președinta Soc. Limba Noastră cea Română] / pentru confirmare : Tatiana Ajder // Democrația. – 2003. – 26 aug. – P. 8.

203. **Nasonova, Valentina. Valentina Nasonova: Medicină fără frontiere** : [interviu cu Valentina Nasonova, dir. al Inst. de Reumatologie de la Moscova] / pentru confirmare : Valentina Butnaru // Jurnal de Chişinău. – 2005. – 18 oct. – P. 5.
204. **Prisăcaru, Viorel. Viorel Prisăcaru: Medicină fără frontiere** : [interviu cu Viorel Prisăcaru, prorector USMF „Nicolae Testemiţanu”] / pentru confirmare : Valentina Butnaru // Jurnal de Chişinău. – 2005. – 21 oct. – P. 13.
205. **Rugul Aprins** [Resursă electronică] : [interviu cu Valentina Butnaru, preşedinta Soc. Limba Noastră cea Română] / realizat de Irina Nechit. – 2010. – 23 apr. – Acces : <http://www.jc.md/rugul-aprins/>. – Accesat : 31.12.2014.
206. **Valentina Butnaru : Nu mi-i foame, nu mi-i sete, nu mi-i frig...** : [interviu cu Valentina Butnaru, preşedinta Soc. Limba Noastră cea Română] / a dialogat : Irina Nechit // Jurnal de Chişinău. – 2013. – 30 aug. – P. 18; Versiune electronică: <http://www.jc.md/nu-mi-i-foame-nu-mi-i-sete-nu-mi-i-frig/>. – Accesat : 31.12.2014.
207. **Moldovanu, Ion. Ion Moldovanu: între preocupări şi pasiune** : [interviu cu dir. general al Inst. de Neurologie şi Neurochirurgie] / pentru confirmare : Valentina Butnaru // Jurnal de Chişinău. – 2013. – 30 aug. – P. 18.

**Valentina Butnaru – redactor,
membru al colegiilor de redacţie**

208. **Foaia Poporului** : rev. a Asoc. transilvănene pentru lit. română / fondator : „Astra”: Asoc. transilvăneană pentru lit. română = Per aspera ad Astra: Ser. nouă / col. coord. : Alex Surdu, Victor Grecu, *Valentina Butnaru* etc. – Sibiu, [1992-2004].
209. **Chişinău** : encicl. / editor : Iurie Colesnic ; col. red. : Serafim Urecheanu ; *secretari responsabili* : Boris Movilă, *Valentina Butnaru*. – Chişinău : Museum, 1997. – 569 p. : il.
210. **Răileanu, Ion. Calitatea şi disciplina în construcţii** – impact asupra mediului : legi, hotărâri ale Guvernului, regulamente, alte acte norma-

- tive / Ion Răileanu, Ion Rusu, Sergiu Botezat ; *red.* : *Valentina Butnaru*. – Chișinău: Presa, 2001. – 478 p.
211. **Răileanu, Ion. Comentarii la Legea privind calitatea în construcții** / Ion Răileanu, Mihai Potârcă, Anatol Izbândă ; *red.* : *Valentina Butnaru*. – Chișinău : Universul, 2004. – 107 p.
212. **Jalbă, Ecaterina. Poezii** / *coord.* : *Valentina Butnaru*. – Chișinău : Bons Offices SRL, 2005. – 19 p.
213. **Managementul gunoiului de grajd** : Ghid practic / Răileanu Ion, Jolondcovschi Alexandru, Arhip Olga etc. ; Min. Mediului și Resurselor Naturale al Rep. Moldova ; *red.* : *Valentina Butnaru*. – Chișinău : Bons Offices, 2006. – 67 p. : fig. col.
214. **Racoviță, Daniel. Enigme în negru-alb / îndrumători** : Tatiana Comendant, *Valentina Butnaru*. – Chișinău : Bons Offices SRL, 2008. – 256 p.
215. **Carnetul cu numărul unu** / Valentina Butnaru // *Poetul din Stele* ; *coord.* : Maria Tonu, *Valentina Butnaru*. – Toronto, 2012. – P. 71-73.
216. **Călăuza familiei. Arborele genealogic** : moștenire spirituală pentru urmași / Valentina Butnaru ; concepția și realizarea : Petru Șarcov ; *red. coord.* : *Valentina Butnaru*. – Chișinău : Cu drag. – 2012. – 288 p.
217. **Poetul din Stele** : [Grigore Vieru] / *coord.* : Maria Tonu, *Valentina Butnaru*. – Toronto, 2012. – 300 p.
218. **Dumbrăveanu, Albina. Crezul meu, Limba Română** : studiu biobibliogr. / Albina Dumbrăveanu ; Soc. Limba Noastră cea Română ; *resp de ed., coord.* : *Valentina Butnaru* ; *red. șt.* : Ion Dumbrăveanu. – Chișinău : Bons Offices SRL, 2013. – 224 p.
219. **Hanganu, Alexandra. Aripi Frânte** ; *red.* : *Valentina Butnaru*. – Chișinău : Bons Offices SRL 2013. – 56 p.

Referințe la activitatea Valentinei Butnaru

1996-1997

220. **Cimpoi, Mihai.** Odiseea luptei pentru Limba Română – Valentina Butnaru / Mihai Cimpoi // Mihai Cimpoi. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Chișinău, 1996. – P. 374.
221. **Vieru, Luminița.** Valentina Butnaru, vicepreședintele Soc. Limba Noastră cea Română / Luminița Vieru // Femeia Moldovei. – 1996. – Nr 9/10. – P. 24.
222. **Cimpoi, Mihai.** Odiseea luptei pentru Limba Română: ... Valentina Butnaru / Mihai Cimpoi // Flux. – 1997. – 20 ian. – P. 9.
223. **Ciobanu, Anatol.** Adevărul științific și istoric e mai puternic decât o lege făcută strâmb : [despre activitatea Valentinei Butnaru, vicepreședinte a Soc. Limba Noastră cea Română pentru promovarea limbii române] // Țara. – 1997. – 25 noiem. – P. 3.
224. **Cupcea-Josu, Argentina.** La limba maternă nu se cade să ne gândim doar la finele lunii august: Gânduri nerostite la Congres : [activitatea Valentinei Butnaru, vicepreședinte a Soc. Limba Noastră cea Română] // Țara. – 1997. – 25 noiem. – P. 3.
225. **Limba română la ea acasă :** [activitatea Valentinei Butnaru, vicepreședinte a Soc. Limba Noastră cea Română] // Țara. – 1997. – 18 noiem. – P. 1.

2000-2003

226. **Privind conferirea ordenelor naționale Steaua României** – Valentinei Butnaru, Ordinul pentru merit, în grad de Comandor – anul 2000, pentru contribuția avută la promovarea limbii române : Decretul Președintelui României [Emil Constantinescu] nr. 567/2000 // Monitorul Oficial al României. – 2000. – Nr 669/16 dec. – P. 45.
227. **Anatol Eremia.** Societatea Limba Noastră cea Română : [Valentina Butnaru, fondatorul societății] // Anatol Eremia. Unitatea patrimoniului onomastic românesc. – Chișinău, 2001. – P. 39-40.
228. **Butucel, Elena.** Cenaclurile Bibliotecii Publice „Ovidius” : [Valentina Butnaru, coord. al Cenaclului „Eminescu – 2000”] / Elena Butucel // Magazin bibliologic. – 2001. – Nr 1. – P. 48-49.

229. **Borș, Ion.** La Ovidius a fost sărbătorită cartea și slujitorii ei : [ședința Cenaclului „Eminescu – 2000” dedicată Zilei Bibliotecarului, coord. : Valentina Butnaru] // Tineretul Moldovei. – 2002. – 17 oct. – P. 6.
230. **Dragobete – cap de primăvară** : [despre ședința Cenaclului „Eminescu – 2000”, organizată la Biblioteca „Ovidius” cu genericul „Dragobete”, coord. de Valentina Butnaru] // BiblioPolis: rev. de biblioteconomie și șt. ale informării. – 2003. – Nr 1(5). – P. 2.
231. **Lavric, Victor.** Elvira Cemortan-Voloșin la Cenaclul „Eminescu-2000” al Bibliotecii „Ovidius”, inaugurat de Valentina Butnaru : [expozi. plasticienei] // Catalog [al expoziției]. – 2003. – 4 apr. – P. 4.

2004

232. **Butucel, Elena.** Nu vom lăsa să moară Eminescu : [ședința festivă a Cenaclului „Eminescu-2000” la Biblioteca „Ovidius”, coord. : Valentina Butnaru] / Elena Butucel, Nadina Gheorghită // Capitala. – 2004. – P. 8.
233. **Butucel, Elena.** „Ovidius” vă invită : [ședința Cenaclului „Eminescu-2000”, inaugurat de Valentina Butnaru] / Elena Butucel // Jurnal de Chișinău. – 2004. – 8 oct. – P. 7.
234. **Val și Valentina Butnaru.** Despre bărbați și femei // VIP Magazin. – 2004. – Nr 3. – P. 63 ; Versiune electronică : http://www.vipmagazin.md/proiect/Val_si_Valentina_Butnaru/. – Accesat : 31.12.2014.
235. [**Valentina Butnaru:** Tabla Gratulatoria] // Studia linguistica et philologica in honorem. Dumitru Irimia : Analele șt. : Lingvistica. Secț. a III-a. Ser. nouă, 2003-2004, Iași. – Iași : Univ. „Alexandru Ioan Cuza”, 2004. – Tom. XLIX-L. – P. 7.

2006

236. **Valentina Butnaru:** „Generalul” Limbii Române: președintele Soc. Limba Noastră cea Română Valentina Butnaru // VIP magazin. – 2006. – Nr 3. – P. 206-207 ; Versiune electronică : [http://www.vipmagazin.md/top-moldoveni/detalii/Valentina_Butnaru._%E2%](http://www.vipmagazin.md/top-moldoveni/detalii/Valentina_Butnaru._%E2%80%A2)

80%9EGeneralul %E2% 80%9D_limbii_rom%C3%A2ne/. – Accesat : 31.12.2014.

237. **Vicol, Cristina.** Înger de gardă. O respect și o admir pe Valentina Butnaru / Cristina Vicol // Ziarul de Gardă. – 2006. – 18 mai. – P. 6.

2007

238. **Povestea „Acasă la noi...”** : [despre Soc. „ASTRA”, Sibiu și Soc. Limba Noastră cea Română, Valentina Butnaru, fondatorul societății] // Jurnal de Chișinău. – 2007. – 7 aug. – P. 5.

2008

239. **Rogac, Raisa.** „Cât valorează omul” în „Gulag” : [la Bibl. Publică „Ovidius” din Chișinău a avut loc prez. volumului de excepție după conținut și formă intitulat „Сколько стоит человек” („Cât valorează omul”), aut. : Eufrosinia Kersnovskaia, manifestare *moderată* de Valentina Butnaru] / Raisa Rogac // Glasul națiunii. – 2008. – 17 iul. – P. 7.
240. **Valentina Butnaru,** Ordinul pentru merit, în grad de Comandor – anul 2000 / Valentina Butnaru // Flux: ed. de vineri. – 2008. – 7 mar. – P. 11.

2009

241. [**Valentina Butnaru,** activitatea profesională și date biogr.] // Dicționarul culturii și civilizației populare al jud. Bistrița-Năsăud / Soc. Culturală „ASTRA”. Despărțământul Năsăud ; coord. : Ioan Seni. – Cluj-Napoca : Napoca Star, 2009. – Vol. I : Țara Năsăudului. – P. 74-76.

2012

242. **Societatea** “Limba Noastră cea Română” – Valentina Butnaru – Chișinău : [Resursă electronică] // Sfatul Bătrânilor. – 2012. – 2 iul. ; Versiune electronică : <http://www.sfatulbatranilor.ro/threads/4385-Societatea-Limba-Noastra-cea-Romana-Valentina-Butnaru-Chisinau>. – Accesat : 31.12.2014.

2013

243. **Cebanu, Victoria.** Albina Dumbrăveanu – promotoare fidelă a Limbii Materne : [moderator și red. Valentina Butnaru] [Resursă electronică]. – Acces Internet: <http://www.bibliocity.blogspot.com/search?updated-max=2013-10-15T16:18:00%2B03:00&max-results=7&start=240&by-date=false> >. – Accesat la 11.10.2013.
244. **Ciobanu, Anatol.** Valentina Butnaru, la o aniversare / Anatol Ciobanu // Jurnal de Chișinău. – 2013. – 3 sept. – P. 21 ; Versiune electronică : <http://apropomagazin.md/2013/09/03/valentina-butnaru-la-o-aniversare/>. – Accesat : 31.12.2014.
245. **Ciobanu, Liuba.** Omagiu profesorului la Biblioteca „Ovidius” : [serată lit.-artistică, cu participarea Soc. Limba Noastră cea Română, coord. de Valentina Butnaru] // Jurnal de Chișinău. – 2013. – 11 oct. – P. 11.
246. **Dumbrăveanu, Ion.** O ferventă promotoare și apărătoare a limbii române : [medalion lit.-artistic dedicat Valentinei Butnaru] / Ion Dumbrăveanu, Albina Dumbrăveanu // Jurnal de Chișinău. – 2013. – 3 sept. – P. 21.

2014

247. **Comitetul Organizatoric Chișinău.** Concursul Moștenire, ed. a XXI-a : [aviz de participare la concurs, Valentina Butnaru membru al Comitetului organizatoric] // Jurnal de Chișinău. – 2014. – 7 febr. – P. 11 ; 14 mar. – P. 18; 21 mar. – P. 18.
248. **Concursul Moștenire – 21 de promoții** / Valentina Butnaru // Neodacii.com. : portal de opinii și liberă exprimare a Diasporei.– 26 mai. – 2014. – Acces : <http://www.neodacii.com/content/concursul-mo%C8%99tenire-21-de-promo%C8%9Bii>. – Accesat la 31.12.2014.
249. **Concursul „Moștenire”,** ediția a XXI-a, organizat de Biblioteca „Ovidius” : [Valentina Butnaru în Comitetul organizatoric] // Vocea poporului: ziar național. – 2014. – 14 apr. – P. 12.
250. **Concursul „Moștenire” – 21 de promoții** [Resursă electronică] / Valentina Butnaru : [învingătorii ed. XXI a Concursului „Moșteni-

- re”]. – Acces : <http://www.jc.md/concursul-mostenire-21-de-promotii/>. – Accesat : 31.12.2014.
251. **24 de ani cu limba română în gând și fapte** / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. – 2014. – 24 mar. – P. 19. ; Jurnal de Chișinău. – 2014. – 4 apr. – P. 18.
252. **Valentina Butnaru** : [Resursă electronică] : [activitate literară]. – Acces Internet : <http://forum.md/790079/> . – Accesat : 31.12.2014.
253. **Valentina Butnaru** : [Resursă electronică] : [date biografice]. – Acces Internet : <http://www.encyclo.co.uk/define/Valentina%20Butnaru>. – Accesat : 31.12.014.
254. [**Butnaru, Valentina**. Date biogr. și activitatea literară] : [Resursă electronică]. – Acces Internet : – http://en.wikipedia.org/wiki/Valentina_Butnaru. – Accesat : 31.12.2014.

Indexuri auxiliari

Index de nume

A

Ajder, Tatiana 202
Arhip, Olga 213
Arvinte, Valentin (105)

B

Bejan, Ana (157)
Beșleagă, Vladimir (128)
Bivol, Grigore (187)
Bivol, Eugenia (190)
Bogos, Dumitru (138)
Boișteanu, Nina (134)
Borș, Ion 229
Botezat, Sergiu 210
Brăiescu, Ana 112
Butnaru, Val 234
Butucel, Elena 228, 232, 233

C

Cangea, Natalia (167)
Cebanu, Victoria 243
Cemortan-Voloșin, Elvira (232)
Cimpoi, Mihai 220, 222
Ciobanu, Anatol (128), 223, 244
Ciobanu, Liuba 245
Ciolacu, Olga 200
Cojocaru, Valeriu (169)
Colac, Tudor 184
Colesnic, Iurie 209
Comendant, Tatiana 93, 214
Constantinescu, Emil 226
Cucereanu, Radion (154)
Cujbă, Sava (168)
Cupcea-Josu, Argentina (57), (145), 224

D

Drăgan, Maria 139, 142
Dumbrăveanu, Albina (186), 218, 243,
246
Dumbrăveanu, Ion 218, 246
Dumeniuk, Ion (46), (141)

E

Eremia, Anatol 32, (128), 227

G

Gârlea, Mihaela 45
Gheorghită, Nadina 231
Ghiaur, Vasile (197)
Ghidirim, Gheorghe (194)
Ghimpu, Simion (170)
Grecu, Victor 208
Gromov, Alexandru (54), (114), (145),
201

Gronic, Gavriil (185)

Grosu, Aurel (195)

Guțu, Ana 181

H

Hanganu, Alexandra 188, 219
Hasdeu, B.P. (123)
Haret, Spiru (149), (192)
Holban Eugen (65), (120), (128), (179)

I

Iovu, Vasile (158)
Irimia, Dumitru (51), (143), (155),
(162), 235
Ișaeu, Maria (135)
Izbândă, Anatol 211

J

Jalbă, Ecaterina 212
Jolondcovski, Alexandru 213
Judele, Mihaela 45

L

Lavric, Victor 231

M

Mazur, Minodora (178)
Mătcaș, Nicolae (128), (193)
Menșicov, Ala (147)
Mihăilă, Vlad 113, (173)
Moldovanu, Ion 207
Moldoveanu, Ina (112)
Movilă, Boris 209

N

Nandriș-Cudla, Anița (70), (89), (181)
Nasonova, Valentina (177), 203
Năstase, Ion (165)
Neamțu, Petre (191)
Nechit, Irina 205, 206

P

Păunescu, Adrian (125)
Peter Predescu, Valeria (166)
Pop, Viorica 45
Popovici, Teodor (153)
Potârcă, Mihai 211
Prisăcaru, Viorel (68), 204

R

Racoviță, Daniel (93), 214
Radu, Daria (53)
Răileanu, Ion 210, 211, 213
Reniță, Valeriu (1)
Rogac, Raisa 239
Roșca, Isidor (172)
Rusu, Ion 210

Rusu, Valeriu (39)

Rusu, Vitalie (198)

S

Seni, Ioan 241
Starostenco, Nicolai (131)
Stârcea, Alexei (152)
Stegărescu, Lilia 32
Straliuc, Nina 53
Strătan, Toader (140)
Surdu, Alex 208
Șarcov, Petru 216

T

Tătaru, Tudor (148)
Testemițanu, Nicolae (59), (98), (99),
(145), (160)
Tonu, Maria 215, 217
Țenu, Marina (182)

U

Urecheanu, Serafim 209

V

Varvariuc, Tatiana 112
Vasilică, Liviu (161)
Vâșcu, Vasile (180)
Vicol, Cristina 237
Vieru, Luminița 225
Vutcărau, Petru (147)

Z

Zlati, familia (12), (137)

P

Реница, Валерий (3)
Русу, Виталие 199

C

Старостенко, Николай (132)

Index de titluri

(articole ale Valentinei Butnaru)

A

- Acasă, ca în exil... șansa supraviețuirii 134
- Același crez... 186
- Ajunul la Zolonceni 167
- Anița Nandriș : model de rezistență și sacrificiu 181
- Aniversarea și onomastica 91
- Anul Maria Drăgan 142
- Arta lecturii 58
- Artistul după spectacol (dedicație lui Vasile Iovu) 158
- Avem nevoie de dragoste 75

B

- Basarabia în enciclopedia „Astrei” 41
- Bunătatea va salva lumea... 30
- Busuioc la naștere, busuioc la moarte... Lecția Nicolae Testemițanu 59, 98, 99

C

- Candelă pentru Sava Cujbă 168
- Casa cu povești 42
- Cărarea spre cimitir (I) 21
- Cărarea spre cimitir (II) 13
- Cărarea spre cimitir (III) 14, 22
- Ce recompensă i se cuvine unui om exilat? 15
- Ce știm despre noi? Toți suntem trecători pe pământ 135
- Ceapă și usturoi pentru condamnați : (detalii din viața deținuților de la penitenciarul Rusca) 33
- Centrul de limbi moderne – Quo vadis? te ajută să fii european 60
- Cerșim cu toții. Organizațiile obștești nu pot substitui statul 31
- 15 ani împreună. Cuvânt către colegi 150
- Chișinăul meu... în „epoca stagnării” 175

- Clopotarii din Răciula, raionul Călărași 133
Cojocaru 169
Comunicarea armonioasă 61
Concursul național de limbă și literatură română „Mihai Eminescu” 23
Congresul de constituire a Societății Limba Noastră cea Română.
17 mar., 1990, Chișinău 4
Constanta Moștenire 120
Consultate pentru memoria lui Eminescu: copiii români la școala de duminică 136
Copii adulți – părinți adulți 92
Correspondența 62
Crimă și credință 24
Cu „Folclor”, poți ieși din tristețe, din depresie sau din boală.
Vezi cine spune asta! 121
Cuconada : petrecerea în pijamale 100
Cuvânt introductiv 32

D

- Dacă aștepți contribuții originale... 53
Dacă-i merităm, ce facem noi pentru ei? 147
Daniel între poezie și grafică 93
Dăruind, ne dăruim 76
De azi înainte, am de toate (lecția Alexandru Gromov) 114
De azi înainte, am de toate 54
De ce nu știi englezește? 1
De dragul celor Blajini... 126
De la biblioteca personală – la biblioteca de patrimoniu 34, 38
De la ce ești oprit – ți-i mai drag 43
De la sine am învățat 154
Decanii de vârstă 159
Deceniul „Ovidius” 151
Deprinderile suntem noi 101
Despre avere și iertare 25
Despre demnitate 77

Despre deprinderi 102
Despre Dragobete 63
Despre singurătate 78
Dor de mamă 79
Dor de mamă 115
Dor de romanță 127
24 de ani cu limba română în gând și fapte 122
Dragobetele 44
Drumul spre Jevreni 16
După 20 de ani... Suntem alții, suntem aceiași? 103

E

Ea a fost cu noi 5
Egoism și egocentrism 80
Este o pomană să crești un copil orfan: noi credem în bunul Dumnezeu 137
Eticheta nu are „pauze” 94
Eveniment inedit – B.P. Hasdeu în 16 volume 123

F

Falsa imagine 81
Farmecul comunicării : Notițe subiective 82
Farmecul Frăției Folclor 176
Floriile 83
For al unirii spirituale a românilor 6
Formula longevității 104
Frați români – Mesaj de salut 45
Fruntea satului nu merită uitată... 17

H

Haretismul – o politică demnă de urmat 192
Hora Unirii 64

I

Importanța prieteniei 84

In memoriam Valentina Nasonova 77

I

În memoria celor blajini 156

În octombrie ne-am amintit... 46

Învățătorul învățătorilor 193

J

Jurnalul intim 95

L

La masă 85

Laurii Anei Bejan urmează să mai vină... 157

Lecturi în familie 47

Lecția Ghidirim 194

Lecția Nicolae Testemițanu 160

Lecția Valentin Arvinte 105

Limba română este decorația supremă 65

Limba română fără frontiere. Notițe subiective 66

Limba română la ea acasă... sau Despre Dicționarul rus-slavon 40

Limbajul actual al politicienilor și al funcționarilor publici de la Chișinău 86

Lumina Invierii la Chișinău 106

M

Magicienii de lângă noi... 117

Mai bine 10 cărți bune decât 100 proaste : am alfabetizat poporul, să ne alfabetizăm
intelectualii! 7

Mama 87

Manierele alese azi 67

Marele doctor de la Răzeni, amintiri de necrezut 187

Marina. Jurnal din cărucior 107

Marina nu mai este 182

Mă simt împlinit... 68

Mecanismele vunderkinzilor basarabeni 35
Mesaj din Chișinău: Cu toată dragostea 111, 183
Mie-mi cântă cobza la ureche... 148
Miercurea și vinerea, după ora șase 129
Mi-i dor de Liviu Vasilică 161
Minodora Mazur – în competiție continuă 178
Moștenitorul dinastiei Holban 179

N

Ne grăbim 96
Nicolai Tihonovici Starostenco 131
Nimic nu-i întâmplător, toate-s rânduiești 26
Nobili basarabeni în a patra generație : dublul drum al lui Alexei Stârcea 152
Noi și profesorii noștri 88
Noi și rudele noastre 69
Nu doar campanie electorală 108
Numai tu... 170
Numele basarabeianului Dumitru Bogos scris cu litere de aur... 138

O

O carte ca eveniment 188
O grea încercare... 109
O plecăciune pentru dascăli 128
Oameni și omănași 153
Odă Aniței Nandriș 70, 89
Om al datoriei și al misiunii 195
1.400 de colaci – e mult sau puțin? 36
Omul-ripostă 141
Orice medic trebuie să fie și un psihanalist 18

P

Părinți și copii 71
Părinții prietenilor mei... In Memoriam 118

Plină lumea de basarabeni 143
Pod de crizanteme : Chișinău-Criuleni-Soroca 184
Pogănești 171
Povestea „Acasă la noi” 90
Profesorul ieșean Dumitru Irimia la Chișinău 155

Q

Quo vadis – Limba Română ? 124

R

Răbdărica 110
Rămas bun, dragă profesore Dumitru Irimia 62
Rânduiala 163
Râul Prut separă, dar și unește două teritorii de români 37
[Recenzie] 112
Referendumul a început? Unde ești tu, Țepeș Doamne? 8
Reinterpretarea lui Eminescu 48
Respect continuu... 190
Reverberațiile sărbătorilor... 49
Reversul unei călătorii la Bălăurești 139
Rugăciunile bunelului. Tristețile bătrânilor 19

S

Să mergem la părinți ca la biserică... 27
Se caută ctitori 28
Sensul dimensiunii 172
Serbăm sau respectăm limba română? Oare unde au „chicat” ei? 9
Sezonul „Folclor” 191
Simbolul Vasile Vâșcu 180
SIRA 164
Smerenie și modestie 113, 173
Societatea Limba Noastră cea Română 29
Societatea Limba Noastră cea Română la o aniversare 20
Spiru Haret aparține tuturor românilor 149

Spune-mi cu cine comunică : suntem deschiși pentru cei care vor să comunice, cât și pentru cei care vor să comunice ceva 10

Start Concursului Moștenire 196

Sub semnul Marii Uniri și a Nașterii Domnului 55

Suntem internaționaliști 2

60 de ani de învățământ superior în Republica Moldova 56

T

Te salut, generație în blugi! 125

Televizorul, computerul și telefonul 72

Timpul și mediul impun metode de lucru netradiționale 144

Tinerețea nu e o vârstă, ci intensitatea trăirilor 97

Toader Strătan a fost profesor la Universitatea Tehnică 140

Tot mai puțini rămân dincoace, pentru unii dintre noi 165

Tradiții și sărbători de familie 73

31 august – Ziua Limbii Române, Ziua Scrisului Latin, Ziua Bilanțului? 145

Trompeta de aur, amintiri de necrezut 185

U

Un omagiu Profesorului Dumitru Irimia 51

Un vot pentru Limba română: să vorbim clar și răspicat, nu pe șoptite 11

Uniți în cuget 52

V

Valeria (Peter Predescu) 166

Vasile Ghiaur 197

Vârsta romanțelor 57

Veghetor al neamului 39

Veniți la barul „Tom și Gerry” din Sângera 12

Vestimentația 74

Viața trece oricum 116

Vin Dragobetele : Notițe subiective 50

Vorniceni 174

Z

Zilnic învățăm să murim... 146

Ziua Limbii Române după 20 de ani 119

H

Николай Тихонович Старостенко 132

П

По средам и пятницам после шести 130

Почему не владеем английским 3

File de album

Un grup de rude în Siberia.

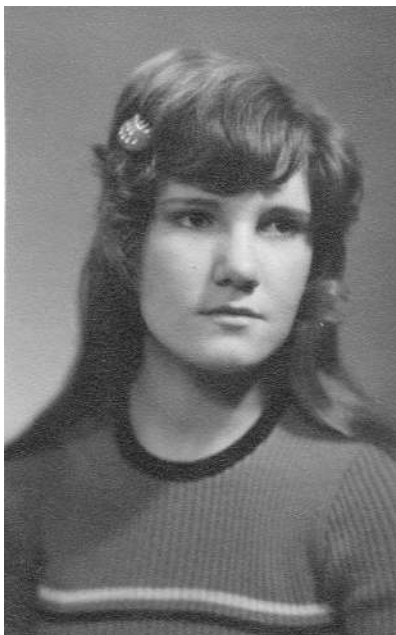
Mama, Claudia Costin – prima din dreapta, în randul doi

Bunicii de pe tată, Efimia (Catinca) și Mihail Puiu,
cu primii trei copii. Tata, Vasile Puiu, e în brațele bunicului

Bunicul de pe tată, Mihail Puiu,
pădurar din Scoreni (deportat)

Valentina Butnaru (Puiu), anul I la USM. Anul 1975

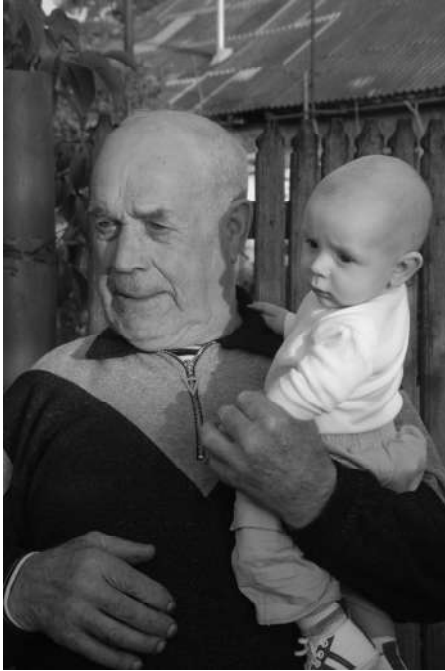
Valentina Butnaru (Puiu) anul III la USM. Anul 1978

La absolvirea facultății, iunie 1980.
Valentina Butnaru (Puiu) – în randul doi, centru

Valentina Butnaru (Puiu) și Val Butnaru, la o oră de fotografie. Anul I, 1976

Tata, Vasile Puiu, și nepotul, Matei-Sebastian. Vorniceni, 2009

Valentina și Val Butnaru cu Matei-Sebastian, la prima lui aniversare.
26 mai 2010

Dumitrița și Matei-Sebastian

Valentina și Val Butnaru cu gemenele, Corina și Mirabela.
31 octombrie 2006

Cu sora Maria

Cu părintele Vlad Mihăilă și cu Maria Iliuț

Redobândirea cetățeniei române. 6 iulie 2010

Cu prof. Nicolae Mătcaș, ex-ministrul Educației

Valentina Butnaru în atelierul lui Glebus Sainciuc.
Octombrie 1998

Cu Valeria Peter Predescu și cu Maria Iliuț, la Soroca

Cu doi prieteni ai familiei Butnaru –
maestrii Vasile Iovu și Petre Neamtu

Un grup de colegi, promoția anului 1980
(Igor Grosu, Tamara Severin, Valentina Butnaru, Silvia Grosu, Tatiana Valuța,
Nina Neculce, Silvia Diviza). Costești, 2008

O ședință a Cenaclului "Eminescu - 2000" la biblioteca "Ovidius".
15 ianuarie 2009

17 martie 2010. Cu decanii de varșă,
la aniversarea a 20-cea a SLNR

17 ianuarie 2012. Ședința Consiliului SLNR
la biblioteca "Ovidius"

Echipa SLNR cu Zinaida Bolboceanu, la biblioteca "Ovidius"

Portret de familie. Casa Butnaru. 3 septembrie 2013

Valentina și Val Butnaru. 17 aprilie 2010